

DIRECȚIUNEA GENERALĂ A STATISTICEI

STATISTICA CLADIRILOR

ȘI A

LOCUIȚELOR DIN ROMANIA

INTOCMITĂ PE BAZA RECENSĂMÂNTULUI GENERAL AL POPULAȚIUNII

DIN 19 DECEMBRE 1912

1 IANUARIE 1913

CU O INTRODUCERE ANALITICĂ

DE

D-r. L. COLESCU

DIRECTORUL GENERAL AL STATISTICEI

CARTEA ROMÂNEASCĂ

INST. DE ARTE GRAFICE CAROL GÖBL S-SOR I. ST. RASIDESCŪ

16, Strada Paris, 16

1920.

25

Red 177337

PARTEA I-a
TEHNICA LUCRĂRII *)

CAP. I

Culegerea datelor

§. 1. **Recensământul caselor; procedee și organizare**

Odată cu număratoarea populațiunii din Decembrie 1912, s'a făcut și o cercetare statistică amănunțită asupra caselor și asupra locuințelor populațiunii din tot coprinsul țării. Această cercetare n'a format obiectul unei lucrări independente, ci dimpotrivă, ea alcătuește, împreună cu constatările de ordin demografic, o lucrare specială asupra așezărilor poporației pe teritoriul românesc.

Statistica locuințelor și a caselor este nu numai un element al studiului întreprins asupra așezărilor poporației, dar servă chiar de bază cercetărilor demografice pure. Pentru a se constată situația dintr'un moment a unei mase de elemente în mișcare neîntreruptă, eră nevoie să se fixeze câteva puncte, statornice, de unde să se poată privi, la momentul dat, toate elementele din jurul lor.

Astfel, a trebuit să se îndrepte atențiunea în primul rând asupra *locuințelor* populațiunii. De vreme ce elementele populațiunii nu trăesc izolate, ci se grupează, după anumite norme sociale, a fost nevoie să privim locuința, în care se adăpostesc grupările cele mai mici ale populației, menajele sau gospodăriile, și nu încăperea, unde se adăpostește fiecare persoană. Locuința unei gospodării sau menaj constituie o unitate destinată și interesantă pentru studii.

Locuința însă face parte dintr'o *casă*, care poate să cuprindă una sau mai multe locuințe, după numărul menajelor ce adăpostește. Se impunea deci a se face anumite investigațiuni și în privința caselor, și aceste investigațiuni s'au întins asupra întregii *clădiri* care cuprinde casele, studiând-o din diferitele puncte de vedere ce prezintă interes.

Lucrările pregătitoare ale numărătorii populațiunii au constat în mare parte într'o anchetă amănunțită și îndelungată asupra așezării geografice a populației în cuprinsul teritoriului românesc. Cu această ocaziune, s'a adunat un material prețios, care în întregime nu va putea fi utilizat statisticește în această lucrare, cu un obiect determinat și limitat, cum se va arăta mai în urmă. Dar materialul poate servi ca un izvor neseecat pentru studii monografice locale, în special pentru studii geografice. Parte din acest material a fost folosit în «*Dictionarul Statistic al României*», alcătuit pe baza cercetărilor făcute cu ocazia recensământului din 1912.

Intre primele lucrări pregătitoare, prin care s'au dobândit știri generale asupra caselor și așezărilor lor, a fost o anchetă, făcută prin organele administrative locale, cărora li s'a cerut să răspundă la anumite întrebări, trecute într'un „Chestionar“ special pentru fiecare comună. Ceeace interesă în această cercetare, nu eră atât descrierea caselor, ci mai mult oglindirea felului cum erau așezate geograficește. Casele dintr'o anumită regiune sau localitate sunt coprinse în unitatea administrativă a comunei și astfel în primul rând trebuie să se arăte felul localității, și modul cum sunt răspândite casele. Cu chipul acesta, s'a cunoscut configurația cea mai exactă a terenului, peste care se întinde așezarea caselor unei comune. Dar interesul cel mare stă nu în cunoașterea terenului, ci în legătura strânsă dintre configurația și chiar compoziția solului și dintre aglomerația populației, dovedită prin așezările de case. În acest scop, s'a căutat să se stabilească felul pământului și utilizarea lui. Acest fapt va explica, în studii monografice, ridicarea sau desvoltarea unora din centrele noastre

*) Această darte este scrisă de *Dr. I. N. Angelescu*, fost Subdirector al Statisticii generale.

de populație. Dar el nu e singurul element de studiu adunat cu ocaziunea numărătoarei.

La descrierea terenului, pe care au fost așezate casele, s'a căutat să se stabilească anumiți factori naturali, cari favorizează dezvoltarea sau aduc degenerarea fizică a populației și contribuie astfel la mărirea sau micșorarea centrului de populație, adică a comunei. Ast-fel s'a căutat să se stabilească, dacă în comună sau în împrejurimi sunt bălți mocirloase, sau se întinde vre-o pădure sau un crâng mai mare. Prin acești factori, se pot explica deocamdată aglomerările de locuințe, dar prin ei se pot explica și alte fenomene demografice, cum ar fi spre exemplu mortalitatea unei localități oare care. Și în această direcție, cercetările au mers și mai departe, transformându-se în adevărate anchete economice, de oare-ce s'a cerut să se arate pentru fie-care comună ce foloase aduc bălțile sau râurile, care străbat teritoriul comunii, dacă s'au putut instala pe ele mori, uzine sau dacă s'au înjgebat pescării.

Nu mai puțin interesante sunt datele privitoare la așezările caselor dintr'o comună, față de râurile sau pârâurile, care străbat teritoriul comunii. De modul așezării caselor pe dreapta, ori pe stânga unui râu, pe versantul unui deal sau dealungul unei văi adăpostite, depinde în cele mai multe cazuri starea din salubritate a comunei.

Totalitatea caselor, din punct de vedere administrativ, care aparțin unei comune, sunt grupate în subdiviziuni mai mici, numite sate și cătune. În lucrările pregătitoare ale recensământului, ne-a interesat și așezarea satelor și cătunelor pe teritoriul mai accidentat sau mai plan al comunii. Era mai mult un interes, dictat de necesitățile tehnice ale recensământului, dar constatările făcute cu această ocazie vor servi mult administrației publice, întru cât se știe depărtarea dintre satele și cătunele unei comune și greutatea, ce se întâmpină în trecerea de la un loc la altul.

După înfățișarea mediului fizic, în care se găsește așezată fie-care comună, s'a căutat să se dea o idee generală asupra interiorului comunei. În acest scop, s'a cerut să se arate, și în răspunsurile date ce drumuri mari străbat satele și cătunele, ce drumuri secundare pornesc sau se termină în drumul principal și cum sunt așezate casele față de aceste drumuri.

Așezarea caselor în grupuri de cătune și sate este cea mai obișnuită în România. Departe în mijlocul unei moșii, se găsește un conac sau o stână, la vadul unui râu sau la o încrucișare de drumuri se găsește un han ; pe un râu, departe de sat, se găsește instalată o moară sau o fabrică. În cercetările ce s'au făcut, cu ocaziunea pregătirii recensământului, s'a căutat să se stabilească toate aceste clădiri singuratice, arătându-se depărtarea de la ele până la satul sau cătunul învecinat și până la reședința comunei.

În genere, așezările de sate și cătune sunt sta-

tornice. Nu rare-ori s'a întâmplat să se constate, cu ocaziunea acestor lucrări pregătitoare, că unele sate sau cătune, care existaseră mai înainte, într'o localitate, și care figurau în tabelele cele mai recente ale comunelor, ținute la Ministerul de Interne, nu se mai găseau în acea localitate; populația se mutase cu totul într'un alt loc, satul sau cătunul dispăruse și vechia vatră a satului devenise un câmp arabil sau un loc pustiu. Aceste migrațiuni de sate, cum s'ar putea numi, sunt însă excepții la regula generală a statorniciei satelor și cătunelor. Dar sunt grupări de cătune veșnic mișcătoare, care se alipesc vremelnic unui sat sau cătun și care se mută după cât-va timp la distanțe mari, în altă comună și chiar în altă regiune: sunt sălașele de țigani. Aceștia își alcătuiesc case ușor de purtat, de multe ori carele lor învălite servesc de locuință, transformându-se în corturi, când se opresc vremelnic într'un sat, sau își fac colibe ori bordeie costisitoare și ușor de desfăcut. N'au fost neglijate în lucrările pregătitoare nici aceste mahalale mișcătoare ale satelor sau cătunelor.

În sfârșit, lucrările pregătitoare al recensământului, care rămân să servească de bază unor viitoare monografii pentru datele, ce nu s'au putut utiliza statisticește în publicațiile noastre, au mai stabilit unele fapte importante pentru urmărirea mersului colonizării interne din România. S'a cerut să se arate data când s'a înființat fiecare comună. Unele comune au o istorie certă, posedă în arhivele lor acte, din care se poate urmări istoria lor până în cele mai vechi timpuri, chiar până în vremea primilor Domni români. Altele fixează date vechi ale înființării lor, pe baza tradiției sau legendelor locale. Dacă aceste detalii pot fi nesigure pentru timpuri mai vechi, ele prezintă însă certitudine pentru timpurile mai noi. Pe baza lor s'ar putea urmări treptata dezvoltare a așezărilor populației în România, în ultima jumătate de veac, și în special direcția acestei colonizări, dacă anume ea s'a făcut de la regiunile de munte spre cele de sus sau invers. Ba chiar s'ar putea pune în legătură acest fenomen cu anumite fenomene sociale și economice, cum ar fi spre exemplu cu repartizarea proprietății rurale, pentru a se trage concluzii rigurose științifice privitoare la rezultatele repartizării proprietății asupra aglomerării de populație.

După ce s'au cunoscut astfel toate grupările de case, precum și casele singuratice, s'a făcut pentru un moment abstracție de împărțirile locale și s'a căutat să se alcătuiască grupe de case aproape egale, după numărul caselor. În acest scop, s'au numerotat sau au fost revizuite numerotările existente ale caselor, și limitele grupei de case, care a format o secțiune de recensământ, s'au determinat prin No. caselor.

Într'o comună, s'au format astfel mai multe secțiuni, cu case, care puteau să aparțină la sate diferite. Mărimea secțiunii a fost condiționată și de modul așezării satelor unele față de altele și

de depărtarea sau apropierea dintre casele unui sat, și anume într-o astfel de măsură, în cât casele și locuitorii adăpostiți în ele să poată fi recensiați în o singură zi.

Alegerea și pregătirea persoanelor însărcinate cu săvârșirea recensământului caselor și al populației, și aceea a organelor de control, s'a făcut în modul cum s'a arătat în raportul prezentat în sesiunea Institutului internațional de statistică, ținută la Viena în 1913*.

În principiu, s'a recurs la alte forțe, de cât organele administrației locale, creându-se în acest scop o organizație specială, cu elemente luate dintre funcționarii publici în înțelesul larg al cuvântului, și pe alocurea s'a recurs și la persoane particulare.

Este necesar să urmărim, în această expunere introductivă, numai acea parte din activitatea agenților statistici ai recensământului, (agenți recensori) care se referă la cercetările făcute asupra clădirilor, locuințelor și asupra raportului între acestea și populație.

Înainte de ziua fixată pentru numărătoarea generală a populației (19 Decembrie 1912) și anume în cele 15 zile premergătoare acestei date, agenții recensori au mers să-și cunoască și să-și studieze secțiunea ce li s'a atribuit. Tot studiul acesta pregătit s'a referit numai la cunoașterea caselor și locuințelor, așa că recensământul, din care s'au scos datele ce se publică în această lucrare, este făcut în cursul a 15 zile, dar raportată la ziua din urmă, adică la ziua anterioară datei numărătoarei populației, întru cât au trebuit să țină seamă de toate schimbările făcute până în această zi și să-și modifice însemnările luate mai înainte. 1

Stabilirea și limitarea pe termen a secțiunii de recensământ s'a făcut de fiecare agent recensor printr-o primă vizitare a caselor trecute cu No. lor în secțiunea atribuită. Pe un formular special, se înscrisa satul sau cătunul, care i se atribuiseră; iar la orașe strada, unde se făcea recensământul. În fiecare sat și pe fiecare stradă, se vizitau casele, se înscriseră No. lor, numărul corpurilor de casă, și numărul locuințelor, notându-se numele fiecărui

șef de menaj dintr-o locuință. Acest tablou a servit de bază de aci înainte tuturor lucrărilor ce mai aveau de făcut agenții recensori.

În cele 5 zile anterioare datei pentru recensământul general al populației, s'a făcut recensământul caselor, s'au completat anumite formulare speciale, numite «Buletine de clădiri» și prin răspunsurile date pe acele formulare s'au obținut tot materialul, care se analizează în lucrarea de față.

§. 2. Formulare și noțiuni statistice privitoare la clădiri.

Buletinele de clădiri, adică formularele pe care au scris agenții recensori toate datele privitoare la clădiri și la locuințele din ele, au fost deosebite după cum erau destinate să servească la înscrierea caselor din orașe sau din sate. Pentru înlesnirea lucrărilor de clasare și despoiere, Buletinele de clădiri dela sate au fost făcute din hârtie de altă culoare de cât cele dela orașe. În ceea ce privește însă întrebările puse în fiecare Buletin, nu este altă deosebire, decât un adaos de întrebări, privitoare la locuințele din orașe, care privesc salubritatea ce interesează comunele urbane: precum alimentarea cu apă, instalațiunile de canalizare etc.

De oarece lucrările de constatare au avut două scopuri: acela de a se alcătui o statistică a caselor sau construcțiilor și acela de a se alcătui o statistică a locuințelor omenești, Buletinul de clădiri conține de fapt două formulare, unul pentru descrierea clădirilor și altul pentru descrierea locuințelor. Și sunt în realitate două formulare, pentru că, au la bază două unități statistice deosebite: într'unul din formulare unitatea este în principiu clădirea; iar în rubricile celui alt formular unitatea este locuința.

Să vedem mai întâi primul formular, acel privitor la clădiri. El este identic pentru clădirile din sate și orașe și este tipărit pe prima pagină a Buletinului de clădiri. Le reproducem aici, pentru a putea explica mai ușor diferențele noțiuni statistice.

* Vezi L. Colesco: Aperçu sur la technique et les résultats du recensement général de Roumanie. Bulletin de l'Inst. int. de statistique, tome XX, 2 cl. pag. 112.

Recensământul General al Populației României din 1912.

Județul .....

Cătunul .....

Orașul .....

Strada .....

Buletinul clădirii No. ....

Agent recensor .....

Numele proprietarului clădirii (imobilului) .....

Proprietatea a dobândit-o prin .....

A. Descrierea clădirii

Numărul corpurilor de casă

1. Din câte corpuri de casă se compune clădirea? . . . . .

- a) numai pentru locuit . . . . .
 b) numai pentru prăvălii, ateliere,
 ș. a. . . . .
 c) și pentru locuit și pentru ate-
 liere, prăvălii, etc. . . . .

Total . . . . .

2. Dacă casa are mai multe caturi (etaje), câte caturi are clădirea cea mai înaltă,
 deasupra rândului de jos? . . . . .

Numărul locuințelor

3. Câte locuințe (apartamente) sunt în această clădire
 (imobil)? . . . . .

- a) locuite . . . . .
 b) goale. . . . .

4. Ce alte construcții (^{dependințe} _{atenanșe}) mai sunt în curte? . . . . .

- a) grajduri . . . . .
 b) șoproane . . . . .
 c) salvane . . . . .
 e) magăzii de grâne. . . . .
 e) alte magăzii. . . . .
 f) .....

Nelocuite de oameni

Locuite de oameni și animale de căji?

5. Din ce sunt clădite (construite) corpurile de casă (de la No. 1)? (din cărămidă, piatră, vălătuci, nuele cu lut, lemn și altele). . . . .

Dacă locuința este un bordeiu, atunci se va scrie în dreptul acestei întrebări: „Bordeiu făcut din .....

6. Cu ce sunt acoperite corpurile de casă (de la No. 1)? . . . . .

Intoarce!)

MINISTERUL AGRICULTURII ȘI DOMENIILOR

DIRECȚIUNEA STATISTICEI GENERALE

INSTRUCȚIUNI

PENTRU

COMPLETAREA BULETINULUI CLĂDIRII

§ 1. Pentru fiecare clădire (imobil) ce se găsește în cuprinsul secțiunii sale și care servește sau poate servi drept locuință omenească, agentul recensor este dator să completeze câte un asemenea buletin, potrivit instrucțiunilor și deslușirilor ce urmează.

În acest scop agentul recensor va merge din casă în casă și va scrie buletinul la fața locului.

Un asemenea buletin se va face și pentru clădirile compuse numai dintr'un bordeiu sau numai dintr'o colibă, cabană, etc., dacă acest bordeiu, colibă, cabană, servește de locuință omenească.

Un asemenea buletin se va face și pentru clădirile în construcție, precum și pentru clădirile, cari sunt numai în parte locuite sau de loc ne-locuite; în asemenea caz se va scrie la întrebarea 3 de sub A, că locuința este goală. Exemplu: o biserică, o gară, un local public ș. a., care n'ar fi locuite de loc sau care ar fi locuite numai în parte.

§ 2. Clădirile accesorii, precum pătule, staule, grajduri, șoproane, magazii, ateliere alipite de o locuință omenească sau cari se găsesc în curtea unei clădiri locuite, vor fi cuprinse sub întrebarea 4 de sub A, în buletinul clădirii, de care aparține.

§ 3. Buletinul clădirii se va completa de agentul recensor, la timpul ce se va prescrie de Minister, înscriind în primul rând pe pagina din față, în mod deslușit, județul, orașul, (cu litere mari), la nevoie cătunul; strada (șoseaua, calea, bulevardul, etc.) și No. clădirii; dacă clădirea n'are număr, se va scrie „fără“. Apoi se va trece numele agentului recensor, numele și prenumele proprietarului clădirii și felul cum a dobândit această proprietate: prin moștenire, prin cumpărare, prin dănie (donație), de zestre. Dacă clădirea aparține unei persoane juridice: stat, comună, județ, eforie, etc., se va scrie exact numele acestei instituțiuni.

§ 4. Agentul recensor va cerceta cu deamănuntul clădirea, pentru a culege toate științele ce-i trebuiesc ca să completeze acest buletin,

băgând de seamă că acest buletin cuprinde două părți: **A** (de pe pagina din față) unde trebuie să facă descrierea clădirii (imobilului) întreg: și **B** (de pe pagina patra (unde trebuie să facă descrierea fiecărei locuințe sau apartament ce compune clădirea.

§ 5. **A. Descrierea clădirii** cuprinde cinci întrebări, cari sunt puse destul de limpede.

La întrebarea 1, se va arăta pe liniile punctate, după deosebirea ce va face, din câte corpuri de casă se compune imobilul. O proprietate poate să conțină un singur corp de casă cu mai multe locuințe, împărțite fie pe un rând, fie pe mai multe rânduri (caturi, etaje); deasemenea o clădire (imobil) poate să conțină mai multe corpuri de casă, așezate în curte, sau în curți separate și cu acoperișuri deosebite, însă având aceeași ieșire la drum.

Dacă corpurile de casă au ieșiri deosebite, fie la aceeași stradă, fie la două strade, atunci fiecare corp se consideră ca un imobil, cu No. separat.

Corpurile de casă, cari compun clădirea, se deosebesc în modul următor: *a*) corpuri de casă, cari servesc numai pentru locuit; *b*) corpuri de casă, cari nu sunt de fel locuite de oameni, ci servesc numai pentru prăvălii, ateliere, uzine, fabrici, depozite, etc.; *c*) corpuri de casă, cari servesc și ca locuință omenească și ca ateliere, prăvălii ș. a.

Dependințele (atenanșele) clădirilor precum grajduri, șoproane, saivane, privăți, și altele de felul acestora nu se socotesc ca corpuri de casă, ci se înscriu mai jos la întrebarea 4.

§ 6. Dacă casa nu este la un singur rând, ci are mai multe caturi (etaje), atunci se va arăta pe linia punctată în dreptul întrebării 2, câte caturi sunt, deasupra rândului de pe jos la clădirea cea mai înaltă. *Rândul de jos nu se socoteste între caturi.*

§ 7. Întrebarea 3 este cea mai însemnată:

6
agentul va socoti și va răspunde cu îngrijire și exact, câte locuințe (apartamente) sunt în fiecare clădire.

Prin locuință (apartament) se înțelege încăperile, în cari se adăposteste un menaj sau o gospodărie; prin urmare numărul locuințelor din fiecare clădire trebuie să fie egal cu numărul menajelor și cu numărul listelor de menaj.

Se poate însă întâmpla ca la vremea recensământului, unele din locuințe sau chiar clădirea întreagă să fie goale, nelocuite; în acest caz se va arăta pe linia punctată *b)* dela această întrebare, numărul locuințelor goale, în care nu locuiește nici un menaj, nici o ființă omenească, și pentru care bineînțeles, nu se alcătuește lista de menaj. O locuință din care lipsește în ziua recensământului toți membrii menajului, fiind duși vremelnic în altă parte, nu este locuință goală, ci trebuie completată pentru ea o listă de familie potrivit instrucțiunilor.

§ 8. Sub întrebarea 4 se va arăta ce alte construcții (atenanse) mai sunt în curtea clădirii, în afară de corpurile de casă, cari s'au înscris la No. 1. Ele se vor deosebi în: nelocuite de oameni și locuite de oameni. La cele locuite de oameni, va arăta numărul oamenilor, cari locuiesc, adică acei cari dorm noaptea de obicei în asemenea dependențe; de ex: rânđașii dela grajduri, păzitorii dela magazii, etc.

§ 9. În dreptul întrebării 5, se va răspunde din ce material sunt clădite corpurile de casă dela No. 1, arătându-se câte din cărămidă, câte din piatră, câte din lemn, câte din vălătuci, câte din nuele cu lut, etc.

Dacă casa nu este decât un bordeiu, băgat în pământ sau ridicat puțin dela suprafața pământului, atunci în dreptul acestei întrebări se va scrie: „*Bordeiu făcut din*.....“.

La întrebarea 6, se va arăta, cu ce sunt acoperite corpurile de casă dela No. 1, scriind cum va fi cazul: tablă, olane, țigla, șindrila (șiță), stuf, etc.

§ 10. **B. Descrierea locuințelor** se face pe tabloul dela pagina 4-a.

Aici agentul va avea în vedere numai locuințele sau apartamentele locuite. *Așa dară numărul locuințelor trecute în acest tablou trebuie să fie deopotrivă cu No. înscris la întrebarea 3 a) și cu numărul listelor de menaj ce agentul va alcătui și va alătura pentru clădirea întreagă.*

§ 11. Se va arăta mai întâi, cum e așezată fiecare locuință, răspunzându-se la întrebările puse în coloanele 2—4, cari sunt foarte lesne de înțeles.

Se va scrie apoi prenumele și numele capului familiei din menajul (gospodăria) instalat (așezat) în fiecare locuință sau apartament.

§ 12. Numărul încăperilor, cari compun fiecare

locuință, se va arăta în coloanele 6—8, făcându-se următoarele deosebiri:

Prin încăperi se înțelege orice despărțitură a casei care slujește de locuință, mărginită și separată de altele prin pereți care merg până în tavan, și în cari poate încăpea un pat de om mare.

Se vor număra deci între încăperi: toate camerele de locuit, sălile, bucătăria și odăile servitorilor, chiar dacă sunt deosebite de locuință.

Nu se vor număra între încăperi: privățile, podurile caselor, (afară numai dacă nu conțin despărțituri făcute pentru locuit), spălătoriile, magaziiile, pimnițele (beciurile, și altele de felul acestora.

Prăvăliile, atelierile, grajdurile, etc., nu se vor socoti printre încăperi decât *numai când servește și la locuit*, adică numai atunci când întrînsele doarme de obicei una sau mai multe persoane. În acest caz, asemenea încăperi se vor înscrie în coloana 7.

§ 13. În coloana 9, se va arăta numărul persoanelor cari compun menajul (casa) și anume persoanele cari au locuința obișnuită în comună și cari sunt înscrise sub **A** în lista de menaj. Așa dară, persoanele cari numai din întâmplare au petrecut ziua numărătoarei în această casă (înscrise sub **B**) nu se vor socoti în coloana 9.

§ 14. Dacă locuința are vre-o grădină fie de fructe, fie de zarzavaturi, atunci se va notă aceasta în coloana 11. La locuințele, cari n'au grădină, se va scrie în această coloană „fără“.

§ 15. În coloana 12, se va arăta, dacă locuința este sau nu inezestrată cu apă și anume cum este adusă apa în casă: prin țevi (conducte) dela uzina orașului: sau se scoate apa dintr'un puț (fântână), așezat în curtea casei, sau în apropierea ei; sau în fine se cară apa dela vr'un râu, gârlă, lac din apropierea orașului.

§ 16. Se va notă în coloana 13, dacă locuința este prevăzută cu canal de scurgere pentru apele murdare. Dacă nu se află un asemenea canal, se va scrie: „Nu“.

§ 17. În coloana 14, se va răspunde, dacă privata (latrina) locuinței este deosebită de a altor locuințe și atunci se va scrie: „deosebită“. Dacă privata (latrina) servește și la alte locuințe din aceeași casă sau din aceeași curte, se va scrie: „comună“.

§ 18. După completare, buletinul va fi subscris de agentul recensor.

Acest buletin va servi drept copertă (cămașă) a listelor de menaj (form. 12) care se vor alcătui pentru locuințele din întreaga casă. Toate listele scrise complect, vor fi băgate înlăuntrul acestui buletin, după ce se vor udă marginele gumate ca să se lipească.

B. Descrierea Locuințelor (Apartamentelor)

FORMULAR

No. de ordine a locuințelor	AȘEZAREA LOCUINTEI			Prenumele și Numele capului familiei care locuiește	Numărul încăperilor destinate:			Numărul persoanelor care compun menajul (casa, apartamentul, etc.) Lit. A. din lista Form. No. 12)	Locuința este cu grădiniță, sau fără?	Cum se aduce apa în locuință: prin fântână în curte? De la râu?	Are locuința canal de scurgere pentru apele murdare?	Are locuința privată (atrînd) deosebită sau în comun cu alte locuințe?	
	In ce corp de casă? La ce etaj?	In fașă? Lătură în fund?	Singură în curte? Cu alte locuințe		a) Numai pentru locuit	b) Pentru locuit, și ca ateliere, prăvălii, grajduri, etc.	TOTAL						
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1													
1													
2													
3													
4													
5													
6													
7													
8													
9													
10													
11													
12													

Verificat:

Agent controlor,

Sau alăturat aici.....*liste de menaj.*

Făcut de mine:

Agent recensor,

Unitatea de bază în acest formular a fost, cum s'a spus, *clădirea* (imobilul). Noțiunea aceasta are acelaș înțeles ca expresiunea *propriété bâtie*, întrebuintată în cercetările statistice franceze și aplicată pentru așezarea impozitelor.

Prin instrucțiunile ce s'au dat spre a lămuri noțiunea de clădire pentru agenții recensori, cari aveau să înscrie datele cerute în formular, s'a arătat că prin clădire (imobilul) se înțelege orice construcțiune care servește sau poate servi drept locuință omenească. Clădirea este compusă din teren cu sau fără împrejmuiri și din construcțiile făcute pe el, fie că sunt sau nu sunt locuite de oameni. Unitatea clădirii a dat-o stăpânirea juridică, dar și situațiunea. Construcțiile din aceiaș curte, aparținând unui singur proprietar sau unei asociații de proprietari, au format o clădire. Dacă însă un proprietar a avut case în mai multe locuri, în mai multe străzi sau chiar pe aceiaș stradă, dar separate cu totul una de alta, prin curtea sau intrarea lor, acele case au format clădiri separate.

În principiu, case sau clădiri sunt acelea, care sunt destinate să fie locuințe permanente. Dar la asemenea clădiri se mai adaugă și acelea care nu sunt permanent locuite, ci numai în parte sau temporal. Astfel sunt bisericile, școalele și alte localuri, care servesc pentru diferite administrații publice. Toate acestea au fost înscrise în Buletine ca formând clădiri nelocuite. Tot între clădiri nelocuite s'au trecut și clădirile destinate locuinței, dar care în momentul recensământului nu aveau în ele nici un menaj, fie pentru că nu erau încă gata construite, fie pentru că rămăseseră goale.

Au mai fost socotite drept clădiri chiar bordeele și s'au întocmit buletine de clădiri chiar pentru stâne, barace sau magazii izolate, așa că în numărul caselor intră toate construcțiile făcute de om, dela cele mai rudimentare până la cele superioare. Dacă această extindere îngreunează puțin vederea clară a locuințelor omenești pure, ea folosește totuși când se face evaluarea tuturor proprietăților construite alături de proprietățile neconstruite. În numărul clădirilor se disting însă exact acele, care au destinația de a servi ca locuință omenească, așa în cât studiul locuințelor se poate face în urma acestei distincțiuni.

Dintre datele, care s'au înscris în buletinul clădirii, e nevoie să lămurim dela început noțiunea «corp de casă». Ceeace se înțelege prin corp de casă nu mai este proprietatea, ca la clădire, dar construcția însăși. În aceiaș curte, care are aceiaș eșire la drum, pot fi mai multe construcții destinate locuinței. Dacă fiecare din acestea alcătuiesc, din punct de vedere tehnic, un tot, care poate sta separat, sau dacă e alipit de o altă construcție are un acoperiș deosebit, atunci fiecare formează un corp de casă.

Așa că, pe când la clădiri unitatea noțiunii este dată juridicește de o proprietate individuală sau colectivă, iar tehnic de o curte cu o eșire la drum, la corpuri de casă unitatea noțiunii este

fixată numai din punct de vedere tehnic, întru cât proprietarul tuturor corpurilor de casă este unul și acelaș anume, proprietarul clădirii.

Având astfel două unități statistice: clădirea și corpul de casă, datele celelalte, ce se mai înscriu pe Buletinele de clădiri, se referă la una din aceste unități. Firesc ar fi ca în orice formular statistic să avem o singură unitate statistică. În cazul nostru, unitatea corpului de casă ar fi făcut inutilă noțiunea clădirii, întrucât toate datele referitoare la construcția propriu zisă s'ar fi raportat la corpul de casă. Situația reală a construcțiilor dela noi după care trebuia să acomodăm formularele noastre, a făcut necesară păstrarea celor două unități în acelaș formular. Astfel, locuințele sau apartamentele nu se puteau raporta decât la clădiri, întrucât adesea o gospodărie sau un menaj ocupă mai multe corpuri de casă.

Dacă s'ar fi întrebat câte locuințe sunt într'un corp de casă, nu s'ar fi putut răspunde la această întrebare de cât prin fracțiuni de unități. De asemenea nu s'ar fi putut repartiza dependențele dintr'o curte la diferitele corpuri de casă ale unei clădiri, de oare-ce foarte multe din dependențe se utilizează în comun de toți cari ocupă diferitele corpuri de casă.

Din potrivă, întrebările referitoare la felul sau materialul construcției, precum și acelea referitoare la felul învelișului, nu se puteau referi, decât la corpurile de casă, de oarece, în cele mai multe cazuri felul construcției și acela al acoperișului corpurilor de casă sunt deosebite.

În formularul, în care se descrie clădirea, se mai vorbește încă de o unitate statistică, și anume de *locuință*. Locuința este privită aici numai ca un element al clădirii. Numai dependențele, care se notează tot în formularul de descriere a clădirii, sunt în legătură cu locuința, de oarece felul dependențelor se hotărăște după utilizarea lor într'o gospodărie sau menaj. Dependențele sunt întrebuintate fie pentru adăpostirea animalelor, fie pentru immagazinare.

Toate aceste destinații sunt date în mod separat de câte o gospodărie unitară, în mod natural dependențele sunt utilizate separat de fiecare gospodărie. Ar fi fost deci foarte interesant să cunoaștem compunerea elementelor materiale ale unei gospodării, grupând într'un tot construcțiile locuite de membrii menajului, cum și acelea destinate să înlesnească activitatea economică sau să dea comoditățile vieții unui menaj. Dar într'o clădire am văzut că dependențele nu se pot repartiza nici pe corpurile de casă; cu atât mai greu s'ar putea repartiza pe menaje, întrucât sunt mai multe menaje într'un corp de casă și adesea aceiaș dependență este comună tuturor menajelor sau, în mod temporar, se atribue unui singur menaj. De aceea, dependențele n'au fost puse în legătură nici cu corpurile de casă, nici cu locuințele, dar numai cu clădirea întreagă.

Trecem acum la al doilea formular din Buletinul de clădire, la acel, care are ca unitate de bază *locuința*. Acest formular s'a acomodat situației reale a locuințelor, la sate și orașe. Pentru locuințele din orașe s'au cercetat date, care nu era nevoie să se ceară și pentru locuințele din sate, fie pentru că acele date sunt identice la toate locuințele din sate și sunt în deobște cunoscute, fie pentru că nu existau de loc acele date. Așa sunt datele privitoare la aprovizionarea cu apă a locuințelor sau la canalizarea terenului, care nu s'au cerut de cât pentru locuințele din orașe.

Reproducem aici numai formularul întrebuit pentru locuințele din oraș, de oatece el cuprinde și formularul întrebuit pentru locuințele din sate, dacă eliminăm cele 3 întrebări din coloanele 12—14.

Pentru că unitatea acestui formular o formează locuința, e nevoie să precizăm această noțiune. În cuvântul locuință se coprinde ideea unui spațiu locuit de oameni. Cum în societate oamenii locuiesc în grupe sociale, s'a socotit locuința totulul încăperilor în cari se adăpostește un menaj sau o gospodărie, în înțelesul, care s'a dat acestei noțiuni la recensământul general al populațiunii.

Prin urmare, o locuință sau un apartament nu se determină, în statistica de față, după vre-o unitate tehnică, pe care ar fi luat-o de bază arhitectul la construirea unei case, în vederea procurării confortului necesar unui menaj. Destinația dată încăperilor unei construcții de către arhitect a putut fi schimbată în fapt, și într'un apartament plănuit de arhitect se poate să locuiască în realitate două sau mai multe menaje, cu totul deosebite. Unitatea apartamentului, din punct de vedere tehnic, a fost în fapt, distrusă. În statistică însă ținem seamă numai de situația reală și notăm apartamentele așa cum în realitate sunt create de menajele care le locuiesc. În cât, înțelegem prin locuință totalitatea încăperilor ocupate de un menaj, iar numărul menajelor este egal cu al locuințelor locuite. S'au întâlnit însă în această privință oare-care dificultăți, pe care le vom lămuri, arătând procedarea noastră, când ne vom ocupa de rezultate.

O locuință poate cuprinde mai multe încăperi, dar poate fi formată și numai dintr'o singură încăpere sau cameră. Prin încăpere s'a înțeles în statistica de față orice despărțitură a clădirii, care servește de locuință, mărginită și separată de alte locuințe prin pereți, care merg până în tavan, și în care poate încăpea un pat de om mare.

Nu se socotesc încăperi podurile caselor, nici spălătoriile, magaziiile sau pivnițele, de oare-ce toate acestea sunt destinate la altceva de cât la locuit. Din potrivă, s'a numărat între încăperi camerele de locuit, sălile și antreurile, bucătăria și odăile servitorilor, căci aceste toate compun spațiul, care se locuiește de un menaj, repartizat vremelnic spre a fi locuit.

Celelalte întrebări din formularul reprodus mai

sus nu au nevoie de deslușiri, întru cât răspunsurile cerute sunt simple descrieri sau constatări de fapte cunoscute în limbajul obișnuit.

Din datele, pe care agenții recensori le-au înscris pe cele două formulare, de care ne-am ocupat aici, s'a alcătuit întreaga lucrare asupra clădirilor și a locuințelor din România. Buletinele de clădiri, care conțin datele, au fost verificate, completate și îndreptate în birourile serviciului special al recensământului populațiunii, adesea după cercetări făcute la fața locului. Numai după aceste operațiuni, care a cerut mult timp și cheltuială, s'a procedat la despoierea și cercetarea datelor, pentru ca ele să poată fi prezentate în publicațiunea de față.

CAP. II

Prelucrarea și concentrarea

§. 3. Despoierea datelor

Pentru transpunerea răspunsurilor descriptive în cifre statistice a trebuit să alcătuiam un formular special «*Foaia de despoiere a Buletinelor de clădiri*», compusă la rândul său din două formulare, unul referitor la clădiri și altul referitor la locuințe.

Din răspunsurile date, am putut face mai întâi deosebiri în clădiri după felul proprietății, sau mai bine zis după titlul proprietarului. Am avut ast-fel două categorii mari de clădiri: unele aparținând *persoanelor fizice*, iar altele aparținând *persoanelor morale sau juridice*. În această din urmă categorie, am deosebit, după propunerea Comisiei Consultative de statistică, alte subîmpărțiri, și anume: clădiri aparținând statului, județelor sau comunelor; și clădiri aparținând societăților.

Pentru a cunoaște și urmări circulația sau transmisiune a proprietății clădirilor, am deosebit modurile de dobândire a proprietății, notând numărul proprietăților dobândite prin moștenire, cumpărare, zestre, danie, construcție proprie, etc. Cum însă denumirile și chiar rolurile de transmisiune a proprietății sunt mai numeroase decât categoriile principale obișnuite în legislația curentă, a trebuit să subsumăm răspunsurile diferite în una din categoriile de mai sus. La aceasta am procedat astfel:

Răspunsuri date în Buletin	Cum s'a trecut în formularul de despoiere?
Teren moștenesc și construcție proprie	Construcție proprie
« cumpărat » » »	» » »
Improprietărire » » »	» » »
Delimitare » » »	» » »
Teren de zestre » » »	» » »
Teren cu anticreză » » »	» » »
Biserica sau școala, fie construită de vre-un Domnitor, fie de un particular sau de locuitori	Danie (pentru comună)
Schimb	Altele
Teren cu chirie sau arendă de la un particular sau o persoană morală și casa făcută	»
Stăpânită cu anticreză	»

Unitatea de bază în acest formular a fost, cum s'a spus, *clădirea* (imobilul). Noțiunea aceasta are acelaș înțeles ca expresiunea *propriété bâtie*, întrebuințată în cercetările statistice franceze și aplicată pentru așezarea impozitelor.

Prin instrucțiunile ce s'au dat spre a lămuri noțiunea de clădire pentru agenții recensori, cari aveau să înscrie datele cerute în formular, s'a arătat că prin clădire (imobilul) se înțelege orice construcțiune care servește sau poate servi drept locuință omenească. Clădirea este compusă din teren cu sau fără împrejmuiri și din construcțiile făcute pe el, fie că sunt sau nu sunt locuite de oameni. Unitatea clădirii a dat-o stăpânirea juridică, dar și situațiunea. Construcțiile din aceiaș curte, aparținând unui singur proprietar sau unei asociații de proprietari, au format o clădire. Dacă însă un proprietar a avut case în mai multe locuri, în mai multe străzi sau chiar pe aceiaș stradă, dar separate cu totul una de alta, prin curtea sau intrarea lor, acele case au format clădiri separate.

În principiu, case sau clădiri sunt acelea, care sunt destinate să fie locuințe permanente. Dar la asemena clădiri se mai adaugă și acelea care nu sunt permanent locuite, ci numai în parte sau temporal. Astfel sunt bisericile, școlile și alte localuri, care servesc pentru diferite administrații publice. Toate acestea au fost înscrise în Buletine ca formând clădiri nelocuite. Tot între clădiri nelocuite s'au trecut și clădirile destinate locuinței, dar care în momentul recensământului nu aveau în ele nici un menaj, fie pentru că nu erau încă gata construite, fie pentru că rămăseseră goale.

Au mai fost socotite drept clădiri chiar bordeele și s'au întocmit buletine de clădiri chiar pentru stâne, barace sau magazii izolate, așa că în numărul caselor intră toate construcțiile făcute de om, dela cele mai rudimentare până la cele superioare. Dacă această extindere îngreunează puțin vederea clară a locuințelor omenești pure, ea folosește totuși când se face evaluarea tuturor proprietăților construite alături de proprietățile neconstruite. În numărul clădirilor se disting însă exact acele, care au destinația de a servi ca locuință omenească, așa în cât studiul locuințelor se poate face în urma acestei distincțiuni.

Dintre datele, care s'au înscris în buletinul clădirii, e nevoie să lămurim dela început noțiunea «corp de casă». Ceeace se înțelege prin corp de casă nu mai este proprietatea, ca la clădire, dar construcția însăși. În aceiaș curte, care are aceiaș eșire la drum, pot fi mai multe construcții destinate locuinței. Dacă fiecare din acestea alcătuiesc, din punct de vedere tehnic, un tot, care poate sta separat, sau dacă e alipit de o altă construcție are un acoperiș deosebit, atunci fiecare formează un corp de casă.

Așa că, pe când la clădiri unitatea noțiunii este dată juridicește de o proprietate individuală sau colectivă, iar tehnic de o curte cu o eșire la drum, la corpuri de casă unitatea noțiunii este

fixată numai din punct de vedere tehnic, întru cât proprietarul tuturor corpurilor de casă este unul și acelaș anume, proprietarul clădirii.

Având astfel două unități statistice: clădirea și corpul de casă, datele celelalte, ce se mai înscriu pe Buletinele de clădiri, se referă la una din aceste unități. Firesc ar fi ca în orice formular statistic să avem o singură unitate statistică. În cazul nostru, unitatea corpului de casă ar fi făcut inutilă noțiunea clădirii, întrucât toate datele referitoare la construcția propriu zisă s'ar fi raportat la corpul de casă. Situația reală a construcțiilor dela noi după care trebuia să acomodăm formularele noastre, a făcut necesară păstrarea celor două unități în acelaș formular. Astfel, locuințele sau apartamentele nu se puteau raporta decât la clădiri, întrucât adesea o gospodărie sau un menaj ocupă mai multe corpuri de casă.

Dacă s'ar fi întrebat câte locuințe sunt într'un corp de casă, nu s'ar fi putut răspunde la această întrebare de cât prin fracțiuni de unități. De asemena nu s'ar fi putut repartiza dependențele dintr'o curte la diferitele corpuri de casă ale unei clădiri, de oare-ce foarte multe din dependențe se utilizează în comun de toți cari ocupă diferitele corpuri de casă.

Din potrivă, întrebările referitoare la felul sau materialul construcției, precum și acelea referitoare la felul învelișului, nu se puteau referi, decât la corpurile de casă, de oarece, în cele mai multe cazuri felul construcției și acela al acoperișului corpurilor de casă sunt deosebite.

În formularul, în care se descrie clădirea, se mai vorbește încă de o unitate statistică, și anume de *locuință*. Locuința este privită aici numai ca un element al clădirii. Numai dependențele, care se notează tot în formularul de descriere a clădirii, sunt în legătură cu locuința, de oarece felul dependențelor se hotărăște după utilizarea lor într'o gospodărie sau menaj. Dependențele sunt întrebuințate fie pentru adăpostirea animalelor, fie pentru înmagazinare.

Toate aceste destinații sunt date în mod separat de câte o gospodărie unitară, în mod natural dependențele sunt utilizate separat de fiecare gospodărie. Ar fi fost deci foarte interesant să cunoaștem compunerea elementelor materiale ale unei gospodării, grupând într'un tot construcțiile locuite de membrii menajului, cum și acelea destinate să înlesnească activitatea economică sau să dea comoditățile vieții unui menaj. Dar într'o clădire am văzut că dependențele nu se pot repartiza nici pe corpurile de casă; cu atât mai greu s'ar putea repartiza pe menaje, întrucât sunt mai multe menaje într'un corp de casă și adesea aceiaș dependență este comună tuturor menajelor sau, în mod temporal, se atribue unui singur menaj. De aceea, dependențele n'au fost puse în legătură nici cu corpurile de casă, nici cu locuințele, dar numai cu clădirea întreagă.

Trecem acum la al doilea formular din Buletinul de clădire, la acel care are ca unitate de bază *locuința*. Acest formular s'a acomodat situației reale a locuințelor, la sate și orașe. Pentru locuințele din orașe s'au cercetat date, care nu era nevoie să se ceară și pentru locuințele din sate, fie pentru că acele date sunt identice la toate locuințele din sate și sunt în deobște cunoscute, fie pentru că nu existau de loc acele date. Așa sunt datele privitoare la aprovizionarea cu apă a locuințelor sau la canalizarea terenului, care nu s'au cerut de cât pentru locuințele din orașe.

Reproducem aici numai formularul întrebuit pentru locuințele din oraș, de oatece el cuprinde și formularul întrebuit pentru locuințele din sate, dacă eliminăm cele 3 întrebări din coloanele 12—14.

Pentru că unitatea acestui formular o formează locuința, e nevoie să precizăm această noțiune. În cuvântul locuință se coprinde ideea unui spațiu locuit de oameni. Cum în societate oamenii locuiesc în grupe sociale, s'a socotit locuință totulul încăperilor în cari se adăpostește un menaj sau o gospodărie, în înțelesul, care s'a dat acestei noțiuni la recensământul general al populațiunii.

Prin urmare, o locuință sau un apartament nu se determină, în statistica de față, după vre-o unitate tehnică, pe care ar fi luat-o de bază arhitectul la construirea unei case, în vederea procurării confortului necesar unui menaj. Destinația dată încăperilor unei construcții de către arhitect a putut fi schimbată în fapt, și într'un apartament plănuit de arhitect se poate să locuiască în realitate două sau mai multe menaje, cu totul deosebite. Unitatea apartamentului, din punct de vedere tehnic, a fost în fapt, distrusă. În statistică însă ținem seamă numai de situația reală și notăm apartamentele așa cum în realitate sunt create de menajele care le locuiesc. În cât, înțelegem prin locuință totalitatea încăperilor ocupate de un menaj, iar numărul menajelor este egal cu al locuințelor locuite. S'au întâlnit însă în această privință oare-care dificultăți, pe care le vom lămuri, arătând procedarea noastră, când ne vom ocupa de rezultate.

O locuință poate cuprinde mai multe încăperi, dar poate fi formată și numai dintr'o singură încăpere sau cameră. Prin încăpere s'a înțeles în statistica de față orice despărțitură a clădirii, care servește de locuință, mărginită și separată de alte locuințe prin pereți, care merg până în tavan, și în care poate încăpea un pat de om mare.

Nu se socotesc încăperi podurile caselor, nici spălătoriile, magaziiile sau pivnițele, de oare-ce toate acestea sunt destinate la altceva de cât la locuit. Din potrivă, s'a numărat între încăperi camerele de locuit, sălile și antreurile, bucătăria și odăile servitorilor, căci aceste toate compun spațiul, care se locuiește de un menaj, repartizat vremelnic spre a fi locuit.

Celelalte întrebări din formularul reproduș mai

sus nu au nevoie de deslușiri, întru cât răspunsurile cerute sunt simple descrieri sau constatări de fapte cunoscute în limbajul obișnuit.

Din datele, pe care agenții recensori le-au înscris pe cele două formulare, de care ne-am ocupat aici, s'a alcătuit întreaga lucrare asupra clădirilor și a locuințelor din România. Buletinele de clădiri, care conțin datele, au fost verificate, completate și îndreptate în birourile serviciului special al recensământului populațiunii, adesea după cercetări făcute la fața locului. Numai după aceste operațiuni, care a cerut mult timp și cheltuială, s'a procedat la despoierea și cercetarea datelor, pentru ca ele să poată fi prezentate în publicațiunea de față.

CAP. II

Prelucrarea și concentrarea

§. 3. Despoierea datelor

Pentru transpunerea răspunsurilor descriptive în cifre statistice a trebuit să alcătuim un formular special «*Foaia de despoiere a Buletinelor de clădiri*», compusă la rândul său din două formulare, unul referitor la clădiri și altul referitor la locuințe.

Din răspunsurile date, am putut face mai întâi deosebiri în clădiri după felul proprietății, sau mai bine zis după titlul proprietarului. Am avut ast-fel două categorii mari de clădiri: unele aparținând *persoanelor fizice*, iar altele aparținând *persoanelor morale sau juridice*. În această din urmă categorie, am deosebit, după propunerea Comisiei Consultative de statistică, alte subîmpărțiri, și anume: clădiri aparținând statului, județelor sau comunelor; și clădiri aparținând societăților.

Pentru a cunoaște și urmări circulația sau transmisiune a proprietății clădirilor, am deosebit modurile de dobândire a proprietății, notând numărul proprietăților dobândite prin moștenire, cumpărare, zestre, danie, construcție proprie, etc. Cum însă denumirile și chiar rolurile de transmisiune a proprietății sunt mai numeroase decât categoriile principale obișnuite în legislația curentă, a trebuit să subsumăm răspunsurile diferite în una din categoriile de mai sus. La aceasta am procedat astfel:

Răspunsuri date în Buletin	Cum s'a trecut în formularul de despoiere?
Teren moștenesc și construcție proprie	Construcție proprie
« cumpărat » » » » » »	» » » » » »
Improprietărire » » » » » »	» » » » » »
Delimitare » » » » » »	» » » » » »
Teren de zestre » » » » » »	» » » » » »
Teren cu anticreză » » » » » »	» » » » » »
Biserica sau școala, fie construită de vre-un Domnitor, fie de un particular sau de locuitori	Danie (pentru comună)
Schimb	Altele
Teren cu chirie sau arendă de la un particular sau o persoană morală și casa făcută	»
Stăpânită cu anticreză	»

Trecând dela clădirea întreagă la corpurile de casă, care o compun, am împărțit corpurile de casă după destinația lor. Ținând seamă de răspunsurile primite, am făcut trei categorii de corpuri de casă: *a)* Numai pentru locuit, *b)* numai pentru prăvălii, ateliere, etc., *c)* și pentru locuit și pentru prăvălii etc..

În privința caturilor sau etajelor, datele cerute s'au referit la clădiri, nu la corpuri de casă, pentru că unitate statistică era clădirea. De aceea, dacă unul din corpurile de casă a avut mai multe caturi, s'a notat numărul acestor caturi și după aceasta s'a repartizat clădirea întreagă. Situația reală de la noi, ne-a indicat să facem patru categorii de clădiri, după numărul caturilor și anume: fără caturi, cu 1 cat, cu 2—3 caturi, cu 4 caturi și mai mult. În limbajul comun, se face adesea oare-cari confuzie. Casele, care au un singur rând de camere deasupra pământului, se zice că au 1 cat și de aci înainte se socotesc celelalte caturi. Pentru a înlătura confuzia, s'au dat lămuriri tuturor agenților întrebuințați la recensământ, să socotească drept caturi numai rândurile așezate deasupra parte-ului, și după acest înțeles este făcută distincțiunea de mai sus.

În momentul recensământului, clădirile s'au găsit parte ocupate de oameni, deci locuite, iar parte erau nelocuite sau goale. În formularul de despoiere s'a notat numai cifra clădirilor goale, întrucât după această cifră se poate ușor deduce cifra clădirilor ocupate. Numărul clădirilor nelocuite l-am deosebit, după cauza neocupării lor, și anume: clădiri rămase neînchiriate sau neocupate de proprietar și clădiri neterminate încă sau în curs de construcție.

Intr'o clădire sunt însă mai multe apartamente goale sau locuite. Clădirea poate fi locuită, dar unele din apartamentele ei să fie nelocuite. De aceea, am repartizat locuințele dintr'o clădire în locuințe locuite și goale, arătând numărul lor.

Păstrând clădirea ca unitate, am deosebit casele fără dependențe, de casele la care sunt alipite dependențe. Importanța acestei distincțiuni o vom arăta mai în urmă. Clădirile cu dependențe le-am mai deosebit după cum dependențele sunt sau nu locuite de oameni.

Despoierea datelor arătate până acum s'a făcut după normele statistice moderne prin „fișe“. Buletinele de clădiri au fost întrebuințate ca fișe și numărate, iar în formularul de despoiere s'au trecut cifrele unei grupări de clădiri, alese ca unitate la facerea recensământului.

Am mers însă mai departe cu despoierea datelor și am utilizat tot materialul brut, de care dispuneam. Am luat ca punct de plecare dependențele și le-am deosebit după felul și utilizarea lor.

Între categoriile deosebite în formular numirea de saivane este mai locală, și însemnează oboarele de oi. Pentru aceiași dependență, se întrebuințează în alte locuri cuvântul saiele, care au fost trecute tot la rubrica «saivane».

Denumirea „magazie“ este prea generală în limbajul curent și însemnează dependențe cu destinații foarte deosebite. De aceea am separat magazinele de grâne de ori-ce fel, coprinzând în ele pătuțele, de magazinele întrebuințate pentru alte scopuri.

La rubrica «alte dependențe» s'au trecut bucătării, cotețe, latrine, garaje, cocine, coșare, etc.. În Moldova se întrebuințează cuvântul «coșere» cu înțelesul de magazie de grâne; acolo unde s'a întâlnit o ast-fel de dependență, a fost trecută la despoiere în rubrica magazine de grâne. Tot aci au fost trecute și dependențele numite «porumbare», care însemnează pătuțele.

Prin modul construcției caselor s'a căutat să se arate, din ce material anume sunt făcute. S'a clasat ast-fel corpurile de casă după materialul, din care au fost construite. Pentru acelaș mod de construcție s'a întâlnit o mulțime de numiri, după localități; le-am unit pe toate într'o categorie, dând denumirea, ce ni s'a părut mai răspândită.

Ast-fel, corpurile de case construite din cărămidă cu piatră sau pietriș, cărămidă cu paie de lemn, cărămidă cu var, cărămidă cu lut, cărămidă cu beton, au fost trecute la rubrica „Cărămidă“. Corpurile de casă, construite din piatră cu var sau piatră cu beton, s'a trecut la categoria «piatră».

Numirile sunt mai variate și clasificarea mai grea la corpurile de casă construite în principal din lemn. S'au întâlnit numirile următoare: lemn cu soclu de piatră sau lemn cu piatră, lemn cu lut, bârne, bârne cu lut, lemn cu pământ bătut, țambre, dulapi, ostrețe de lemn, paie de lemn cu pământ, scânduri cu lut; toate acestea s'au trecut la categoria caselor construite din lemn. În această categorie se găsesc și unele case zise din vălătuci dar numai acelea făcute din lemne, numite vălătuci.

Numirea aceasta are însă și o însemnare specială în Moldova și Dobrogea mai ales și anume se chiamă vălătuci niște colaci de pământ sau lut, amestecat cu paie sau rogoz; acești colaci de pământ se introduc în spațiile mărginite de pari subți de pământ și formează ast-fel pereții casei. În cazul acesta casele au fost trecute în categoria «corpuri de casă din vălătuci».

În regiunile de șes și mai rar în regiunile de deal, casele se fac din nule lipite cu lut, ceea ce constituie o nouă categorie.

În Dobrogea există un mod tipic de construcție a caselor și anume din pământ neaș sub formă de cărămizi; se chiamă «cherpicuiu». Acest mod de construcție a format o nouă categorie de case în formularul de despoiere.

După felul acoperișului, s'au deosebit: case acoperite cu tablă; case acoperite cu șindrilă, (șiță, sușiță, dranițe); case acoperite cu olane (țigla); case acoperite cu scânduri (blăni); cu stuf sau stuf cu paie; cu paie și coceni; cu pământ; pământ cu paie sau stuf.

Între clădirile descrise și notate în categoriile formularului de despoiere, ce am analizat, se găsesc și bordeele. Acestea sunt de două feluri: bordee construite în pământ și bordee ridicate dela pământ. S'au întâlnit bordee construite din cărămidă și acoperite cu tablă, olane, stuf, scânduri, paie, coaje de brad cu pământ; sau din nuele cu lut, având acoperișul tot așa de variat.

Despoierea datelor privitoare la compunerea locuințelor, precum și la utilizarea lor, s'a făcut pe un formular special.

În primul rând, am vrut să stabilim în acest formular *aglomerările de locuințe și de persoane în cuprinsul unei clădiri*. Pentru aceasta, am împărțit clădirile după numărul locuințelor și am înscris numărul total al persoanelor care locuiesc clădirea. De asemenea am notat numărul încăperilor dintr'o clădire, deosebindu-le după cum servesc numai la locuit, ori pentru locuit și ca ateliere, prăvălii, etc., adăugând la toate aceste încăperi și numărul încăperilor locuite de oameni în grajduri, șoproane etc.

Pentru a putea judeca salubritatea locuințelor, s'au deosebit locuințele, după cum au sau nu au grădină.

De asemenea, sau împărțit locuințele în următoarele trei categorii: locuințe cu latrină deosebită, locuințe cu latrină comună și locuințe fără latrină în cuprinsul clădirii. Aceste date nu aveau interes, de cât pentru orașe, întrucât la sate situația se cunoaște: numai în mod excepțional se întâlnesc locuințe cu latrină; marea majoritate sunt locuințe fără latrine.

Tot pentru locuințele din orașe s'a mai notat, dacă au s'au nu canal de scurgere. De oare-ce canalul de scurgere este pentru toată clădirea, întrebările și răspunsurile s'au referit la clădire, dar, din faptul că el servește tuturor locuințelor, vom putea clasă locuințele și din acest punct de vedere.

Un fapt însemnat pentru cunoașterea salubrității locuințelor este alimentarea lor cu apă. Alimentarea cu apă variază dela oraș la oraș, și de multe ori chiar în interiorul unui oraș. În formularul de despoiere, ținând seama de răspunsurile notate pe Buletinele de clădiri, am prevăzut următoarele feluri de alimentări cu apă: prin țevi, de la fântâna sau puțul din curte, de la râu și altele. În categoria „prin țevi“, s'au trecut clădirile alimentate dela conducta publică. Dacă însă pe buletine am găsit notat că alimentarea se face prin țevi, dar în oraș nu există conducta publică, atunci am trecut clădirea în categoria celor alimentate de la «fântână în curte» (pompa cu mână), ca unele ce provin dela instalațiuni particulare.

În această categorie, fântână sau puț în curte, s'au trecut clădirile, care se alimentează cu apă prin puțuri sau pompe arteziene, dar numai acelea care au puțuri în curte. Acele clădiri, care din punct de vedere al calității alimentării cu apă ar fi tot în această categorie, dar care nu au puț în

curte, ci iau apă dela puțurile vecinilor, de la vre-o fântână publică sau dela sacagii, s'au trecut în categoria «altele».

Se întâlnesc orașe, în care alimentarea se face cu apă de la râu; s'a notat și această categorie în formularul de despoiere. Se poate însă ca nu toate cazurile de alimentare cu apă de la râu sau de la o fântână publică, să fie trecute aici. Dacă pe buletin a fost trecut ca alimentarea se face dela sacagii, indiferent dacă sacagiul ia apă dela râu sau dela o fântână publică, s'a trecut clădirea în categoria «altele».

Cea mai însemnată parte a studiului locuințelor este menită să arăte desimea populației în fie-care încăpere. În principiu am vrut să arătăm câte persoane locuiesc în fie-care cameră. Am clasat pentru aceasta locuințele după numărul încăperilor, în locuințe cu 1, 2, 3, ... 10, 11 și mai multe încăperi. În fie-care din aceste categorii am mai făcut încă o clasare după numărul persoanelor adăpostite. Așa că în total am făcut 121 clase. Analiza rezultatelor obținute va pune în relief importanța cestiunii aglomerării oamenilor în locuințe, ce am vrut s'o lămurim prin investigațiunile noastre statistice.

§. 4. Concentrarea datelor

Concentrarea a constat în adunarea tuturor rezultatelor din fie-care unitate administrativă principală. Ast-fel totalizarea s'a făcut pe comune, comunele au fost grupate pe plăși, iar plășile în județe. La totalurile județelor, am deosebit datele referitoare la comunele urbane.

Am alcătuit trei serii de tablouri, care constituiesc partea tabelară ce urmează introducăiuni.

Prima serie de tablouri coprinde tot ce se referă la proprietatea *clădirilor*, la compoziția și împărțirea lor în corpuri de casă, la modul de construcție și acoperiș, la dependențe și felul lor. Este vorba deci numai de construcții, de aspectul și mărimea lor. Din rezultatele înscrise în această serie de tablouri s'ar putea obține elementele unei evaluări a construcțiilor din România.

A doua serie de tablouri se referă la *utilizarea clădirilor* și corpurilor de casă pentru locuit. În ele se deosebesc clădirile și corpurile de casă locuite de cele nelocuite. Se clasează clădirile după numărul locuințelor, deosebindu-se cele întrebuințate numai pentru locuit de cele întrebuințate și pentru ateliere ori prăvălii și de cele ocupate de birouri etc.. Aceeaș distincțiune se face la încăperile fie-cărei locuințe. Tot în această serie de tablouri sunt concentrate toate datele privitoare la igiena locuințelor.

În a treia serie de tablouri, se coprind numai datele privitoare la *densitatea populațiunii* pe locuințe și încăperi.

Am împărțit locuințele după numărul încăperilor în următoarele clase:

Locuințe cu	1	încăpere
»	»	2 încăperi
»	»	3 »
»	»	4—5 »
»	»	peste 5 »

În fie-care clasă, am deosebit locuințele după numărul persoanelor, adăpostite formând următoarele categorii.

1	2	3—5	6—10	peste 10
persoană	persoane	persoane	persoane	persoane

Tablourile acestea de concentrare s'au întocmit pe comune, plăși și județe. În fie-care diviziune

și sub-diviziune am arătat: numărul locuințelor, al încăperilor și al persoanelor. Vom putea astfel stabili raportul între încăperi și locuințe, între persoane și încăperi, sau între persoane și locuințe și cu chipul acesta vom cunoaște aglomerarea populației în locuințe și încăperi. După aceasta, avem cele mai interesante date, privitoare la felul de traiu al populației, rezultând din spațiul ce ocupă fie-care persoană în mod obișnuit în casa sau în locuința sa.

Cu aceste lămuriri, privitoare la modul culegerii datelor, la înțelesul cuvintelor și noțiunilor întrebuintate în formularele noastre, precum și la operațiile la care au fost supuse datele, pâna la concentrarea lor, putem trece acum la analiza amănunțită a rezultatelor.

PARTEA II-a

ANALIZA REZULTATELOR *)

A. Statistica clădirilor

CAP. III

Clădirile din România

§. 1. Numărul și felul clădirilor

Numărul total al clădirilor înregistrate la recensământul general din 1912 este de **1.489.700**. Potrivit definiției adoptată în tehnica lucrării noastre, am înțeles prin clădire orice construcțiune de imobil (edificiu, *Bâtiment*, *Gebäude*) având ieșire la un drum și cu destinație să servească drept locuință omenească. Fiecare clădire fusese numerotată înaintea recensământului și avea la poartă sau pe fațadă un No. distinct și pe cât se poate de vizibil.

În urmarea definiției de mai sus s'a pomenit între clădiri la olaltă, atât edificii mari, mijlocii și mici, somptuase sau sărace din orașe, târguri și sate, compuse din unul sau mai multe corpuri de casă, cuprinzând deci una sau mai multe locuințe, cât și colibele țărănești cele mai modeste și chiar bordeiele cele sărăcăcioase, întru cât ele adăpostesc familii omenești.

O diferențiere specială a clădirilor, după importanța, suprafața de construcție sau valoarea lor nu s'a putut face. Am deosebit numai bordeiele de casele propriu-zise, iar la corpurile de case am arătat câte sunt fără caturi și câte cu caturi.

Diviziunea cea mai însemnată este aceea a felului comunelor, unde se află situate clădirile și de aceasta am ținut seamă de aproape în toate amănunțele acestei statistici. O privire generală asupra numărului clădirilor și repartizării lor pe județe, în comune urbane și rurale se înfățișează în tabelele No. 1—3, dintre cari primul cuprinde comunele rurale și urbane întrunite la un loc.

Pe diviziuni istorice, numărul cel mai mare de

clădiri se găsește în Muntenia-Mare, ceiace corespunde cu mărimea teritorială și cu afluența populației din această parte a țării. Proportia la % a clădirilor de aici este de 42,7 față de populațiunea de 3.302.430 locuitori, care reprezintă un procent de 45,6 din totalul țării și față de suprafața teritorială de 52.505 km.² (40%). În Moldova procentul clădirilor de 31,8 corespunde unui coeficient de populațiune de 29,5 și suprafeței teritoriale de 38.058 km.² sau 29%. În Oltenia procentul clădirilor este de 20%, față de coeficientul populației de 19,6 și de suprafața de 24.078 km.² sau 18%. Clădirile din Dobrogea în proporție de 5,5% corespund coeficientului populației de 5,2%, dar față de suprafața de 15.536 km.² (12%) ele apar mai rare decât în celelalte părți ale țării, aceasta din cauză că o bună parte din suprafața Dobrogei (circa 4964 km.² este acoperită cu apă și stuf.

Ar fi fost extrem de interesant să putem compara situațiunea numerică a clădirilor de acum cu aceia din trecut; din nenorocire nu se găsește nici o urmă în publicațiunile statistice vechi ale României asupra acestei cestiuni. Marțian nu s'a ocupat în numărătoarea dela 1859 despre clădiri, nici despre locuințe, așa că orice comparațiune cu trecutul este imposibilă. Investigațiunea noastră din 1912 este cea dintâi care a îmbrățișat acest important capitol în raporturile ce ating populațiunea țării.

*) Capitolul acesta și următoarele sunt scrise de *Dr. L. Colescu*, Directorul General al Statisticii.

Numărul clădirilor pe județe, în raport cu suprafața județului și cu densitatea populației

Nombre des bâtiments en rapport à la surface territoriale et à la densité de la population

A.—Comunele urbane și rurale întrunite—Communes rurales et urbaines ensemble

TABELA No. 1.

No. curent	JUDEȚUL Département	NUMARUL CLADIRILOR Nombre des bâtiments					Suprafața județului km. ² Superficie km.carrés	Clădiri pe 1 km. ² Nombre des bâti- ments par 1 km. carré	Densitatea speci- fică a populației pe km. ² Densité spécifique par km. carré	
		Case aparținând-- Maisons appartenant			Bordeie Hutles sous terre	TOTAL				
		Particu- larilor aux partic.	Societăților comerc. și ind. aux sociétés com. et. ind.	Instituțiilor publice aux instit. publiques						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1	Moldova	Bacău	53 844	154	1 211	669	55 858	4 410	13	52. ₈
2		Botoșani	39 769	85	1 000	550	41 404	3 077	13	64. ₂
3		Covurlui	29 725	74	672	189	30 660	2 662	12	64. ₅
4		Dorohoi	38 382	20	757	412	39 571	2 846	14	64. ₈
5		Fălciu	26 630	9	468	357	27 464	2 120	13	51. ₁
6		Iași	37 089	88	1 466	1 104	39 747	3 227	12	65. ₉
7		Neamțu	37 910	27	1 343	360	39 600	3 977	10	42. ₅
8		Putna	39 725	189	788	283	40 985	3 340	12	54. ₃
9		Roman.	28 502	4	755	565	29 826	1 880	16	68. ₂
10		Suceava	32 956	75	1 000	536	34 567	3 353	10	45. ₁
11		Tecuci.	31 289	23	535	351	32 198	2 408	13	59. ₁
12		Tutova.	29 113	17	655	663	30 448	2 498	12	52. ₀
13		Vaslui	29 140	20	627	1 285	31 072	2 260	14	57. ₀
		Total	454 054	785	11 277	7 324	473 440	38 058	12	56. ₂
14	Muntenia-Mare	Argeș	53 633	91	1 034	310	55 068	4 216	13	57. ₆
15		Brăila	28 667	49	700	170	29 586	4 286	7	42. ₄
16		Buzău	57 411	317	944	216	58 888	4 936	12	56. ₁₃
17		Dâmbovița	56 302	63	869	272	57 506	3 440	17	75. ₁
18		Ialomița	44 309	39	985	886	46 219	7 095	7	34. ₂
19		Ifov.	93 488	415	2 320	523	96 746	5 176	19	131. ₇
20		Muscel.	31 240	30	623	308	32 201	3 058	11	44. ₂
21		Olt.	36 159	23	590	1 107	37 879	2 863	13	59. ₈
22		Prahova	81 738	519	1 404	187	83 848	5 040	17	77. ₄
23		Râmnicu-Sărat	34 341	14	642	152	35 149	3 324	11	49. ₃
24		Teleorman	51 338	30	795	3 545	55 708	4 577	12	65. ₀
25	Vlașca.	46 568	16	719	639	47 942	4 494	11	57. ₇	
		Total	615 194	1 606	11 625	8 315	636 740	52 505	12	62. ₉
26	Oltenia	Dolju	81 586	23	1 344	4 144	87 097	6 538	13	66. ₈
27		Gorju	49 327	42	860	385	50 614	4 579	11	43. ₈
28		Mehedinți.	65 823	61	1 117	530	67 531	5 320	13	55. ₈
29		Romanați.	39 830	10	702	7 505	48 047	3 560	13	69. ₈
30		Vâlcea.	54 341	133	894	340	55 708	4 081	14	56. ₉
		Total	290 907	269	4 917	12 904	308 997	24 078	13	58. ₇
31	Dobrogea	Constanța	33 261	51	1 316	2 516	37 147	6 910	5	30. ₃
32		Tulcea.	30 719	31	1 318	1 308	33 376	8 626	4	19. ₈
		Total	63 983	82	2 634	3 824	70 523	15 536	5	24. ₅
	România în 1912		1 424 138	2 742	30 453	32 367	1 489 700	130 177	11	55. ₆

Dacă împrăștierea clădirilor în diferitele părți ale țării se arată oarecum uniformă, când considerăm populațiunea urbană și rurală întrunită la un loc, situațiunea se schimbă, firește, mult, de îndată ce deosebim orașele de sate. Raportul strâns ce există între clădire și populațiune face ca acolo unde locuitorii sunt mai îngrămădiți, clădirile să fie mai puțin numeroase, dar negreșit mai mari și mai cuprinzătoare. Din acest punct de vedere înfățișarea orașelor este caracteristic deosebită de aceia a satelor și a târgurilor, la noi ca și în alte țări, dar diferențierea apare mai accentuată la noi.

Totalul de 1.489.700 clădiri se împarte în 186.239 sau 12,6% înregistrate în comunele urbane și 1.303.461 sau 87,4% în comunele rurale. Proporțiile acestea nu corespund cu repartizarea populațiunii: 18,4 cu 81,6; ele dovedesc că distribuțiunea clădirilor este în raport invers, cum spuneam mai sus, cu aglomerarea locuitorilor: relativ mai puține acolo unde îngrămădirea este mai mare; mai multe, acolo unde populațiunea este mai rară.

Numărul clădirilor pe orașe, în raport cu suprafața orașului și cu densitatea populației

Nombre des bâtiments dans les villes en rapport à la surface et à la densité de la population

B.—Comunele urbane — Communes urbaines

TABELA No. 2.

JUDEȚUL Département	No. de ordine al orașului No. d'ordre	ORAȘUL Ville	NUMĂRUL CLĂDIRILOR Nombres des bâtiments :					Suprafața orașului cu aproximație km. ² Surface approximative de la ville par km. ²	Clădiri pe 1 km. ² Nombre des bâtiments par km. carré	Densitatea specifică a populației la 1 km. ² Densité spécifique par km. carré
			Case aparținând: Maisons appartenant			Bordeie Huttes sous terre	TOTAL			
			Particula- rilor aux parti- culiers	Societăților comerciale și industri- ale aux sociétés com. et ind.	Instituți- nilor publi- ce aux instit. publiques					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
BACĂU	1	Bacău	2344	7	69	4	2424	7,6965	315	2448,7
	2	T-g. Ocna Total	1571 3915	— 7	65 134	5 9	1641 4065	59,8000*) 67,4965	27 60	133,6 397,6
BOTOȘANI	3	Botoșani	4498	17	117	16	4648	9,0000	516	3619,3
	4	Hârlău . . . . . Total	758 5256	— 17	30 147	2 18	790 5438	1,7700 10,0700	738 540	4072,9 3667,5
COVURLUI	5	Galați	8934	65	218	18	9235	13,130,)	703	5456,3
DOROHOI	6	Dorohoi	1918	8	52	3	1981	4,000,)	495	3487,8
	7	Herța	542	1	16	—	559	1,3300	414	2110,4
	8	Mihăileni . . . . . Total	629 3089	— 9	31 99	— 3	660 3200	0,670,) 5,923,)	1157 541	5617,5 3378,7
FĂLCIU	9	Huși	4200	6	67	25	4298	20,0000*)	215	782,6
IAȘI	10	Iași	7516	60	358	73	8007	21,1931	378	3548,9
	11	T-g. Frumos . . . . . Total	857 8373	5 65	58 416	26 99	946 8953	2,2188 23,413,)	426 382	2247,2 3425,5
NEAMȚU	12	Piatra	2900	7	79	18	3004	4,520,)	665	4195,3
	13	T-g. Neamțu . . . . . Total	1808 4708	2 9	53 132	4 22	1867 4871	15,403,) 19,923,)	121 244	588,9 1403,3
PUTNA	14	Focșani	3573	9	109	3	3694	6,901,0	535	3632,3
	15	Odobesti	1207	2	44	1	1254	?	—	—
	16	Panciu . . . . . Total	401 5181	— 11	16 169	1 5	418 5366**)	11,347,0 18,247,0	37 *) 225	241,4 *) 1524,3
ROMAN	17	Roman	2281	1	102	16	2400	2,4600	976	7369,1
SUCEAVA	18	Fălticeni	1417	21	60	2	1500	2,525,)	594	3420,6
TECUCI	19	Tecuci	2378	8	77	7	2470	8,4700*)	292	1764,4
TUTOVA	20	Bârlad	4097	13	129	27	4266	5,3100	734	4352,5
VASLUI	21	Vaslui	1543	7	63	14	1627	3,2100	507	3238,9
Totalul Moldovei			55372	239	1813	265	57689**)	200,727,0	*) 287	*) 1915,6

**) Fără orașul Odobesti, a cărui suprafață nu se cunoaște.

*) Probabil sunt aici înglobate și câmpurile de arătură și pășune, sau vilele din împrejurul orașului. Vatra orașului Tg. Ocna, cu secțiile limitrofe este de 12 km.

TABELA No. 2. (urmare)

JUDEȚUL <i>Département</i>	No. de ordine al orașului <i>No. d'ordre</i>	ORAȘUL <i>Ville</i>	NUMĂRUL CLĂDIRILOR <i>Nombre des bâtiments:</i>					Suprafața orașului cu aproximație km. ² <i>Surface approximative de la ville par km. carré</i>	Clădiri pe 1 km. ² <i>Nombre des bâtiments par km. carré</i>	Densitatea specifică a populației la km. ² <i>Densité spécifique par km. carré</i>	
			Case aparținând: <i>Maisons appartenant</i>				Bordele <i>Huttes sousterré</i>				TOTAL
			Particula- rilor <i>aux parti- culiers</i>	Societăților comerciale și industr. <i>aux sociétés com. et ind.</i>	Instituții nlor publ. <i>aux insti- tutions publiques</i>						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
ARGEȘ	22	Pitești	2418	9	94	30	2551	5,105 ₉	491	3795,7	
	23	Curtea de Argeș	1228	28	33	4	1293	36,0000 *)	36	174,4	
		<i>Total</i>	3646	37	127	34	3844	41,9159	93	631,2	
BRAILA	24	Brăila	7626	43	130	12	7811	8,0385	905	7539,2	
BUZĂU	25	Buzău	3878	5	99	9	3991	5,4810	728	5256,8	
	26	Mizil	1163	1	22	3	1189	44,8100 *)	27	141,9	
		<i>Total</i>	5041	6	121	12	5180	50,2801	103	699,4	
DÂMBOVIȚA	27	Târgoviște . . .	1999	5	62	10	2076	9,0400	231	1449,0	
	28	Găești	655	—	26	1	682	5,0290	136	794,8	
		<i>Total</i>	2654	5	88	11	2758	14,0690	197	1214,8	
IALOMIȚA	29	Călărași	1926	26	64	73	2089	1,4400	1451	9024,8	
	30	Slobozia	792	1	28	1	822	2,6670	309	1826,3	
	31	Urziceni	620	1	27	3	651	2,0000	325	1718,5	
	<i>Total</i>	3338	28	119	77	3562	6,1010	584	3490,2		
ILFOV	32	București	31569	371	905	15	32860	55,30000	597	6205,8	
	33	Oltenița	1161	4	27	12	1204	1,2643	952	5198,5	
		<i>Total</i>	32730	375	932	27	34064	56,5643	605	6183,2	
MUSCEL	34	Câmpulung . . .	3156	13	78	—	3247	10,0000 *)	325	1609,0	
OLT	35	Slatina	1561	17	108	1	1687	4,7700	354	2059,7	
PRAHOVA	36	Ploești	9185	22	112	9	9328	19,3748	481	2914,1	
	37	Câmpina	958	80	29	—	1067	4,8000	219	1746,9	
	38	Filipești	331	—	10	—	341	0,39110	375	1727,5	
	39	Sinaia	500	7	76	3	586	2,3300	253	1689,3	
	40	Slănic	1336	1	20	—	1357	18,0300 *)	75	306,2	
	41	Urлаți	1134	—	16	—	1150	17,30000	68	261,3	
	42	Vălenii de Munte	1024	—	16	1	1041	25,7300 *)	40	144,0	
	<i>Total</i>	14468	110	279	13	14870	88,2148	169	953,7		
RÂMNICU-SĂRAT	43	Râmnicu-Sărat .	2360	6	63	5	2434	3,4000	716	4263,5	
TELEORMAN	44	Turnu-Măgurele	1507	6	78	37	1628	2,5564	637	3977,9	
	45	Alexandria	3042	10	34	29	3115	5,7000	546	2769,8	
	46	Roșiori de Vede	2317	2	30	10	2359	6,3200	373	1734,2	
	47	Zimnicea	1276	1	23	40	1340	3,8400	349	1969,5	
	<i>Total</i>	8142	19	165	116	8442	18,4164	458	2415,1		
VLAȘCA	48	Giurgiu	3107	10	108	38	3263	2,3910	1371	8667,6	
Totalul Munteniei-Mari			87829	669	2318	346	91162	303,1702	300	2312,0	

*) Probabil s'au înglobat și câmpurile de arătură, pășune și viile din jurul orașului.

TABELA No. 2. (urmare)

JUDEȚUL <i>Département</i>	No. de ordine al orașului <i>No. d'ordre</i>	ORAȘUL <i>Ville</i>	NUMĂRUL CLĂDIRILOR <i>Nombre des bâtiments:</i>					Suprafața orașului cu aproximație km. ² <i>Surface approximative de la ville par km. carré</i>	Clădiri pe 1 km. ² <i>Nombre des bâtiments par km. carré</i>	Densitatea specifică a populației la km. ² <i>Densité spécifique par km. carré</i>	
			Case aparținând: <i>Maisons appartenant</i>			Bordele <i>Routes sous terre</i>	TOTAL				
			Particula- rilor <i>aux particu- liers</i>	Societăților comerciale și industr. <i>aux sociétés com. et ind.</i>	Instituții n. publi. <i>aux insti- publiques</i>						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
OLTE- NIA	DOLJIU	49	Craiova	6500	16	153	24	6693	11,8700	567	4356,3
		50	Calafat.	1109	2	35	27	1173	1,7110	686	4449,1
			<i>Total</i>	7609	18	188	51	7866	13,58100	582	4368,0
	GORJIU	51	Târgu-Jiu	1305	4	80	1	1390	7,2730	191	1342,9
	MEHEDIŢI	52	Turnu-Severin	2913	29	100	—	3042	2,7530	1217	9457,2
		53	Baia de Aramă .	368	—	13	10	391	4,32300	93	354,8
			<i>Total</i>	3281	29	113	10	3433	6,7010	512	3751,2
	ROMANAȚI	54	Caracal.	2272	4	61	412	2749	4,1000	670	3670,2
		55	Corabia	1348	3	30	136	1517	1,5110	336	2023,1
			<i>Total</i>	3620	7	91	548	4266	8,6110	495	2807,4
VÂLCEA	56	Râmnicu-Vâlcea	1401	4	64	1	1473	4,70000	368	2407,0	
	57	Drăgășani	1204	5	22	13	1244	14,32300*	88	472,5	
	58	Ocele Mari	1216	—	33	3	1252	19,78300*	63	258,8	
		<i>Total</i>	3824	9	119	17	3969	37,78800	105	565,0	
		<i>Totalul Olteniei</i>	19 639	67	591	627	20 24	74,17,0	282	1883,9	
DOBRO- GEOA	CONSTANȚA	59	Constanța	3005	22	230	24	3281	13,3310	248	2056,0
		60	Cernavoda	602	9	74	103	793	3,06000	259	1876,8
		61	Cuzgun	290	1	7	22	320	30,59 0**	10	52,4
		62	Hârșova	780	1	46	66	893	3,4110	262	1170,1
		63	Mangalia	302	—	32	39	373	3,33000	114	591,7
		64	Medgidia	790	4	49	69	912	2,4310	368	2521,0
		65	Ostrov.	647	—	18	2	667	1,2 00	556	2840,8
			<i>Total</i>	6416	37	456	330	7239	57,2310	126	875,9
	TULCEA	66	Tulcea	3599	3	100	20	3722	7,1315	522	3019,0
		67	Babadag	792	2	35	74	903	3,50 0	258	1338,9
	68	Chilia-Veche . . .	636	—	137	—	773	1,5 000	515	1963,3	
	69	Isaccea	911	—	24	18	953	10,30 0**	88	378,6	
	70	Mahmudia	347	—	26	2	375	2,310,0	162	873,0	
	71	Măcin	1078	—	30	11	1119	2,510,0**	448	2114,4	
	72	Sulina	1292	10	76	2	1380	67,00000**	21	109,7	
		<i>Total</i>	8655	15	428	127	9225	94,7345	97	507,0	
		<i>Totalul Dobrogei</i>	15 071	52	884	457	16464	150,245	110	654,9	
TOTAL GENERAL IN COMUNELE URBANE			177.911	1027	5606	1695	186239	728,4917	256	1825,9	

***) Aici se cuprinde întreaga suprafață a orașului cu ape și terenuri băltoase. Raza orașului propriu zis este de 8,35 km², iar pământul locuit are o suprafață de 3,93 km².

Tabela No. 2 cuprinde în amănunte numărul și distribuția clădirilor în toate orașele țării, rânduite pe județe și pe diviziuni istorice. Din Moldova se relevează Iași cu 8007 clădiri, adăpostind 75.229 locuitori stabili; Galații deși cu o populațiune ceva mai mică: 71.641 posedă 9235 clădiri, ceiace dovedește că locuitorii trăiesc aici mai răspirați decât în a doua capitală a țării, remarcabilă prin case înghesuite și insalubre.

În Muntenia-Mare avem în prima linie Bucureștii, unde s'au înregistrat 32.860 clădiri la o populațiune de 341.321 locuitori. În Ploești 56.460 locuitori sunt adăpostiți în 9328 clădiri; în Brăila la 65.052 locuitori am găsit 7811 clădiri. Craiova numără 6693 clădiri pentru 51.404 locuitori. În Constanța la 27.201 locuitori am găsit 3281 clădiri.

Dacă am calcula raportul simplu între clădiri și populațiune, am găsi pentru orașele mai sus menționate următoarele cifre:

În București la o clădire revin	10,6	locuitori
» Iași	9,0	»
» Galați	7,7	»
» Brăila	8,3	»
» Ploești	6,0	»
» Craiova	7,6	»
» Constanța	8,5	»

Pentru totalitatea comunelor urbane din țară raportul de mai sus se stabilește la 7,1 locuitori de o clădire, în vreme ce pentru comunele rurale, unde la 1303.461 clădiri corespunde o populațiune de 5.904.787, raportul este 4,5 locuitori la o clădire.

În socotelile de mai sus um ținut seamă de totalul clădirilor, fără a scădea numărul clădirilor nelocuite, care în unele părți ale țării, mai cu seamă în comunele rurale, apare ca un fenomen curios. Prezența clădirilor nelocuite, la epoca recensământului se poate explica în două chipuri: s'au găsit clădiri în construcțiune, care fiind destinate ca locuințe omenesti au fost înregistrate ca atare; s'au mai găsit însă clădiri goale, adică neocupate vremelnic din diferite cauze. (A se vedea tab. I.)

În comunele rurale totalul clădirilor de 1.303.461 se desface astfel:

1.215.984 clădiri locuite	sau	93,4%
81.649 » goale	»	6,2%
și 5.828 » în construcție	»	0,4%

Procentul clădirilor nelocuite este deci de 6,3%; el este mai accentuat în județele de munte, unde se observă regulat mai în fiecare sat, case goale, părăsite vremelnic de locuitorii, cari s'au strămutat în alte părți.

Totalul clădirilor din orașe se descompune astfel:

173.918 clădiri locuite	sau	93,4%
11.778 » goale	»	6,3%
543 » în construcție	»	0,3%

Proportia clădirilor nelocuite din orașe este deci tot de 6,3%, ca și în comunele rurale, dar aici prezența clădirilor goale se explică în mare parte prin înregistrarea în această categorie a edificiilor ocupate de autorități, administrațiuni, birouri, etc.

Defalcând clădirile nelocuite și raportând numai totalul celor locuite la populațiune, raportul obținut nu va diferi mult de cel calculat mai sus. Astfel vom avea:

La sate, 1.215.984 clădiri locuite de 5.904.787 locuitori, adică 4,9 locuitori în o clădire; în orașe 173.918 clădiri locuite de 1.330.132 locuitori sau 7,6 locuitori la o clădire. În țara întreagă, proporția locuitorilor la o clădire locuită se stabilește la 5,2 locuitori.

Câteva date comparative cu alte țări sunt instructive și limpezesc întru câtva situațiunea populațiunii din țara noastră în raport cu clădirile.

În Franța, după evaluațiunea fiscală făcută pentru anul 1911, numărul proprietăților zidite (propriétés bâties) se ridică la 6.466.000. Raportat la populațiunea de 39.601.000 locuitori, găsim proporția de 6,0 locuitori la o proprietate, adică întru câtva superioară porporției României.

În Austria, la recensământul din 1910, s'au înregistrat 3.676.065 clădiri locuite (*bewohnte Häuser*), ceiace la o populațiune de 28.763.000 locuitori dă raportul de 7,8 locuitori la o clădire.

În Bavaria numărul caselor locuite în 1910 eră de 875.835 pentru o populațiune de 6.887.000, ceiace revine 7,8 locuitori la o casă, adică aceiași proporție ca în Austria.

În Bulgaria, la recensământul din 1910 s'au găsit 4.337.000 locuitori, adăpostiți în 476.380 case (bâtiments servant exclusivement d'habitation), ceiace dă proporția de 9 locuitori la o casă. La sate găsim aici o populațiune de 3.508.000 îngrămădită în 357.095 case, adică aproape câte 10 locuitori la o casă. În comparație cu situația noastră, clădirile din satele bulgărești apar de două ori mai încărcate cu oameni.

Clădirea sau casa este însă o unitate vagă, care nu poate da tocmai o noțiune prea concretă despre aglomerarea populațiunii. Mai propice pentru lămurirea acestei cestiuni este studiul locuințelor, sub raportul utilizării lor ca adăpost omenesc, care formează obiectul unuia din capitolele următoare.

§ 2. Densitatea clădirilor și densitatea specifică a populațiunii.

Legătura între clădire și pământ este învederată. Înraurirea pământului asupra construcțiilor și

Numărul clădirilor pe județe în raport cu suprafața județului și cu densitatea populației

Nombre des bâtiments en rapport à la surface territoriale et à la densité de la population

B. — Comunele rurale — Communes rurales

TABELA No. 3.

TABLEAU No. 3.

No. cõrent	JUDEȚUL Département	NUMĂRUL CLĂDIRILOR Nombre des bâtiments					Suprafața județului km. ² Surface du département	Clădiri pe 1 km. ² Nombre des bâtiments par 1 km. carré	Densitatea specifică a populației la 1 km. ² Densité spécifique par km. carré	
		Case aparținând: Maisons appartenant:			Bordeie Huttes sous terre	TOTAL				
		Particula- rilor aux parti- culiers	Societăților comerciale și Industr. aux sociétés comere. et industrielles.	Instituțiilor publice aux institu- tions publiques						
1	3	3	4	5	6	7	8	9	10	
1	Moldova	Bacău	49 909	147	1 077	660	51 793	4 343	12	46,7
2		Botoșani	34 513	68	853	532	35 966	3 067	12	52,2
3		Covurlui	20 791	9	454	171	21 425	2 649	8	37,3
4		Dorohoi	35 293	11	658	409	36 371	2 840	13	57,8
5		Fălciu	22 430	3	401	332	23 166	2 100	11	43,7
6		Iași	28 716	23	1 050	1 005	30 794	3 201	10	41,8
7		Neamțu	33 202	18	1 211	338	34 769	3 957	9	39,7
8		Putna	34 544	178	619	278	35 619	3 322	11	44,3
9		Roman	26 221	3	653	549	27 426	1 878	15	53,2
10		Suceava	31 539	54	940	534	33 067	3 350	10	42,5
11		Tecuci	28 911	15	458	344	29 728	2 400	12	52,9
12		Tutova	25 016	4	526	636	26 182	2 492	11	41,3
13		Vaslui	27 597	13	564	1 271	29 445	2 257	13	52,4
		Total	398 682	546	9 464	7 059	415 751	37 859	11	46,0
14	Muntenia-Mare	Argeș	49 987	54	907	276	51 224	4 175	12	52,0
15		Brăila	21 041	6	570	158	21 775	4 277	5	27,2
16		Buzău	52 370	311	323	204	53 708	4 886	11	49,2
17		Dâmbovița	53 648	58	781	261	54 748	3 426	16	70,2
18		Ialomița	40 971	11	866	809	42 657	7 089	6	31,2
19		Ilfov	60 758	40	1 388	496	62 682	5 120	12	65,2
20		Muscel	28 084	17	545	308	28 954	3 048	9	39,0
21		Olt	34 598	6	482	1 106	36 192	2 858	13	56,4
22		Prahova	67 270	409	1 125	174	68 978	4 952	14	60,7
23		Râmnicu-Sărat	31 981	8	579	147	32 715	3 320	10	45,0
24		Teleorman	43 196	11	630	3 429	47 266	4 559	10	55,5
25		Vlașca	43 461	6	611	601	44 679	4 492	10	53,1
		Total	527 365	937	9 307	7 969	545 578	52 202	10	49,5
26	Oltenia	Dolj	73 977	5	1 156	4 093	79 231	6 525	12	57,7
27		Gorj	48 022	38	780	384	49 224	4 572	11	41,6
28		Mehedinți	62 542	32	1 004	520	64 098	5 313	12	50,8
29		Romanați	36 210	3	611	6 957	43 781	3 551	12	63,0
30		Vâlcea	50 517	124	775	323	51 739	4 043	13	51,6
		Total	271 268	202	4 326	12 277	288 073	24 004	12	52,9
31	Dobrogea	Constanța	26 848	14	860	2 186	29 908	6 853	4	23,1
32		Tulcea	22 064	16	890	1 181	24 151	8 531	3	14,2
		Total	48 912	30	1 750	3 367	54 059	15 384	4	18,2
	ROMÂNIA în 1912		1 246 227	1715	24 847	30 672	1 303 461	129 449	10	45,8

1) Inclusiv orașul Odobești, a cărui suprafață nu se cunoaște.

locuințelor omenеști poate fi studiată sau numai sub raportul suprafeței, sau introducând și agentul principal: omul, în jurul căruia se rotește întregul nostru studiu. Pentru a lămuri aceste raporturi interesante, am înscris în tab. No. 1—3, alături de numărul clădirilor din fiecare localitate, suprafața ei teritorială și am calculat apoi proporția de clădiri ce revine pe 1 km.², punând imediat în față și coeficientul de densitate specifică, adică raportul între suprafață și populațiune.

În ceea ce privește cifrele suprafeței teritoriale ale județelor, vom aminti că ele sunt bazate pe materialul prezentat de noi în lucrarea: *Statistica agricolă a României în 1905*, material obținut prin măsurătoarea hărților publicate de Serviciul Geografic al Armatei și de Ministerul Lucrărilor publice.

Pentru orașe, în stabilirea suprafeței lor perimetrice ne-am izbit de multe dificultăți, fiindcă mare parte din primăriile comunelor urbane nu posedă încă lucrări tehnice serioase asupra întinderii orașului. În unele părți nu este bine determinată nici raza cât ocupă orașul, așa că în cifrele ce ni le-au comunicat, s'a amestecat suprafața propriu zisă a comunei cu câmpurile de arătură și pășune din jurul orașului sau de pe moșiile ce îi aparțin. În lipsă de planuri sau măsurători exacte, am fost nevoiți să înscrim în tabela noastră suprafețele ce ni s'au dat, asupra exactității cărora facem toate rezervele. Primăria comunei Odobești ne fiind în măsură să cunoască nici cu aproximație suprafața teritorială, am făcut abstracție de acest oraș, iar pentru altele ca Slănic, Curtea de Argeș, Tg. Ocna, Mizil, Sulina, am înscris datele comunicate în tab. No. 2, făcând cea mai adâncă rezervă în privința exactității lor.

Suprafața înscrisă în tab. No. 3 pentru comunele rurale, a fost stabilită la fiecă județ, scăzând din cuprinsul lui total, întinderea aferentă orașelor. În această suprafață se cuprinde atât partea uscatului, cât și apele, bălțile, terenurile acoperite de stuf și alte terenuri cari sunt nelocuite prin natura lor.

Cu aceste noțiuni preliminare, intrând în analiza cifrelor din tab. No. 1, unde comunele rurale și urbane sunt întrunite la un loc, constatăm că în raport cu suprafața teritorială a țării avem 11 clădiri pe un kilometru pătrat, la o densitate specifică de 55,6 locuitori.

Față cu alte state, de unde am putut culege câteva date comparative în această privință, lucrul stă astfel:

În Franța cu o suprafață de 538.463 km.² și cu o densitate specifică de 73,8, coeficientul clădirilor (propriétés bâties) este de 12 pe km.². În Austria, la o suprafață de 300.000 km.² și o densitate a populațiunii de 95,8, corespunde un coeficient de 12 clădiri pe km.². În Bavaria, care are o întindere de 75.859 km.² și o densitate de 90 locuitori, găsim 11 clădiri pe km.².

Aceste date comparative ne arată că raportul

de 11 între clădirile și suprafața teritoriului României este normal, cu toate că noi avem densitatea specifică cea mai scăzută din toate statele considerate.

În interiorul țării acest raport variază dela o diviziune la alta: în Moldova și Muntenia se fixează la 12, în Oltenia se mărește la 13, în Dobrogea din cauza marilor întinderi de apă și stuf, scade la 5. Variațiunile sunt mai sensibile, în cuprinsul aceleiaș diviziuni, dela un județ la altul. Așa de ex. în Moldova avem județele muntoase Neamțu și Suceava cu coeficientul clădirilor redus la 10; reducere care corespunde și cu o densitate specifică scăzută, ceea ce învederează înc'odată că la o populațiune rară clădirile sunt mai puțin numeroase; dimpotrivă în județele de șes, Roman, Drohoi, Vaslui, unde și densitatea populațiunii este mai mare, coeficientul clădirilor se ridică la 14—16 pe km.². În Muntenia-Mare coeficientul cel mai mare de clădiri se întâlnește în județul Ilfov—16 pe km.²—provenind din cauza prezenței Capitalei, unde construcțiunile sunt firește mai numeroase, în raport bine înțeles și cu densitatea specifică a populațiunii care aici atinge cifra de 131,7 locuitori pe km.². Mai avem jud. Prahova și Dâmbovița cu coeficiente de clădiri ridicate — 17 pe km.². ceea ce se explică prin dezvoltarea industrială ce a luat în timpul din urmă această regiune petroliferă, și care a produs urcarea densității specifice la 75—77 locuitori pe km.². În schimb jud. Ialomița și Brăila cu populațiune rară și cu terenuri băltoase, n'au decât 7 clădiri pe km.². În Oltenia, cu excepție de jud. Gorj, clădirile se arată a fi mai numeroase, 13—14 pe km.², corespunzând și aici unei densități a populațiunii mai ridicată decât media țării. Cât despre Dobrogea, am spus mai sus că din cauza apelor întinse, populațiunea este cea mai rară din țară, și în consecință coeficientul clădirilor nu se ridică peste 5 la km.².

Dacă facem abstracție de clădirile orașelor și considerăm raportul dintre suprafață și clădire în comunele rurale (tab. No. 3), vom găsi pretutindeni, firește, acest raport ceva mai scăzut. Pentru țara întreagă el se fixează la 10 clădiri pe km.²; iar pe diviziuni istorice prezintă aceleași variațiuni pe care le-am semnalat mai sus. În Moldova coeficientele mari sunt în jud. Român, Drohoi și Vaslui, corespunzând cu densitatea specifică mai ridicată; cele mai mici în Covurlui și Neamț unde deasemenea densitatea populațiunii este mai scăzută. În comunele rurale din Muntenia-Mare clădirile apar mai numeroase în regiunile industriale: Dâmbovița și Prahova, dese și în locuitori; mai rare în Brăila, Ialomița și Muscel, județe cu densitate mică. În Oltenia, coeficientul clădirilor este aproape uniform, ceva mai scăzut în Gorj, unde și densitatea specifică este mai redusă. Clădirile din Dobrogea rurală sunt foarte rare: 3—4 pe km.², din cauza suprafeței mari de ape și stuf ce acoperă această provincie.

Densitatea clădirilor din orașe, așa cum rezultă din tab. No. 2, prezintă aspecte foarte deosebite. Lăsând la o parte erorile inevitabile, cari s'au strecurat în calcule din cauza nepreciziei unuia din elementele de căpetenie: suprafața orașului, erori cari ies în evidență mai cu seamă la comunele mici, ne vom ocupa în special de centrele însemnate de populație, unde datele sunt mai apropiate de adevăr. În orașele mari raportul dintre clădiri și întindere atâră nu numai de densitatea locuitorilor, ci și de obiceiurile stabilite în privința modului de a construi și mai cu seamă de gradul de propășire socială și economică, la care au ajuns centrele noastre de populație.

În București, cu extinderea lui teritorială mare și cu înfățișarea caracteristică a mai tuturor cartierelor, în afară de centru,—în genere case mici înconjurate de curți și grădini—coeficientul clădirilor este de 597 pe km², la o densitate specifică de 6206 locuitori. Comparatiunea cu câteva orașe mari străine va pune în relief nota particulară a Capitalei noastre. Parisul avea în 1911 o populație de 2.847.000 locuitori pe o suprafață de 78 km², ceea ce înseamnă o densitate de 36.500 locuitori de km², adică de 6 ori mai mult decât Bucureștii; la această densitate a populației corespunde un coeficient de 1129 clădiri pe km² (88.068 clădiri, din cari 2575 uzine), deci aproape de două ori de mare ca al Capitalei noastre.

Viena cu împrejurimile sale vaste are o întindere de 276 km² (din cari 173 km² arături, vii și păduri). Suprafața locuită fiind de 81 km² adăpostește o populație de 2.031.000 loc., ceea ce revine la 25.000 loc. pe km², adică de 4 ori mai mult ca în București. Pe această întindere se aflau în 1910 un număr de 41.627 clădiri, dând prin urmare un coeficient de 514 clădiri pe km² de suprafață locuită, mai mic decât acela al Bucureștilor.

Berlinul fără împrejurimi ocupă o suprafață de 63½ km² cu o populație de 2.071.000 locuitori (1910), ceea ce dă o densitate de 32.600 loc. pe km². Numărul clădirilor (Gebäude), după statistica din 1905, se ridică la 56.549, deci un coeficient de 890 clădiri pe km².

Densitatea clădirilor depinde, după cum vedem din aceste cifre, de diferitele împrejurări locale, ca și de dezvoltarea orașelor. Clădirea în genere nu poate servi bine drept unitate, întru cât de mărimea ei în suprafață și în înălțime, atâră capacitatea de a adăposti oamenii. Mărimea însă a edificiilor este în legătură cu obiceiul locului și cu puterea economică și financiară a centrelor de populație. Tendința generală este, cu deosebire în orașele mari și industriale, de a avea clădiri vaste și înalte, care să economisească terenurile de construcție, a căror valoare se scumpește în proporție cu înmulțirea locuitorilor și cu răspândirea condițiilor mai bune de locuit.

O politică socială a clădirilor, inspirată de adevăratele cerințe igienice și salubre cere dimpotrivă

înfrânarea acestei tendințe către clădiri-cazărmi și adoptarea sistemului de case rustice, cu aer și verdeață, fără aglomerațiuni prea mari și îngheștiri de oameni, cari provoacă ciocniri sociale și economice și alte multe dezavantajii. În privința asta orașele noastre cu căsuțe răsfrate, înconjurrate de grădini și curți mari, s'ar găsi, în genere, în condițiuni favorabile, dacă la aspectul lor natural, s'ar adăoga aplicarea măsurilor de salubritate și introducerea instalațiilor igienice ce trebuiesc preținse dela o administrațiune comunală vigilentă și conștiincioasă.

§ 3. Bordeiele ca locuințe omenești.

Este în deobște cunoscut că la noi clădirile lasă mult de dorit sub raportul salubrității și al confortului modern. Mai ales casele dela țară, ca construcțiune interioară, spațiu și lumină, se prezintă în genere în condițiuni rele. Examinarea acestei cestiuni prin ajutorul statisticii eră extrem de dificilă de făcut, date fiind mijloacele de care am dispus și inexperiența agenților de cari ne-am servit; totuș am consacrat o latură însemnată a cestiunii în capitolul locuințelor, unde se tratează despre utilizarea acestora în raport cu densitatea populației. Dar din punctul de vedere extern al clădirii, a trebuit să acordăm un loc deosebit pentru înregistrarea *bordeielor*, cari apar încă, din nenorocire, în rândul locuințelor omenești din România, pe alocurea în număr însemnat. Potrivit instrucțiunilor date, agenții statistici au întocmit câte un buletin și pentru clădirile care se compuneau numai dintr'o colibă, cabană, bordeiu etc. de îndată ce ele serveau de locuință omenească.

În clasificarea bordeielor, deosebită de aceia a claselor, n'am mai ținut seamă de modul lor de construcțiune. Totuș felul bordeielor variază dela o regiune la alta, prezentând-se în unele localități numai ca simple gropi făcute în pământ și cu un acoperiș mai mult sau mai puțin ridicat deasupra nivelului solului; în alte părți ele se înfățișează ca niște construcțiuni mai îngrijite, din material ales: lut sau cărămidă, ridicate aparent deasupra pământului și prevăzute cu acoperiș din olane, stuf, scânduri, paie, coaje de brad, sau din nuiele cu lut. Asemenea bordeie «sistematice» se întâlnesc cu deosebire în Oltenia, mai puțin în Moldova.

Numărul bordeielor servind ca locuințe omenești se ridică în România la 32.367, reprezentând din totalul clădirilor ceva mai mult de 2%. Cu alte cuvinte la 100 clădiri întâlnim 2 bordeie, unde se adăpostesc locuitorii. Cea mai mare parte din aceste bordeie se găsesc firește la țară: 30672 sau 95%; în comunele urbane s'au înregistrat 1.695 bordeie sau 5% din totalul lor.

Pe diviziuni istorice, consultând tab. No. 3, ne izbește cifra mare de bordeie din Oltenia: 12.277, adică 41% din total. Cu deosebire în județele Romanși și Dolj sunt numeroase bordeiele; sate

întregi s'au semnalat aici, în care majoritatea locuințelor consistau din acele colibe și bordeie sistematice ce le-am descris mai sus. Acelaș lucru s'a observat, dar pe o scară mai redusă, și în jud. Teleorman și Olt, unde bordeiele reprezintă cecificiente însemnate din totalul clădirilor. În Dobrogea deasemenea ele sunt frecvente, cu osebire în satele din Constanța locuite de Tătari și Țigani.

În comunele rurale din Moldova s'au găsit bordeie numeroase în jud. Vaslui și Iași.

În orașe prezența bordeielor ca locuințe omenești a devenit din fericire o raritate. Este totuși de remarcat că cele mai importante cifre le întâlnim în orașele din jud. Romanați: Caracal cu 412 bordeie sau aproape $\frac{1}{4}$ din totalul clădirilor, ceea ce înseamnă că la 3 case dăm aici peste un bordei; Corabia cu 136 bordeie sau circa 9% din totalul clădirilor. În acest județ pare a subzista încă înrădăcinat obiceiul de a face în bordeie locuințele omenești.

Printre celelalte orașe notăm Iași cu 73 bor-

deie, Călărași tot cu 73, T.-Măgurele cu 37, Cernavoda cu 108, Babadag cu 74 ș. a.

Sunt din fericire numeroase comune urbane în care asemenea adăposturi omenești rudimentare au dispărut. Găsim însă în schimb în orașe multe locuințe instalate în magazine, grajduri, șoproane și alte dependințe, despre care vom vorbi într'un capitol special.

4. Repartiția caselor din punctul de vedere al proprietății.

Cestiunea: «cui aparține clădirea», introdusă în buletinul statistic, ne-a permis să clasăm imobilele din punctul de vedere al proprietății și anume să distingem proprietățile care aparțin unei persoane fizice, de acelea care sunt în stăpânirea persoanelor juridice: societăți, instituțiuni, etc. Pentru lămurirea mai bună a situațiunii s'a crezut de cuviință ca proprietățile persoanelor juridice să se despartă în două: cele care aparțin societăților

Repartiția caselor din punctul de vedere al proprietății

La répartition des maisons au point de vue de la propriété

TABELA No. 4.

TABLEAU No. 4.

FELUL PROPRIETĂȚII <i>Propriétés</i>	Moldova <i>Moldavie</i>		Muntenia-Mare <i>Grande-Valaachie</i>		Oltenia <i>O ténie</i>		Dobrogea <i>Dobroudja</i>		România <i>Roumanie</i>	
	Cifre abs.	%	Cifre abs.	%	Cifre abs.	%	Cifre abs.	%	Cifre abs.	%
A. Comune urbane și rurale întrunite. — Communes urbaines et rurales ensemble										
a) Aparținând particularilor. a) <i>Appartenant aux particuliers</i>	454 054	97,4	615 194	97,3	290 907	98,2	63 983	95,9	1 424 138	97,7
b) Aparținând societăților comerciale și industriale. b) <i>Appartenant aux sociétés commerciales et industrielles</i>	785	0,2	1 606	0,3	269	0,1	82	0,1	2 742	0,2
c) Aparținând instituțiilor publice. c) <i>Appartenant aux institutions publiques</i>	11 277	2,4	11 625	1,8	4 917	1,7	2 634	4,0	30 453	2,1
Totalul caselor <i>Total des maisons</i>	466 116	100,0	628 425	100,0	296 093	100,0	66 699	100,0	1 457 333	100,0
B. — Comune rurale — Communes rurales										
a) Aparținând particularilor. a) <i>Appartenant aux particuliers</i>	398 682	97,6	527 365	98,1	271 268	98,3	48 912	96,5	1 246 227	97,9
b) Aparținând societăților comerciale și industriale. b) <i>Appartenant aux sociétés commerciales et industrielles</i>	546	0,1	937	0,2	202	0,1	30	0,1	1 715	0,1
c) Aparținând instituțiilor publice. c) <i>Appartenant aux institutions publiques</i>	9 464	2,3	9 307	1,7	4 326	1,6	1 750	3,1	24 847	2,0
Totalul caselor <i>Total des maisons</i>	408 692	100,0	537 609	100,0	275 796	100,0	50 692	100,0	1 272 789	100,0
C. — Comune urbane. — Villes										
a) Aparținând particularilor. a) <i>Appartenant aux particuliers</i>	55 372	96,4	87 829	96,7	19 639	96,3	15 071	94,3	177 911	96,1
b) Aparținând societăților comerciale și industriale. b) <i>Appartenant aux sociétés commerciales et industrielles</i>	239	0,4	669	0,7	67	0,3	52	0,3	1 027	0,6
c) Aparținând instituțiilor publice. c) <i>Appartenant aux institutions publiques</i>	1 813	3,2	2 318	2,6	591	2,9	884	5,5	5 606	3,0
Totalul caselor <i>Total des maisons</i>	57 424	100,0	90 816	100,0	20 297	100,0	16 007	100,0	184 544	100,0

comerciale și industriale deoparte; cele care aparțin instituțiilor publice: Statul, județul, comuna, eforii, epitropii, și altele de felul, acestora s'au înscris aparte. Datele rezumative în privința aceasta s'au concentrat în tabela No. 4, în care spre deosebire de celelalte tabele, am ținut seamă numai de case, lăsând la o parte bordeiele, care în marea lor majoritate aparțin persoanelor fizice.

Numărul caselor ce cad în stăpânirea persoanelor juridice este de 33.195, reprezentând un procent de 2,3% din total. Asemenea proprietăți sunt relativ mai numeroase în orașe, unde procentul lor se urcă la 3,6%. Societățile comerciale și industriale stăpânesc un număr redus de clădiri: 2742 (0,2%) din cari 1715 în comune rurale și 1027 în orașe. Proprietățile instituțiilor sunt mai numeroase: 30.453 (2,1%) și anume: 24.847 la sate și 5606 în orașe. În Dobrogea procentul proprietăților juridice aparținând instituțiilor publice se ridică la 4%, cele mai multe din acestea sunt ale Statului.

Societățile economice posedă numeroase clădiri cu deosebire în județele remarcabile prin dezvoltarea industriei petrolului și a lemnului, precum: Prahova, Ilfov, Buzău, Putna, Bacău, Vâlcea.

În orașe s'au înregistrat: la București 371 clădiri aparținând societăților și 905 aparținând instituțiilor publice; la Iași acestea din urmă au

358 case, iar societățile comerciale și industriale 60. Constanța are 252 case în stăpânirea persoanelor juridice, din cari 230 aparțin Statului și celorlalte instituții publice *).

§ 5. Repartiția clădirilor din punctul de vedere al modului de dobândire a proprietății.

În statistica clădirilor cercetarea modului de dobândire a proprietății are un interes legitimat din punctul de vedere social și economic. Rezultatele unei asemenea investigațiuni ne pot lămurii deoparte situațiunea juridică a proprietății la un moment dat, iar de altă parte ne arată intensitatea circulațiunii bunurilor într'o epocă determinată. Pentru acest din urmă scop însă ar fi trebuit ca cercetarea noastră, care din cauza simplificării lucrării s'a mărginit la întrebarea: *Cum s'a dobândit proprietatea?* să se întindă la o examinare a mutațiunilor juridice ce a suferit fiecare clădire, cea ce desigur ar fi complicat mult operațiunea agentului statistic. Cum lucrarea aceasta se făcea pentru întâia oară, am ținut să n'o îngreuiăm cu prea multe amănunte.

Totuși răspunsurile obținute pot fi utilizate, ca să avem o idee despre circulațiunea bunurilor imobiliare. În clasarea acestor răspunsuri am deosebit

Repartizarea clădirilor din punctul de vedere al modului de dobândire al proprietății

La répartition des bâtiments d'après le mode d'acquisition de la propriété

TABELA No. 5.

TABLEAU No. 5.

DIVIZIUNI ISTORICE <i>Divisions historiques</i>	Diviziuni administrative <i>Divisions administratives</i>	NUMĂRUL CLĂDIRILOR DOBÂNDITE PRIN: <i>Nombre des bâtiments acquis par</i>									Cifre proporționale <i>Chiffres proportionnels</i>						
		Moștenire <i>Héritage</i>	Cumpărare <i>Achat</i>	Zestre <i>Acte dotal</i>	Danie <i>Donation</i>	Const. proprie <i>Construction propre</i>	Altele <i>Autre moyen</i>	Nu se arată <i>Non indiqué</i>	TOTAL	Moștenire	Cumpărare	Zestre	Danie	Const. proprie	Altele	Nu se arată	TOTAL
Moldova . . . . . <i>Moldavie</i>	Com. rurale	236 214	69 766	55 542	6 644	42 054	3 068	2 463	415 751	56,8	16,8	13,4	1,6	10,1	0,7	0,6	100,0
	» urbane	12 530	33 395	7 423	896	2 217	214	1 014	57 689	21,7	52,9	12,9	1,5	3,8	0,4	1,8	100,0
	Total	248 744	103 161	62 965	7 540	44 271	3 282	3 477	473 440	52,5	21,8	13,3	1,6	9,4	0,7	0,7	100,0
Muntenia-Mare . . . . . <i>Grande-Valachie</i>	Com. rurale	317 246	70 198	60 791	6 475	84 049	3 438	3 381	545 578	58,2	12,9	11,1	1,2	15,1	0,6	0,6	100,0
	» urbane	22 325	48 027	13 058	964	4 483	514	1 791	91 162	24,5	52,7	14,3	1,0	4,0	0,6	2,0	100,0
	Total	339 571	118 225	73 849	7 439	88 532	3 952	5 172	636 740	53,3	18,6	11,6	1,2	13,9	0,6	0,5	100,0
Oltenia . . . . . <i>Olténie</i>	Com. rurale	201 061	31 751	20 834	2 987	28 175	1 632	1 633	288 073	69,5	11,1	7,2	1,0	9,8	0,6	0,6	100,0
	» urbane	6 893	10 160	2 777	330	397	98	269	20 924	32,0	48,6	13,3	1,0	1,0	0,5	1,2	100,0
	Total	207 954	41 911	23 611	3 317	28 572	1 730	1 902	308 997	67,3	13,6	7,6	1,1	9,3	0,6	0,6	100,0
Dobrogea . . . . . <i>Dobroudja</i>	Com. rurale	6 226	9 328	647	1 081	36 028	320	429	54 059	11,5	17,5	1,2	2,0	66,6	0,6	0,5	100,0
	» urbane	3 029	8 345	605	163	3 665	108	549	16 464	18,1	50,7	3,7	1,0	22,3	0,6	3,3	100,0
	Total	9 255	17 673	1 252	1 244	39 693	428	978	70 523	13,1	25,0	1,8	1,8	56,3	0,6	1,3	100,0
România . . . . . <i>Roumanie</i>	Com. rurale	760 747	181 043	137 814	17 187	190 306	8 458	7 906	1 303 461	58,4	13,9	10,7	1,3	14,6	0,6	0,6	100,0
	» urbane	44 777	99 927	23 863	2 353	10 762	934	3 623	186 239	24,0	53,7	12,8	1,3	5,8	0,5	1,9	100,0
	Total	805 524	280 970	161 677	19 540	201 068	9 392	11 529	1 489 700	54,1	18,9	10,9	1,3	13,4	0,6	0,8	100,0

* Drept comparație cităm: La Viena în 1910 s'au înregistrat 1661 case aparținând instituțiilor și 1457 aparținând societăților, față de 32.268 în stăpânirea persoanelor fizice.

următoarele grupe, ca moduri distincte de a dobândi proprietatea clădirii: moștenire, zestre, danie, construcțiune proprie și altele. Rezultatele publicate în tabelele generale și pe cari le-am rezumat în tab. No. 5, învederează, bineînțeles, situațiunea proprietăților la data recensământului, fără a scruta istoricul lor în trecut.

Cifrele proporționale ne arată pentru țara întreagă (comunele urbane și rurale întrunite) că mai mult de jumătate din clădiri (54,1%) au intrat în domeniul proprietarilor lor actuali prin dreptul de moștenire; ceva mai puțin de o cincime (10,9%) sunt date de zestre; 1,3% donații. Imobilele dobândite prin cumpărare reprezintă 18,9%, iar cele cari au fost construite de proprietarii lor actuali dau un procent de 13,4.

Este semnificativ, cât de diferit se prezintă aceste proporții la sate și la orașe. În comunele rurale marea majoritate a clădirilor sunt stăpânite de actualii proprietari ca moștenire și zestre dela părinții lor; cumpărarea de imobile este redusă la proporția de 13,9%, iar construcțiunea proprie formează un caz destul de frecvent, care ridică procentul la 14,6.

Mult mai activă se arată circulațiunea bunurilor la orașe. Aici mutațiunile de proprietate prin vânzare sunt așa de dese, în cât mai mult de jumătatea clădirilor existente (53,7%) au intrat pe această cale în stăpânirea proprietarilor actuali. Din cauza acestei intensități de transacții, dreptul de moștenire la imobilele urbane cade pe al doilea plan cu procentul de 24,0. Clădirile dotale sunt mai numeroase ca la sate: 12,8%, iar construcțiunea proprie nu constituie decât un mod restrâns de achizițiune: 5,8%.

Aceste observațiuni generale nu se aplică în toate părțile țării. În Muntenia-Mare cazurile de construcțiune proprie sunt mai numeroase decât în Moldova și Oltenia. În comunele rurale din Oltenia coeficientul achizițiunii imobilelor prin moștenire se urcă la aproape 70%, în dauna celorlalte moduri de dobândire a proprietății, ceea ce dovedește că aici circulațiunea bunurilor este mai puțin activă.

În Dobrogea situațiunea arătată de cifrele proporționale este cu totul particulară și deosebită de celelalte diviziuni. Aici două treimi exacte din numărul imobilelor existente la 1912 sunt construite de proprietarii lor actuali, pe terenuri dobândite dela anexarea Dobrogei. Moștenirea nu a adus prin urmare în stăpânirea proprietarilor decât 11,5%; zestrea numai 1,2%, donațiunile 2,0%. Cumpărarea constituie un mod frecvent de achizițiune a imobilelor: 17,3%, indicând o intensitate relativă a circulațiunii bunurilor.

La orașe nu se mai relevează acea diversitate caracteristică comunelor rurale. Peste tot locul cumpărarea imobilelor își menține întâietatea cu un procent ce trece de 50%, mai ridicat ceva în Moldova, mai scăzut în Oltenia; în al doilea

rând vine moștenirea care reprezintă ceva mai mult de o cincime, iar în Oltenia se urcă la o treime. Zestrea este deasemenea un mod de achizițiune destul de frecvent în trasmiterea imobilelor urbane din Moldova și Muntenia-Mare. În orașele din Dobrogea se remarcă, ca și la comunele rurale, proporția mare (22,3%) de imobile construite de actualii proprietari.

În București situațiunea clădirilor din punctul de vedere al dobândirii proprietății este următoarea: din totalul de 32.860 clădiri, câte s'au înregistrat în Capitală, 20.094 adică 60,1% au intrat în stăpânirea proprietarilor actuali prin cumpărare; moștenirea a adus 6368 clădiri sau 19%; de zestre sunt 3437 sau 10,5%; prin construcțiune proprie 1834 sau 5,8%; restul au fost dobândite prin danie și alte moduri. Cumpărarea este deci și aici modul de achizițiune cel mai frecvent, care denotă activitatea circulațiunii bunurilor ce se întâlnește de obicei în toate centrele mari de populațiune.

În Viena statistica caselor din 1910 arată în această privință că 51,8% sunt dobândite prin cumpărare, 22,4% prin construcțiune, 21,6% prin moștenire și restul prin alte moduri.

CAP. IV.

Corpurile de casă

§ 1. Numărul corpurilor de casă și raportul lor la clădiri. — Case cu caturi și fără caturi.

Cea dintâi subdiviziune a noțiunii de clădire, care a servit ca punct de plecare în statistica de față, a fost aceea a corpurilor de casă. O clădire poate să fie constituită dintr'un singur corp, atunci când toate construcțiunile destinate locuinții omenești sunt contigue și întrunite sub un singur acoperământ; sunt însă clădiri compuse din mai multe trupuri de casă distincte, așezate în aceeași curte sau în curți separate, având fiecare acoperișul său, dar făcând parte din aceeași proprietate, cu aceeași eșire la drum.

Această subdiviziune în corpuri de casă eră necesară din mai multe puncte de vedere: în primul rând ea dă o noțiune relativ justă despre mărimea și însemnătatea imobilelor, judecând bine înțeles după tipul obicinuit al clădirilor noastre; apoi, înregistrând fiecare corp de casă, am putut face descrierea clădirii în mai multe amănunte interesante, ca de ex. materialul de construcțiune, felul acoperișului și altele, care s'ar fi amestecat, dacă am fi considerat numai clădirea în genere, fără părțile sale constitutive, cari pot fi deosebite una de alta în privința materialului de construcțiune și al acoperământului.

Raportul între numărul clădirilor și acela al

Numărul corpurilor de casă, în raport cu clădirile

Nombre des maisons en rapport avec les bâtiments

TABELA No. 6.

TABLEAU No. 6

Diviziunile istorice <i>Divisions historiques</i>	NUMĂRUL CLĂDIRILOR <i>Nombre des bâtiments</i>			NUMĂRUL CORPURILOR DE CASĂ <i>Nombre des maisons</i>			Corpuri de casă la 100 clădiri <i>Combien des maisons sur 100 bâtiments ?</i>		
	Sate <i>Villages</i>	Orașe <i>Villes</i>	TOTAL <i>Total</i>	Sate <i>Villages</i>	Orașe <i>Villes</i>	TOTAL <i>Total</i>	Sate <i>Villages</i>	Orașe <i>Villes</i>	TOTAL <i>Total</i>
România . . . . . <i>Roumanie</i>	1 303 461	186 239	1 489 700	1 456 175	238 187	1 694 362	112	128	114
Moldova	415 751	57 689	473 440	493 962	71 832	565 794	119	125	120
Muntenia-Mare . . . . . <i>Grande-Valachie</i>	545 578	91 162	636 740	597 330	120 348	717 678	109	132	113
Oltenia . . . . . <i>Olténie</i>	288 073	20 924	308 997	303 915	25 788	329 703	105	123	107
Dobrogea . . . . . <i>Dobroudja</i>	54 059	16 464	70 523	60 968	20 219	81 187	113	123	115

corpurilor de casă, care face obiectul tab. No. 6, ne dă până la un punct oarecare măsura importanței clădirilor. În totalul de 1.489.700 clădiri înregistrate în România s'au găsit 1.694.362 corpuri de casă, ceea ce proporțional revine câte 114 corpuri la 100 clădiri. Acest procent mic ne a-

rată că în general clădirile la noi sunt formate dintr'un singur corp. La sate coeficientul acesta scade la 112. În Moldova totuși, clădirile cu câte 2 corpuri sunt numeroase, așa că aici avem 119 corpuri de casă la 100 clădiri.

Proporția corpurilor de casă la 100 clădiri în principalele orașe

Proportion des maisons sur 100 bâtiments dans les villes principales

TABELA No. 7.

TABLEAU No. 7

ORAȘUL <i>Villes</i>	Corpuri de casă la 100 clădiri <i>Nombre des maisons sur 100 bâtiments</i>	ORAȘUL <i>Villes</i>	Corpuri de casă la 100 clădiri <i>Nombre des maisons sur 100 bâtiments</i>	ORAȘUL <i>Villes</i>	Corpuri de casă la 100 clădiri <i>Nombre des maisons sur 100 bâtiments</i>
București	149	Focșani	121	Brăila	132
Iași	134	Roman	124	Bacău	110
Galați	137	Dorohoi	110	Turnu-Severin	125
Ploești	124	Buzău	127	C-Lung	116
Craiova	130	Tulcea	129	Huși	117
Botoșani	118	Giurgiu	128	Râmnicu-Sărat	112
Bărlad	124	Piatra-Neamț	131		
Pitești	129	Constanța	131		

Felul de clădiri cu mai multe corpuri este mai întins la orașe, unde procentul în chestiune se urcă la 118, mai urcat în orașele din Muntenia-Mare. Tab. No. 7 cuprinde aceste procente pentru principalele orașe. Din el se vede că coeficientul cel mai ridicat s'a înscris în București, unde la 100 clădiri avem 149 corpuri de casă, indicând astfel că edificiile Capitalei au un cuprins mai mare; Galații urmează în rândul al doilea cu 137,

făcută o deosebire radicală între imobilele urbane și rurale. La sate construcțiunile cu caturi sunt rare; deabiă s'au numărat 4491 în toată țara, ceiace dă 0,3 la 100 clădiri. Asemenea construcțiuni se întâlnesc mai mult în satele din Oltenia, unde pe alocurea s'a mai păstrat obiceiul «culelor», adică al caselor ridicate dela pământ și având la partea inferioară crama, magazia sau altă încăpere deosebită de locuința de sus.

Casele cu caturi în România

Maisons à étages en Roumanie

TABELA No. 8.

TABLEAU No. 8

DIVIZIUNI ISTORICE <i>Divisions historiques</i>	Diviziuni administrative <i>Divisions administratives</i>	NUMĂRUL CORPURILOR DE CASĂ <i>Nombre des maisons</i>					La 100 corpuri de casă sunt: <i>Sur 100 maisons on a:</i>		
		Fără caturi <i>Sans étages</i>	Cu caturi <i>Avec étages</i>			Totalul corpurilor de casă <i>Total des maisons</i>	fără caturi <i>Sans étages</i>	cu caturi <i>étages</i>	
			1 cat <i>1 étage</i>	2-3 caturi <i>2-3 étages</i>	4 și mai multe <i>4 et au-dessus</i>				Total <i>Total</i>
Moldova . . . . . <i>Moldavie</i>	Com. rurale	493 406	486	69	1	556	493 962	99,9	0,1
	» urbane	67 836	3 736	249	11	3 996	71 832	94,4	5,6
	Total .	561 242	4 222	318	12	4 552	565 794	99,2	0,8
Muntenia-Mare . . . . . <i>Grande-Valachie</i>	Com. rurale	595 234	1 878	213	5	2 096	597 330	99,6	0,4
	» urbane	103 433	9 976	1 898	41	11 915	120 348	90,1	9,9
	Total .	703 667	11 854	2 111	46	14 011	717 678	98,0	2,0
Oltenia . . . . . <i>Oltenie</i>	Com. rurale	302 198	1 656	61	—	1 717	303 915	99,1	0,9
	» urbane	23 942	1 776	70	—	1 846	25 788	92,8	7,2
	Total	326 140	3 432	131	—	3 563	329 703	98,9	1,1
Dobrogea . . . . . <i>Dobroudja</i>	Com. rurale	60 846	115	7	—	132	60 968	99,8	0,2
	» urbane	18 181	1 733	305	—	2 038	20 219	89,0	10,1
	Total	79 027	1 848	312	—	2 160	81 187	97,3	2,7
România . . . . . <i>Roumanie</i>	Com. rurale	1 451 684	4 135	350	6	4 491	1 456 175	99,7	0,3
	» urbane	218 392	17 221	2 522	52	19 795	238 187	91,7	8,3
	Total .	1 670 076	21 356	2 872	58	24 286	1 694 362	98,6	1,4

Iașii în al treilea rând cu 134.

Tot pentru a dobândi o impresiune despre mărimea și însemnătatea clădirilor, am prevăzut în buletinul statistic întrebarea: «dacă casa are mai multe caturi (etaje) și în cazul acesta câte caturi are clădirea cea mai înaltă, deasupra rândului de jos». Răspunsurile la această chestiune aruncă oarecare lumină și asupra sistemului arhitectonic întrebuițat în clădirile noastre. Din tabela No. 8, care conține rezultatele numerice obținute în această privință, se vede că dela început trebuia

Casele cu caturi intră mai mult în obiceiul orașelor. Aici s'au numărat 19.795, ceiace față de totalul corpurilor de casă de 238.187 reprezintă 8,3%. Proportia este mai ridicată în orașele din Muntenia-Mare, în special în București, unde din 49.003 case s'au găsit 7653 cu un etaj și mai multe, adică 15% case cu caturi.

După numărul etajelor, am făcut 4 grupe de case, din care cele mai numeroase sunt cele ridicate cu un singur cat deasupra rândului de jos: 21.356 și anume 4135 la sate și 17.221 în orașe. Nu-

mărul caselor cu 2-3 caturi este de 2872, din cari numai 350 la sate. Clădirile cu 4 și mai multe etaje sunt rare în România; în total s'au înregistrat 58 asemenea case, din cari 6 în comunele rurale.

Clădirile cu caturi din București sunt împărțite astfel: 6088 cu un etaj, 1536 cu 2-3 etaje și 29 cu 4 și mai multe. Deci jumătate din numărul caselor înalte se găsesc în Capitală.

Tendința construcțiilor cu etaje multe este recentă și ea se manifestă mai cu seamă în centrele mari, cu populație numeroasă, unde scumpetea terenului și atracțiunea spre părțile centrale determină îngrămădirea în edificii mari și înalte.

numit în mod special pe cele mai însemnate și mai obicinuite în țara noastră: cărămida, piatra, lemnul, vălătucii, nuielele cu lut, cherpici și altele mai puțin importante. Este bine înțeles că rezultatele dobândite sunt cu totul diferite dela sate la oraș; statistica n'a putut decât să confirme deosebirea profundă ce există în această privință între lădirile țărănești, caracteristice încă din nefericire prin starea lor primitivă, și acelea orașenești, cari cel puțin în linii generale exprimă o îmbunătățire ca construcțiilor și un progres al locuinței.

La orașe materialul cel mai uzitat, ce intră în construcțiunea caselor, este cărămida: aproape 60% din numărul corpurilor de casă sunt clădite

Repartizarea corpurilor de casă din punctul de vedere al materialului din care sunt construite

Répartition des maisons d'après les matériaux des construction

TABELA No. 9.

TABLEAU No. 9

FELUL MATERIALULUI DE CONSTRUCȚIUNE <i>Genre des matériaux de la construction</i>	NUMĂRUL CORPURILOR DE CASĂ <i>Nombre des maisons</i>					
	Comunele rurale <i>Communes rurales</i>		Comunele urbane <i>Villes</i>		TOTAL <i>Total</i>	
	Cifre abs.	%	Chiffres abs.	%	Cifre abs.	%
Cărămidă. . . . . <i>Brique</i>	128 982	8,9	139 837	58,7	268 819	15,9
Piatră. . . . . <i>Pierre</i>	9 883	0,0	1 757	0,7	11 640	0,7
Lemn. . . . . <i>Bois</i>	524 930	36,0	30 407	12,8	555 337	32,8
Vălătuci . . . . . <i>Pisé</i>	193 363	13,8	23 129	9,7	216 492	12,8
Nuele cu lut. . . . . <i>Tressage en osier avec de la terre glaise</i>	562 433	38,6	35 029	14,7	597 462	35,2
Cherpici (cărămidă nearsă). <i>Brique non brûlée</i>	25 351	1,7	5 257	2,2	30 608	1,8
Altele. . . . . <i>Autres</i>	1 136	0,1	812	0,4	1 948	0,1
Nu se arată. . . . . <i>Non indiqué</i>	10 097	0,7	1 959	0,8	12 056	0,7
Total	1 456 175	100,0	238 187	10,0	1 694 362	100,0

§. 2. Materialul de construcțiune al caselor și al acoperișului lor.

O înfățișare mai justă și mai sugestivă despre starea generală a clădirilor din România se prinde din studiul materialului de căpetenie ce intră în construcțiunea lor precum și din felul cum sunt acoperite. Aceste două întrebări, cari au făcut parte din descrierea clădirilor, în buletinul de recensământ, fac obiectul tabelelor No. 9—12, conținând cifre rezumative extrase din partea tabelică a lucrării.

Ca materiale de construcțiune a caselor am de-

din acest material. Cu toate acestea sunt părți din țară, în care, chiar în comunele urbane, întrebuințarea cărămidei nu stă pe primul plan. În Moldova, de pildă, din totalul caselor de 71.823 avem 33.525 construite din cărămidă, 20.494 din vălătuci, 10814 din lemn, 6028 din nuiele cu lut etc. În genere în orașele de munte: Piatra, Tg. Neamț, Tg. Ocna, majoritatea caselor sunt făcute din lemn; în orașele de deal și șes abundă din nenorocire încă clădirile din vălătuci; așa în Hârlău, Tg. Frumos, Vaslui, Huși, Bârlad, Tecuci și chiar în Iași și Galați. Construcțiunile din nuiele cu lut sunt mai numeroase în Odobești, Dorohoi, Herța,

Mihăileni și cu deosebire în Botoșani. În orașele din Muntenia-Mare cărămida este materialul cel mai uzitat: 80.409 case din totalul 120.348; totuși mai sunt încă localități în care se practică pe o scară întinsă clădirile din nuiile cu lut și din lemn. Așa de ex. în Buzău, Slănic, Urlați, Vălenii de Munte, Alexandria, Roșiori de Vede, Slobozia, Urziceni sunt mai numeroase casele din nuiile cu lut decât cele din cărămidă; în R. Sărat, Ploești, Găești, Giurgiu, Călărași, Brăila numărul caselor din nuiile cu lut este destul de însemnat. Case de lemn se întâlnesc mai mult în orașele de munte: Câmpulung, Târgoviște, Curtea de Argeș și de asemenea în porturile dunărene Zimnicea și Giurgiu. În Oltenia cărămidă este cea mai uzitată la orașe; excepție fac Drăgășani și Tg. Jiu, unde majoritatea celor sunt construite din lemn. Clădirile din nuiile cu lut se văd mai mult în orașele dinspre Dunăre: Calafat Corabia, Caracal;

iar cele din vălătuci sunt cu totul rare în această parte a țării.

Constituțiunea solului, clima și obiceiurile, care determină felul de construcțiune a clădirilor, fac ca orașele din Dobrogea să prezinte un aspect particular. Din totalul de 20.219 corpuri de casă de aici numai 6396 (adică 30%) s'au găsit făcute din cărămidă; restul se împarte în construcțiuni din lemn, vălătuci, nuiile cu lut, piatră, dar mai cu seamă din cherpici, adică din cărămidă nearsă. În orașele modernizate ca Constanța, se simte deja înrăurirea civilizației prin aceea că construcțiunile noi sunt făcute din cărămidă; la Tulcea predomină încă casele din cherpici, tot așa la cele mai multe din orașele Dobrogei. Construcțiunile din lemn intră în obiceiul Sulinei; casele din vălătuci sunt mai numeroase în Chilia-Veche, Isacea, Tulcea și Măcin.

Influența condițiilor geografice joacă un rol

Proporția % a corpurilor de casă din comunele rurale repartizate după materialul din care sunt construite

Répartition proportionnelle des maisons dans les communes rurales d'après les matériaux dont elles sont bâties

TABELA No. 10.

TABLEAU No. 10.

JUDEȚUL Département	Cărămidă Brique	Piatră Pierre	Lemn Bois	Vălătuci Pisé	Nuiele cu lut Tressaen osier avec de la terre glaise	Cherpici Brique non brûlée	Altele Autres	Nu se arată Sans indications	TOTAL
MOLDOVA									
1 Suceava.	2,6	0,3	63,6	15,6	17,3	—	0,0	0,7	100,0
2 Neamțu.	1,9	0,3	78,9	6,4	12,0	—	0,0	0,6	100,0
3 Bacău.	2,4	0,3	66,0	27,0	3,6	—	0,1	0,6	100,0
4 Putna.	3,8	0,1	37,2	6,5	51,5	0,0	0,3	0,7	100,0
5 Dorohoi.	1,8	0,3	3,7	6,3	87,5	0,0	0,0	0,5	100,0
6 Botoșani.	4,0	0,2	4,3	18,6	71,2	—	0,2	0,7	100,0
7 Iași.	4,0	0,2	5,6	72,5	17,0	—	0,0	0,7	100,0
8 Roman.	3,6	0,0	13,3	27,1	56,1	—	—	0,5	100,0
9 Vaslui.	2,7	0,3	25,0	53,6	17,8	0,0	0,0	0,6	100,0
10 Fălciu.	2,3	0,1	2,7	92,8	1,3	0,0	0,0	0,9	100,0
11 Tutova.	2,5	0,0	14,9	78,5	3,4	0,0	0,0	0,7	100,0
12 Tecuci.	7,4	0,0	39,4	23,2	29,3	—	0,0	0,7	100,0
13 Covurlui.	2,3	0,0	2,0	75,0	19,4	0,0	0,3	0,5	100,0
Total	3,2	0,3	30,4	35,2	30,3	0,0	0,1	0,6	100,0
MUNTENIA-MARE									
14 Râmnicu-Sărat	3,5	0,0	5,3	0,3	89,3	0,0	0,0	0,7	100,0
15 Buzău.	3,3	0,7	10,1	0,2	84,5	—	0,0	1,2	100,0
16 Prahova.	10,1	0,7	23,3	1,1	64,0	0,0	0,0	0,8	100,0
17 Dâmbovița.	27,0	0,4	21,3	1,0	48,4	—	0,0	1,0	100,0
18 Muscel.	27,3	0,7	60,1	1,3	9,5	—	0,0	1,2	100,0
19 Argeș.	7,6	0,1	74,0	2,1	15,4	—	0,0	0,8	100,0
20 Olt.	9,7	0,0	59,9	0,8	28,9	—	0,0	0,7	100,0
21 Teleorman.	6,4	0,0	37,8	0,8	54,3	—	0,0	0,7	100,0
22 Vlașca.	6,1	0,0	3,6	0,2	89,4	0,0	0,0	0,7	100,0
23 Ilfov.	13,6	0,0	2,1	0,4	83,5	0,0	0,0	0,4	100,0
24 Ialomița.	5,8	0,0	2,6	0,1	90,7	0,3	0,0	0,6	100,0
25 Brăila.	6,7	0,1	2,5	1,1	89,1	—	0,1	0,4	100,0
Total	10,8	0,3	24,7	0,8	62,6	0,0	0,0	0,8	100,0
OLTENIA									
26 Vâlcea.	9,3	0,4	87,0	0,1	2,0	0,0	0,0	0,3	100,0
27 Gorjiu.	3,4	1,0	94,9	0,0	0,3	—	0,0	0,5	100,0
28 Mehedinți.	2,6	0,2	93,0	1,1	2,1	0,0	0,1	1,0	100,0
29 Doljiu.	25,8	0,0	47,9	1,3	24,2	0,1	0,2	0,5	100,0
30 Romanți.	37,3	0,0	45,2	0,7	16,3	—	0,1	0,4	100,0
Total	15,5	0,3	72,7	0,7	10,1	0,0	0,1	0,6	100,0
Dobrogea									
31 Tulcea.	1,2	2,0	13,6	42,3	14,6	24,8	0,9	0,6	100,0
32 Constanța.	3,4	18,1	7,3	1,7	13,8	54,5	0,5	0,7	100,0
Total	2,4	10,9	10,1	20,0	14,1	41,1	0,7	0,7	100,0
România	8,9	0,7	3,0	13,3	38,8	1,7	0,1	0,7	100,0

covârșitor în alegerea materialului de construcție, mai cu seamă în comunele rurale. Aceasta se învederează din cifrele înscrise în tab. No. 10, în care județele au fost înșirate pe cât s'a putut în ordinea lor geografică. Cifrele privitoare la țara întreagă (tab. No. 9) ne arată că marea majoritate a caselor țărănești sunt făcute din nuiele cu lut (38,6%) și din lemn (36,0%). Cărămida (8,9%) este mai puțin întrebuințată chiar decât vălătuci (13,3%). Proporțiile însă variază mult dela o regiune la alta și chiar în interiorul aceleiași regiuni. În Moldova, în județele de munte se observă că lemnul predomină mult în clădirea locuințelor; în jud. Putna casele din nuiele cu lut sunt mai frecvente și tot așa în județele din nordul Moldovei: Dorohoi și Botoșani, precum și în Roman. Dela jud. Iași spre sud se lățește sistemul clădirilor din vălătuci¹⁾, care de altminteri este cel mai răspândit în Moldova. Case din cărămidă se întâlnesc în satele din Tecuci, Iași, Botoșani și Putna, însă în proporții reduse.

Casele țărănești din Muntenia-Mare sunt construite în mare majoritate din nuiele cu lut (62,6%). excepție fac județele muntoase Muscel și Argeș, în cari lemnul intră ca un material de construcție foarte însemnat, și tot astfel în jud. Olt și părți

Repartizarea corpurilor de casă din punctul de vedere al materialului din care este făcut acoperișul

Répartition des maisons d'après les matériaux de la toiture

TABELA No. 11.

TABLEAU No. 11.

Materialul de acoperiș <i>Matériaux de la toiture</i>	Comunele rurale <i>Comm. rurales</i>		Comunele urbane <i>Villes</i>		Total	
	Cifre abs.	%	Chiffres abs.	%	Cifre abs.	%
Tablă de fier . . .	418 186	28,7	169 722	71,2	587 908	34,7
Tôle						
Șindrilă (șiță) . . .	457 039	31,1	25 911	10,2	482 950	28,5
Echandole						
Olane (țigla) . . .	41 216	2,8	21 593	9,1	62 809	3,7
Tuile						
Scânduri	52 160	3,5	5 266	2,2	57 426	3,4
Planches.						
Stuf, paie și stuf, sovar, trestie, papură .	314 777	21,6	10 618	4,5	325 395	19,2
Roseaux d'étanges pailles et laiches						
Paie sau coceni . . .	131 531	9,1	1 306	0,5	132 837	7,6
Pailles ou tiges du maïs						
Pământ cu paie sau stuf	29 908	2,1	1 487	0,6	31 395	1,9
Terre avec des pailles ou roseaux						
Altele	1 031	0,1	212	0,1	1 243	0,1
Autres						
Nu se arată	10 327	0,7	2 072	0,9	12 399	0,7
Sans indications . . .						
Total	1 456 175	100,0	238 187	100,0	1 694 362	100,0

din Teleorman se întâlnesc multe case din lemn. Cărămida se întrebuințează mai cu osebire în Dâmbovița, Muscel, Prahova, Ilfov. Construcțiunile din piatră sunt foarte rare, iar vălătucii și cherpicii aproape necunoscute în această parte a țării.

Iu Oltenia majoritatea caselor țărănești sunt făcute din lemn (72,7%); cu deosebire în județele de munte lemnul este preferat, din cauza apropierii masivelor păduroase cu esență de brad, molift și stejar. Spre sud, în Dolj și Romanați, clădirile din cărămidă se întâlnesc în număr însemnat, cele din lemn își mențin întâietatea, dar într-o proporție mai scăzută ca la munte; pe ici pe colo apar casele și bordeiele făcute din nuiele cu lut.

Dobrogea are aspecte variate. Pe când în satele din jud. Constanța predomină clădirile făcute din cherpici (54,5%), în cele din jud. Tulcea sunt mai numeroase casele din vălătuci (42,3%); din cherpici s'au găsit aproape un sfert; se mai întâlnesc aici numeroase case făcute din nuiele cu lut și din lemn. În comunele din Constanța se remarcă procentul însemnat al caselor construite din piatră, mai cu seamă în localitățile apropiate de carierele vestite ale Dobrogei.

Felul materialului din care este făcut acoperișul caselor poate servi drept un indice exterior al bunei stări precum și al îmbunătățirilor realizate în locuințe. Nu e însă mai puțin adevărat că în alegerea materialului acesta intervin în afară de elementele naturale: clima și situațiunea geografică a localității, alte elemente, precum influența obiceiurilor, exigența sau capriciile arhitectonice, care joacă un rol mai mult sau mai puțin precumpănitor. În tot cazul și în privința felului acoperișului deosebirea între sat și oraș este radicală, după cum se poate constata la prima vedere a a cifrelor înscrise în tab. No. 11.

În comunele urbane predomină tabla de fier, în diferitele ei compozițiuni (tinichea albă, tablă neagră, galvanizată, plumbuită etc.), cu un procent de 71,2% din totalul corpurilor de case. Întru aceasta se vede pe deoparte înrăurirea cerințelor arhitecturii, pentru soliditatea, trănicia și siguranța contra focului a acoperișului dela casele din orașe, mai expuse de sigur ca cele dela sate, din cauza îngrămădirii lor; dar aici a jucat și joacă încă un rol important interesele politice comerciale din afară, care a știut să inunde țara la vreme cu acest material în condițiuni acceptabile, pentru a face «moda» și a o întinde chiar și în comunele rurale, în prejudiciul altor materiale indigene, tot așa de proprii pentru acoperiș, cum de ex. olanele și țigla.

Cu toate acestea sunt numeroase orașele în cari alegerea materialului pentru acoperiș a fost

¹⁾ Casele din vălătuci sunt făcute din lut muiat cu apă și bătut cu maiul, până devine o pastă consistentă.

determinată de condițiunile particulare ale localității. În Moldova proporția caselor acoperite cu șindrila (șiță) trece peste 12%, venind în întârziere imediat după aceea a tablei. În unele orașe s'au găsit majoritatea caselor acoperite cu șindrila, așa de ex. în Tg. Neamțu, Tg. Ocna. De obicei în orașele de munte șița este un material preferat pentru construcția acoperișului, din cauza apropierii pădurilor de brad. Ca notă deosebită mai înregistrăm casele din Huși, acoperite în majoritate cu stuf și trestie, ele provin mai cu seamă din părțile marginase ale orașului cultivate cu vii. Acoperișul cu olane sau țigla este puțin răspândit în orașele din Moldova. În Muntenia alături de tablă predomină și șindrila, care în orașele de munte: Câmpulung, Curtea de Argeș, Slănic etc. acoperă cea mai mare parte a caselor. Olanele și țigla sunt preferate în porturile dunărene: Brăila,

Giurgiu, Zimnicea, etc. unde pământul din malurile fluviului este excelent pentru fabricațiunea acestor materiale, fapt ce se repetă și în celelalte porturi din Oltenia: T. Severin, Calafat etc. Acoperișul din stuf și papură este din fericire abandonat și nu se întâlnește decât în puține orașele: Zimnicea, Urziceni etc. Casele din orașele Olteniei sunt în majoritate acoperite cu tablă; șindrila însă deasemenca este mult răspândită în comunele dela munte, unde prezența în apropiere a materialului lemnos o face să fie căutată. În Dobrogea vecinătatea mării determină o altă repartiție a materialului de acoperiș. Tabla nu mai prezintă aceeași durabilitate ca în restul țării pentru că se oxidează și ruginește ușor din cauza umidității atmosferice. De aceea găsim în orașele Dobrogei majoritatea caselor acoperite cu olane și țigle; în orașele și târguri se mai întrebunțează

Proporția % a corpurilor de casă din comunele rurale repartizate după materialul din care e făcut acoperișul

Répartition proportionnelle des maisons dans les communes rurales d'après les matériaux de la toiture

TABELA No. 12.

TABLEAU No. 12.

JUDETUL Diviziunea istorică Département Division historique	Tablă de fier Tole	Șindrila (șiță) Échandole	Olane (țigla) Tuile	Scânduri Planches	Stuf, trestie etc. Roseau d'étranges, pailles et taches	Paie sau coceni Pailles ou tiges de maïs	Pământ cu paie sau stuf Terre avec des pailles ou des roseaux	Altele Autres	Nu se arată Sans indications	TOTAL
MOLDOVA	1 Suceava	6,8	47,1	0,2	2,7	20,2	20,9	1,2	0,0	100,0
	2 Neamțu	5,1	68,2	0,1	4,4	11,4	9,7	0,4	0,0	100,0
	3 Bacău	6,4	71,7	0,3	5,9	6,3	7,8	0,2	0,1	100,0
	4 Putna	21,7	53,1	0,2	10,7	11,5	1,8	0,0	0,0	100,0
	5 Dorohoi	7,2	17,0	0,3	4,2	42,2	31,8	0,0	0,0	100,0
	6 Botoșani	15,2	9,8	0,2	1,6	58,5	12,7	1,1	0,1	100,0
	7 Iași	17,3	3,7	0,9	1,7	70,0	3,7	2,1	0,0	100,0
	8 Roman	9,0	21,2	0,2	2,1	37,9	28,0	1,2	0,1	100,0
	9 Vaslui	25,8	5,0	1,8	0,9	34,0	28,5	3,1	0,1	100,0
	10 Fălciu	20,6	1,4	0,2	0,7	70,9	4,5	0,0	0,0	100,0
	11 Tutova	35,8	1,8	0,2	2,3	39,9	17,3	1,7	0,0	100,0
	12 Tecuci	46,8	12,6	0,1	3,6	19,1	16,3	0,8	0,0	100,0
	13 Covurlui	37,0	0,3	0,2	1,2	58,1	2,2	0,5	0,0	100,0
	Total	18,2	27,9	0,4	3,3	34,4	14,0	1,1	0,1	100,0
MUNTENIA-MARE	14 Râmnicu-Sărat	48,9	23,5	0,1	5,2	18,9	2,5	0,3	—	100,0
	15 Buzău	33,3	42,2	0,6	2,5	15,8	4,0	0,3	0,0	100,0
	16 Prahova	35,2	46,6	0,4	1,1	7,9	7,7	0,2	0,1	100,0
	17 Dâmbovița	38,9	38,8	0,1	1,0	4,9	15,7	0,4	0,1	100,0
	18 Muscel	2,8	92,8	0,1	0,7	0,3	1,1	0,0	0,0	100,0
	19 Argeș	7,0	80,3	0,1	0,3	1,3	9,1	0,5	0,1	100,0
	20 Olt	26,6	44,9	0,1	1,0	3,5	19,7	3,1	0,1	100,0
	21 Teleorman	56,5	12,4	0,3	0,1	12,4	11,7	6,0	0,0	100,0
	22 Vlașca	53,7	4,8	1,5	0,1	25,6	12,5	1,1	0,1	100,0
	23 Ilfov	43,1	4,7	0,5	0,1	47,0	3,4	0,6	0,1	100,0
	24 Ialomița	56,5	0,3	0,9	1,3	31,0	7,3	1,6	0,1	100,0
25 Brăila	64,4	0,4	0,6	3,5	29,0	0,9	0,6	0,3	100,0	
Total	38,1	33,3	0,4	1,2	16,6	8,3	1,2	0,1	100,0	
OLTENIA	26 Vâlcea	8,5	78,3	0,5	9,7	0,5	1,5	0,6	0,0	100,0
	27 Gorjiu	10,5	68,1	0,2	17,5	1,2	1,0	0,7	0,1	100,0
	28 Mehedinți	15,9	48,1	9,9	12,4	6,9	4,7	0,7	0,1	100,0
	29 Doljiu	52,5	6,3	16,7	5,2	11,2	3,3	4,2	0,1	100,0
	30 Romanși	56,7	8,1	2,1	2,8	9,4	5,3	15,1	0,1	100,0
Total	29,3	39,5	7,3	9,4	6,3	3,2	3,8	0,1	100,0	
Dobrogea	31 Tulcea	15,1	0,0	11,5	0,6	62,6	5,4	4,0	0,0	100,0
	32 Constanța	18,4	0,1	24,2	0,3	27,3	4,5	13,1	0,1	100,0
Total	16,9	0,2	24,9	0,8	43,1	4,9	9,2	0,1	100,0	
România	28,7	31,4	2,8	3,5	21,6	9,1	2,1	0,1	100,0	

stuful, trestia și șovarul, mai cu seamă în părțile băltoase; șindrila este aproape necunoscută; din scânduri, din paie și din pământ se mai construiesc acoperișuri în mahalalele sărace ale câtorva orașe.

Inrăurirea climei și a împrejurărilor de ordine economică asupra alegerii materialului de acoperiș se observă mai bine în comunele rurale. Din tab. No. 12 putem constata că dintre materialele indigene, șindrila este preferată în toate județele de-a lungul Carpaților, acoperite cu păduri: Suceava, Neamțu, Bacău, Putna, Buzău, Prahova, Muscel, Argeș, Vâlcea, Gorj și Mehedinți. Stuful, trestia, etc. sunt încă întrebuințate pe o scară întinsă în regiunile băltoase: Botoșani, Iași, Fălciu, Covurlui, în Ilfov și în Tulcea. În restul județelor alternează cu șindrila și stuful, paie, cocenii și pământul amestecat cu ele. Acoperișul de fier este considerat la țară ca un material luxos, totuși îl găsim binisor introdus în partea de sud-est a Moldovei,

precum și în partea centrală și sudică a Munteniei-Mari și a Olteniei. Districtele unde tabla intră în majoritatea acoperișurilor dela sate sunt mai cu seamă cele limitrofe cu Dunărea; în această regiune mănoasă a țării buna stare și propășirea economică din ultimele decenii au determinat, între alte efecte, și prefacerea în bine a locuințelor omenești.

§ 3 Destinațiunea corpurilor de casă.

Cercetând destinațiunea corpurilor de casă, adică scopul la care servesc, abordăm una din cestiunile cele mai importante ale studiului de față, aceea a utilizării caselor. Această cestiune urmează a fi tratată în relațiunile sale de căpetenie în a doua parte a lucrării, care se ocupă în deosebi de locuințe. Aici fiind vorba de prima subdiviziune a clădirii, ne propunem a elucidă următoarea cestiune: *Câte corpuri de casă servesc pentru*

Repartizarea corpurilor de casă după destinațiunea lor

Répartition des maisons d'après leur destination

TABELA No. 13.

TABLEAU No. 13.

DESTINAȚIUNEA. Corpuri de casă servind: <i>Destination. Maisons servant:</i>	Moldova <i>Moldavie</i>		Muntenia-Mare <i>Grande-Valachie</i>		Oltenia <i>Oltenie</i>		Dobrogea <i>Dobrouja</i>		România <i>Roumanie</i>	
	Cifre abs.	%	Cifre abs.	%	Cifre abs.	%	Cifre abs.	%	Cifre abs.	%
A.—Comunele rurale.—Communes rurales										
a) Numai pentru locuit. . . . <i>Exclusivement comme habitation. . . . .</i>	466 379	94,4	562 923	94,2	289 485	95,2	55 179	90,5	1 373 966	94,4
b) Numai pentru prăvălii, ateliere, administrații etc. . . . <i>Exclusivement comme ateliers boutiques magasins, etc. . . .</i>	8 205	1,7	9 857	1,7	5 107	1,7	1 516	2,5	24 685	1,7
c) Și pentru locuit și ca ateliere, etc. . . . . <i>Servant d'habitation et d'atelier etc. . . . .</i>	19 336	3,9	24 534	4,1	9 301	3,1	4 270	7,0	57 441	3,9
d) Nu se arată. <i>Non indiqué.</i>	42	0,0	16	0,0	22	0,0	3	0,0	83	0,0
Total	493 962	100,0	597 330	100,0	303 915	100,0	60 968	100,0	1 456 175	100,0
B.—Comunele urbane—Villes										
a) Numai pentru locuit. . . . <i>Exclusivement comme habitation. . . . .</i>	57 895	80,6	101 109	84,0	21 382	82,9	16 410	81,2	196 796	82,0
b) Numai pentru prăvălii, ateliere, administrații etc. . . . <i>Exclusivement comme ateliers boutiques magasins, etc. . . .</i>	3 020	4,2	4 540	3,8	793	3,1	1 567	7,7	9 920	4,2
c) Și pentru locuit și ca ateliere, etc. . . . . <i>Servant d'habitation et d'atelier etc. . . . .</i>	10 878	15,1	14 579	12,1	3 610	14,0	2 220	11,0	31 287	13,1
d) Nu se arată. <i>Non indiqué.</i>	39	0,1	120	0,1	3	0,0	22	0,1	184	0,1
Total	71 832	100,0	120 348	100,0	25 788	100,0	20 219	100,0	238 187	100,0
C.—Comunele rurale și urbane întrunite. Communes rurales et urbaines ensemble										
a) Numai pentru locuit. . . . <i>Exclusivement comme habitation. . . . .</i>	524 274	92,7	664 032	92,5	310 867	94,3	71 589	88,2	1 570 762	92,7
b) Numai pentru prăvălii, ateliere, administrații etc. . . . <i>Exclusivement comme ateliers boutiques magasins, etc. . . .</i>	11 225	2,0	14 397	2,0	5 900	1,8	3 083	3,8	34 605	2,1
c) Și pentru locuințe și ca ateliere, etc. . . . . <i>Servant d'habitation et d'atelier, etc. . . . .</i>	30 214	5,3	39 113	5,5	12 911	3,9	6 490	8,0	88 728	5,2
d) Nu se arată <i>Non indiqué.</i>	81	0,0	136	0,0	25	0,0	25	0,0	267	0,0
Total	565 794	100,0	717 678	100,0	329 703	100,0	81 187	100,0	1 694 362	100,0

locuit și câte servesc pentru alte scopuri? Cum însă de fapt casele pot să aibă o destinațiune mixtă, adică să servească și la un scop și la altul, am scindat întrebarea în buletinul de recensământ și deci și în rezultatele obținute pe urma acestei investigațiuni, în următoarele trei ipoteze:

a) corpuri de casă destinate exclusiv pentru locuit;

b) corpuri de casă destinate exclusiv pentru prăvălii, ateliere, birouri etc.

c) corpuri de casă destinate și pentru locuit și pentru alte scopuri.

Datele dobândite în această privință sunt cuprinse în tabelele amănunțite dela finele lucrării pentru fiecare localitate. În tab. No. 13 de mai jos am rezumat aceste rezultate pe diviziuni istorice, în parte pentru comunele rurale și pentru orașe. Această din urmă separațiune este indispensabilă, întru cât situațiunea se prezintă sub aspecte cu totul diferite în orașe și la sate.

La sate casele sunt destinate aproape în totalitatea lor pentru locuințe omenești. Corpurile de casă care servesc exclusiv pentru scopuri industriale, comerciale etc. sunt numai 24.685, reprezentând un procent de 1,7% din totalitatea lor. Proporțiunea este egală în toate părțile țării, cu excepția Dobrogei, unde asemenea clădiri sunt ceva mai numeroase, așa că procentul lor se ridică la 2,5. Casele cu destinațiune mixtă, adică acelea care pe lângă locuit, mai servesc ca prăvălii, ateliere etc. sunt în număr de 57.441, cu o proporție de 3,9% din total. Ele se întâlnesc mai cu seamă în județele Dobrogei și mai puțin în Oltenia decât în celelate părți ale țării; mai frecvente în districtele de câmp decât la munte. Din proporțiile arătate mai sus rezultă că în comunele rurale 98% din totalul caselor servesc pentru locuit și anume 94,4% au exclusiv această destinațiune.

La orașe activitatea comercială și industrială de o parte, administrația de altă parte, fiind mai intensive, o bună parte din construcții au fost destinate la alte scopuri decât pentru locuit. Din totalul corpurilor de casă de 238.187, s'au înregistrat un număr de 9.920, reprezentând 4,2%, ca destinate exclusiv pentru prăvălii, ateliere, birouri etc., case în cari nu există locuințe omenești. Proporțiunea unor asemenea case este mai mare în Dobrogea unde atinge 7,7%, mai mică în Oltenia, unde e redusă la 3,1%. Mai numeroase sunt acele case din orașe, cari pe lângă locuințe, au și încăperi destinate pentru scopuri industriale, comerciale etc. În această categorie s'au înregistrat 31.287 corpuri de casă, adică un procent de 13,1%; procentul este mai ridicat în orașele din Moldova și Oltenia. Casele cu destinație exclusivă pentru locuit se ridică la 196.796, reprezentând patru cincimi din totalul lor (82,8%). Adăogând la acestea corpurile de casă locuite, dar care servesc și la alte scopuri, găsim că proporțiunea caselor cu lo-

cuințe omenești se urcă în orașele noastre la peste 95%; iar proporțiunea caselor conținând fie exclusiv, fie în combinație cu încăperile de locuit, prăvălii, ateliere, birouri etc. este de 17,33%, cu mult mai mare deci decât aceea constatată la sate, redusă la 5,6%.

În genere cu cât orașele sunt mai mari și în ele se desfășoară o activitate economică mai pronunțată, cu atât proporțiunea caselor destinate pentru scopuri industriale și comerciale este mai ridicată. În București, de ex. din totalul de 49.003 corpuri de casă, s'au găsit 1730 conținând exclusiv prăvălii, ateliere, birouri etc. și 5198 având o destinațiune mixtă; amândouă aceste categorii în sumă de 6928 reprezintă proporțiunea de 14%. Pentru comparație vom spune că în Viena din totalul caselor numărate la 1910, numai 22% sunt destinate exclusiv pentru locuit; 70% servesc principalmente ca locuințe și în mod accesoriu pentru alte scopuri, iar 80% servesc în mod accesoriu pentru locuit și principalmente sunt destinate la scopuri industriale, comerciale etc. Așa dar 78% din totalul caselor din Viena sunt întrebuițate la alte scopuri decât pentru locuit, pe când în București, acest coeficient este redus la 14%.

Dacă examinăm din tab. No. 13 cifrele privitoare la țara întreagă (comune rurale și urbane întrunite) găsim că în România 92,7% din numărul corpurilor de casă servesc numai ca locuințe omenești, 2,1% sunt întrebuițate exclusiv ca prăvălii, ateliere etc. și 5,2% au o destinațiune mixtă.

CAP. V.

Dependințele

Numărul și felul dependențelor și raportul lor la clădiri

În afară de corpurile de casă destinate fie pentru locuințe omenești, fie pentru alte scopuri industriale, comerciale, etc., clădirea mai poate conține în curte anumite construcțiuni care sunt cunoscute la noi sub numele de dependențe sau atenanse și care au întrebuițări diferite. Unele din ele, precum grajdurile, stănele, saivanele etc., servesc să adăpostească vitele; altele ca șoproanele și magaziiile sunt întrebuițate pentru depozitare de produse, mărfuri, instrumente, vehicule etc., aparținând gospodăriei agricole, sau destinate a fi păstrate și puse în comerț. Eră de folos ca o statistică generală a clădirilor să cuprindă și înregistrarea numerică a acestor dependențe. Studiul lor, în adevăr, prezintă interes atât din punct de vedere economic cât și din punct de vedere social.

Din punct de vedere economic ne vom putea forma o idee aproximativă, în ce măsură sunt

înzestrate gospodăriile noastre, mai cu seamă cele dela țară, cu aceste diferite construcțiuni trebuincioase la muncă și la recoltă. În acest scop ar fi fost de mare însemnătate ca statistica să nu se mărginească la constatarea numerică a dependențelor, ci să înregistreze cel puțin pentru unele din ele, și capacitatea lor de înmagazinare, dând volumul construcțiilor. O asemenea cercetare însă nu s'a putut face în condițiunile și cu

dințele reclamate de gospodăria agricolă, în stare mai mult sau mai puțin rudimentară; în Moldova se constată un procent mai scăzut decât în celelalte părți, ceiace denotă o stare relativ mai săracă a gospodăriilor de acolo. În orașe clădirile cu atenanse dau un procent mai scăzut: 64,3%, ceiace este explicabil, întru cât clădirile din orașe nu necesitează atât de mult asemenea dependențe ca cele de la sate. Orașele și târgurile din Moldova

Raportul între dependențe și clădiri

Rapport entre les bâtiments et les pièces attenantes

TABELA No. 14.

TABLEAU No. 14.

DIVIZIUNI ISTORICE <i>Divisions historiques</i>	CIFRE ABSOLUTE.— <i>Chiffres absolus</i>				PROPOȚII		
	Clădiri fără dependențe <i>Bâtiments sans pièces attenantes</i>	Clădiri cu de- pendențe <i>Bâtiments avec pièces attenantes</i>	Totalul clă- dirilor <i>Total des bâ- timents</i>	Numărul de- pendențelor <i>Nombre des pièces attenantes</i>	La 100 clădiri sunt <i>Sur 100 bâtiments</i>		Câte dependențe la 100 clădiri cu dependențe. <i>Combien des pièces attenantes il revient sur 100 bâtiments</i>
					cu dependențe avec pièces attenantes 6	fără depend. sans pièces attenantes 7	
1	2	3	4	5	6	7	8
A.—Comunele rurale							
Moldova	108 352	307 399	415 751	597 531	26,1	73,9	194,1
Muntenia-Mare	125 515	420 063	545 578	946 282	23,1	77,0	225,3
Oltenia	55 288	232 785	288 073	612 509	19,2	80,8	263,1
Dobrogea	11 872	42 187	54 059	104 796	22,0	78,0	248,4
Total	301 027	1 002 434	1 303 461	2 261 118	23,1	76,9	225,6
B.—Comunele urbane							
Moldova	17 120	40 569	57 689	70 329	29,7	70,3	173,1
Muntenia-Mare	34 756	56 406	91 162	99 073	38,1	61,9	175,6
Oltenia	7 639	13 285	20 924	25 471	36,5	63,5	184,1
Dobrogea	6 921	9 543	16 464	16 165	42,0	58,0	169,1
Total	66 436	119 803	186 239	211 038	35,7	64,3	176,1
C.—Comunele rurale și urbane întrunite (Ensemble)							
Moldova	125 472	347 968	473 440	667 860	26,5	73,5	191,9
Muntenia-Mare	160 271	476 469	636 740	1 045 355	25,2	74,8	219,1
Oltenia	62 927	246 070	308 997	637 980	20,4	79,6	259,3
Dobrogea	18 793	51 730	70 523	120 961	26,6	73,4	233,8
România	367 463	1 122 237	1 489 700	2 472 156	24,7	75,3	220,3

mijloacele de care dispune acum statistica noastră administrativă.

Din punct de vedere social examinarea dependențelor prezintă la noi, între altele, interesul deosebit de a cunoaște câte asemenea dependențe sunt folosite și ca locuințe omenești, complectând astfel cestiunea utilizării clădirilor și contribuind la elucidarea felului de trai al unei părți din locuitorii țării.

Nu toate clădirile au dependențe sau atenanse. Din tabela No. 14 rezultă că din totalul clădirilor existente în țară un număr de 367.462, reprezentând aproape 25%, sunt fără atenanse. Clădirile din Dobrogea se arată a fi mai puțin înzestrate cu dependențe de cât cele din restul țării. În Oltenia patru cincimi din clădiri sunt prevăzute cu dependențe. Intre comunele urbane și rurale diferența este simțitoare; la țară mai mult de trei sferturi din totalul clădirilor (76,9%) au depen-

au un procent mai ridicat de clădiri cu dependențe (0,3%), iar cel mai scăzut procent se înregistrează în Dobrogea.

Numărul dependențelor existente la clădirile din România se ridică la aproape 2½ milioane; la 1 clădire cu dependențe revine în mediu câte 2 dependențe, sau mai exact 220,3 dependențe la 100 clădiri înzestrate cu asemenea anexe. În comunele rurale procentul acesta este firește mai mare decât la orașe, 225 contra 176%. La sate, în Moldova se constată că clădirile nu dispun de așa multe dependențe, ceia ce dovedește încă odată o inferioritate a stării economice de acolo. În această privință clădirile din satele Olteniei, cu proporția de 263 dependențe la 100 clădiri, se arată a fi cele mai bine înzestrate. De asemenea tot în Oltenia clădirile din orașe au mai multe dependențe, cele din Dobrogea mai puține.

Felul dependențelor pe diviziuni istorice, sate și orașe

Nature des pièces attenantes

TABLEAU No. 15.

TABELA No. 15.

DIVIZIUNILE ISTORICE <i>Divisions historiques</i>		FELUL DEPENDINTELOR <i>Nature des pièces attenantes</i>						TOTAL
		a) Grajduri <i>Ecuries</i>	b) Șoproane <i>Remises</i>	c) Saivane <i>Etables ouvertes</i>	d) Magazii de grâne <i>Hangars</i>	e) Alte magazii <i>Autres dépôts</i>	f) Alte <i>Autres pièces</i>	
Comunele urbane și rurale înfrunite	România	579.500	636.938	138.899	553.035	297.890	265.894	2.472.156
	Moldova	120.363	254.931	48.915	75.156	65.089	103.406	667.860
	Muntenia-Mare	294.010	206.547	56.424	231.629	160.566	96.179	1.045.355
	Oltenia	122.792	159.358	22.279	219.950	58.640	54.961	637.980
	Dobrogea	42.335	16.102	11.281	26.300	13.595	11.348	120.961
Comunele rurale	Total	541.466	582.226	133.899	538.092	228.052	237.383	2.261.118
	Moldova	103.314	228.936	47.867	71.420	47.496	93.498	597.531
	Muntenia-Mare	276.527	189.354	54.192	225.476	116.073	84.660	946.282
	Oltenia	118.227	151.864	21.435	216.385	54.361	50.237	612.509
	Dobrogea	38.398	12.072	10.405	24.811	10.122	8.988	104.796
Comunele urbane	Total	38.034	54.712	5.000	14.943	69.838	28.511	211.038
	Moldova	12.049	25.995	1.048	3.736	17.593	9.908	70.329
	Muntenia-Mare	17.483	17.193	2.232	6.153	44.493	11.519	99.073
	Oltenia	4.565	7.494	844	3.565	4.279	4.724	25.471
	Dobrogea	3.937	4.030	876	1.489	3.473	2.360	16.165

Ce sunt aceste dependențe? Statistica a dovedit următoarele categorii mai însemnate, ale căror rezultate numerice sunt rezumate în tabela No. 15: 579.500 grajduri, 636.938 șoproane, 138.899 saivane (adăposturi pentru oi), 553.035 magazii de grâne (hambare, pătule, coșere etc.), 297.890 magazii servind pentru depozitarea altor mărfuri și 265.894 alte dependențe. După cum vedem, șoproanele, grajdurile și magaziiile de grâne sunt cele mai numeroase dependențe, care corespund necesităților vieții agricole. Dacă raportăm la totalul clădirilor din comunele rurale numărul acestor categorii de dependențe, găsim următorul raport interesant:

La 100 clădiri cu dependențe de la sate revin, în mediu:

- 50 grajduri
- 58 șoproane
- 11 saivane
- 53 magazii de grâne
- 20 alte magazii
- 23 alte dependențe

La orașe dependențele au o altă destinațiune, după cum rezultă din următoarele cifre:

La 100 clădiri cu dependențe din orașe revin, în mediu:

- 34 grajduri
- 45 șoproane
- 12 magazii de grâne
- 58 alte magazii
- 24 alte dependențe

Pe lângă atenansle care servesc de obicei pentru adăpostul vitelor de transport și al vehiculelor, categoria principală de dependențe utilizate la clădirile din orașe este aceea a magaziiilor destinate pentru depozitarea de mărfuri, altele decât grâne.

Categoriile diferite de dependențe nu sunt răspândite la fel în țară. Pe când în satele din Moldova preponderează șoproanele, iar magaziiile de grâne nu constituiesc decât 12% din totalul dependențelor, în Muntenia-Mare și Dobrogea avem la sate mai multe grajduri și magazii de grâne; în Oltenia aceste magazii reprezintă mai mult o treime din numărul atenanselor. De asemenea în orașele din Moldova, tot șoproanele sunt cele mai numeroase, chiar mai numeroase decât magaziiile de mărfuri, cari în orașele Munteniei-Mari reprezintă 45% din totalul atenanselor. În Oltenia ca și în Moldova șoproanele dau numărul cel mai mare în clădirile urbane, în timp ce în Dobrogea grajdurile și șoproanele alternează cu magaziiile de mărfuri.

Interesant din punctul de vedere social, în privința dependențelor, este faptul că unele dintr'însele servesc ca locuințe omenești. Buletinul statistic al clădirii a înregistrat în deosebi numărul acestor dependențe locuite, iar rezultatele vor fi analizate în capitolul următor.

B. Statistica locuințelor

CAP. VI

Numărul și utilizarea locuințelor

§. 1. Definițiuni

Locuințe și menaje

Raportul între clădiri și locuințe

În orice lucrare statistică una din condițiunile principale pentru reușita scopului urmărit, este ca termenii ce se întrebunțează să fie bine definiți și înțeleși. Această condițiune trebuie împlinită chira atunci când avem aface cu numiri simple, dar susceptibile de diferite înțelesuri. Călăuziți de aceste principii, am căutat să explicăm, la întocmirea statisticeii clădirilor, atât prin formulare, cât și prin instrucțiunile speciale ce s'au dat agenților recensori, înțelesul termenilor întrebunțați. Pentru lămurirea cuvântului locuință, am dat următoarea definițiune, ce este nevoe s'o repetăm aici, cai să înlăturăm orice confuziune în examinarea tabelelor și a rezultatelor ce fac obiectul acestu capitol.

Prin locuință (apartament) se înțelege totalitatea încăperilor, în care se adăpostește un menaj sau o gospodărie. În acest sens locuința, ca o subdiviziune a clădirii, trebuie să corespundă cu menajul (casa, gospodăria), care formează unitatea de investigație în recensământul populațiunii. În principiu deci numărul locuințelor din fiecare clădire trebuie să fie egal cu numărul menajelor. În practică însă, această regulă a trebuit să sufere câteva mici modificări, din cauza împrejurărilor excepționale, în care s'au găsit câteva menaje.

Mai întâi, în privința încăperilor; făcând să intre în cuprinsul locuinței, toate încăperile care adăpostesc menajul, s'au adaogat, după cum e cazul frecvent, la încăperile care servă de obicei drept locuință și camerile sau sălile din casă cu altă destinație, cum de ex., încăperile care slujesc drept atelier, drept prăvălie etc. Această distincțiune prezentând multă importanță din punct de vedere social și economic, am ținut s'o consacram, și de aceia am înregistrat deosebit camerile destinate numai pentru locuit, de celelalte încăperi cu alte întrebunțări. Prin aceasta însă nu ne-am îndepărtat de la principiul pus mai sus, atât numai că am lărgit, în anumite cazuri, înțelesul și cuprinsul „locuinței“.

S'a mai întâmplat însă ca la vremea recensământului unele din locuințe sau chiar clădiri în-

tregi să fie goale, nelocuite; fie că am avut în față un imobil neisprăvit, fie că apartamentul destinat închirierii rămăsese neocupat, fie că locatarii lipseau în acea zi de acasă. Toate aceste cazuri excepționale au fost rezolvate uniform: locuințele goale au format o categorie distinctă de cele locuite; cele părăsite momentan de locatari s'au considerat ca apartament locuit, conform instrucțiunilor privitoare la înscrierea populațiunii de drept și de fapt.

În fine, s'au ivit cazuri când în una și aceeași locuință, formată de obicei, dintr'o singură încăperă, s'au găsit adăpostindu-se 2 și chiar mai multe menaje distincte, care adesea nu prezintau nici o legătură de rudenie, ci erau compuse din familii care din cauza mizeriei au închiriat împreună aceeaș cameră și conviețuiesc într'o promiscuitate mai mult sau mai puțin pronunțată. Asemenea cazuri, rare din fericire—în total 56 înregistrate în comunele urbane—au fost notate aparte, pentru a explica diferența între numărul menajelor și acela al locuințelor.

Mai este o cauză care a produs asemenea mici deosebiri și care provine din înregistrarea menajelor adăpostite pe pontoane, șlepuri sau alte basteimente din raza porturilor. La aceste adăposturi nefiind precizate numărul încăperilor, ele au fost scoase din numărul locuințelor obicinuite, însă le-am notat deosebit împreună cu numărul menajelor ce s'au găsit viețuind pe apă, în ziua recensământului.

În aplicarea regulei adoptată că noțiunea de locuință este legată și se confundă chiar cu noțiunea existenței unui menaj, s'au lăsat la o parte toate casele care serveau exclusiv pentru birouri, autorități etc., și în care nu se adăpostește nici un menaj. Casele sau apartamentele de felul acestora au fost trecute în rubrica imobilelor goale. Dacă însă în casa ocupată de o autoritate, birou etc., s'a găsit vre'un menaj, cum ar fi de ex., acela al intendentului, portarului sau oame- nilor de serviciu, chiar dacă menajul ar fi fost compus din o singură persoană, s'a înregistrat în numărul locuințelor încăperea sau încăperile destinate acelu menaj.

Numărul total al locuințelor locuite, după distincțiunile făcute mai sus, se ridică la 1.634.511,

cifra care corespunde totalului de 1.635.803, menaje, câte s'au înregistrat la recensământ. Diferența în plus de 1292 menaje cuprind cazurile speciale ce le-am expus mai sus, adică menajele multiple care se găsesc adăpostite în aceeași locuință; menajele înregistrate pe pontoane, șlepuri și alte adăposturi ce nu s'au trecut în numărul locuințelor.

Din totalul de 1.634.511 locuințe, 1.335.605 sau 82% sunt situate în comunele rurale și corespund la 1.336.624 menaje; iar restul de 298.906 adică 18% sunt locuințele din orașe corespunzătoare cu 299.179 menaje. Coeficiențele de mai sus se potrivesc cu modul de distribuție

locuințe, numărul acestor locuințe este un indice util pentru reprezentarea mărimii clădirilor și în genere a aglomerațiunii locuitorilor sub același acoperământ. La noi, spre deosebire de țările cu caracter industrial pronunțat, tipul clădirii, mai cu seamă la țară, este acela compus dintr'o singură locuință, care în marea majoritate a cazurilor se identifică cu menajul. În alte state, în care clădirile cu mai multe locuinți sunt foarte numeroase, se obișnuște a se clasifica clădirile în mai multe grupe: case mici, case burgheze sau de raport și case mari cu apartamente multe destinate spre închiriere.

Ținând seamă de caracterul clădirilor noastre,

Repartizarea clădirilor locuite după numărul locuințelor

Bâtiments habités répartis selon de nombre des logements

TABELA No. 16.

TABLEAU No. 16.

Diviziuni istorice <i>Divisions historiques</i>	NUMĂRUL CLĂDIRILOR LOCUITE CU CÂTE: <i>Nombre des bâtiments habités ayant chacun</i>									
	1 locuință <i>1 logement</i>		2 locuințe <i>2 logements</i>		3 locuințe <i>3 logements</i>		4 și mai multe <i>4 et plusieurs</i>		TOTAL	
	Cifre abs.	%	Cifre abs.	%	Cifre abs.	%	Cifre abs.	%	Cifre abs.	%
A.—Comunele rurale										
Moldova	355 969	92,0	28 822	7,4	1 454	0,4	617	0,2	386 632	100,0
Muntenia-Mare	457 084	89,1	51 279	10,0	3 623	0,7	1 020	0,2	513 006	100,0
Oltenia	252 357	95,1	11 781	4,4	695	0,3	219	0,1	265 052	100,0
Dobrogea	45 547	89,1	4 924	9,0	430	0,8	163	0,3	51 064	100,0
Total	1 110 957	91,3	96 806	8,0	6 202	0,5	2 019	0,2	1 215 984	100,0
B.—Comunele urbane										
Moldova	35 206	65,0	11 485	21,5	3 767	7,0	3 177	5,0	53 635	100,0
Muntenia-Mare	51 861	60,1	18 216	21,1	7 536	8,8	8 622	10,0	86 238	100,0
Oltenia	13 964	71,0	3 499	17,8	1 229	6,2	974	5,0	19 666	100,0
Dobrogea	10 246	71,3	2 725	19,0	755	5,3	653	4,5	14 379	100,0
Total	111 280	64,0	35 925	20,7	13 287	7,6	13 426	7,7	173 918	100,0
C.—Comunele rurale și urbane întrunite (ensemble)										
Moldova	391 175	88,8	40 307	9,2	5 221	1,3	3 794	0,8	440 497	100,0
Muntenia-Mare	508 948	84,0	69 495	11,6	11 159	1,9	9 642	1,6	599 244	100,0
Oltenia	266 321	93,5	15 280	5,4	1 924	0,7	1 193	0,4	284 718	100,0
Dobrogea	55 793	85,3	7 649	11,7	1 185	1,8	816	1,2	65 443	100,0
R o m â n i a	1 222 287	87,9	132 731	9,6	19 489	1,1	15 445	1,1	1 389 902	100,0

a populațiunii între orașele și satele României. Tot potrivită cu această distribuție este și împărțirea locuințelor pe diviziunile istorice ale țării: mai numeroase în Muntenia-Mare (737.651) și în Moldova (508.699), mai puțin numeroase în Oltenia (309.228) și în Dobrogea (78.933). Raportul strâns ce există între locuință și populațiune va fi studiat în amănunte în cap. IX de mai jos.

§ 2. Repartizarea clădirilor locuite după numărul locuințelor

Clădirea putând să cuprindă una sau mai multe

am deosebit clădirile în 4 grupe: a) clădiri cu o singură locuință; b) clădiri cu 2 locuințe; c) cu 3 locuințe; d) clădiri cu 4 și mai multe locuințe. Grupa a) care corespunde „caselor mici”, reprezintă la noi în țara întreagă proporția de 87,9% din totalul clădirilor locuite. Mai numeroase la țară, unde ating procentul de 91,3, ele constituie tipul clădirilor românești. În orașe proporția clădirilor cu o singură locuință scade la mai puțin de 2 treimi și în unele localități casele cu mai multe locuinți tind să le egaleze și chiar să le întrecă. Așa de exemplu în orașul Iași din 8007 clădiri locuite, 3820 au o singură locuință; în

Galați din 9235 clădiri locuite 4856 sunt cu 1 locuință și 4379 cu 2 și mai multe; în București din cele 32.085 clădiri locuite s'au găsit 13.751, adică 42% având o singură locuință. Prin urmare cu cât centrul de populație este mai mare, mai activ, mai comercial, cu atât tipul arhaic al clădirilor cu o singură locuință se rărește, tendință modernă fiind cum ziceam mai sus, către casele mari în stil de cazarmă civilă.

Clădirile cu câte 2 locuințe urmează în importanță numerică pe cele cu 1 locuință; totalul lor de 132.731 reprezintă în țara întreagă un procent de aproape 10%; mai mic la sate, mai mare la orașe unde se dublează. Acest gen este mai frecvent în orașele din Muntenia-Mare și Moldova, mai rare în Oltenia.

Case cu câte 3 locuințe s'au înregistrat în total 19.489, adică 1,1%. Cele mai multe sunt prin orașe, unde ridică procentul acestei grupe la 7,6%.

În fine grupa caselor mari cu câte 4 și mai multe locuințe este compusă din 15.445 clădiri (1,1%) din care 13.426 sau 7,1%, fac parte din orașe. După cum vedem din tabela No. 16, casele cu 4 și mai multe locuințe sunt în orașe ceva mai numeroase chiar decât cele din grupa precedentă. În București cele 32.085 clădiri locuite se repartizează astfel: 13.751 sau 42% au o singură locuință; 7614 sau 24% câte 2 locuințe; 4374 sau 14% câte 3 locuințe și 6273 sau 20% sunt compuse din 4 și mai multe.

Nu am putea distinge din cifrele culese, dacă în afară de motivele de ordine economică, pe care le-am expus mai sus și care sunt în prima linie activitatea și aglomerația centrului de populație, mai pot influența și alte împrejurări asupra felului clădirilor, atât de bine caracterizat în țara noastră. Se pare că situația geografică nu joacă încă un rol determinant în această cestiune, tipul caselor cu o singură locuință fiind general în România.

Cu toate că la noi afluența sau îngrămădirea

Raportul între clădiri, corpuri de casă și locuințe

Rapport entre les bâtiments, et les maisons d'un côté et les logements de l'autre côté

Tabela No. 17.

Tableau No. 17.

Diviziuni istorice <i>Divisions historiques</i>	Comunele rurale		Comunele urbane		Total	
	La 100 clădiri	La 1-0 corpuri de casă	La 100 clădiri	La 100 corpuri de casă	La 100 clădiri	La 100 corpuri de casă
	Sur 100 bâtim.	Sur 100 maisons	Sur 100 bâtim.	Sur 100 maisons	Sur 100 bâtim.	Sur 100 maisons
	Locuințe		Logements		Locuințe	
Moldova	109,7	92,3	159,4	128,0	115,8	96,2
Muntenia-Mare	113,3	103,5	186,7	141,4	123,8	109,8
Oltenia	106,4	100,0	152,3	123,6	109,5	102,6
Dobrogea	115,8	102,7	143,4	116,8	122,2	106,2
România	110,7	99,1	170,5	133,3	118,2	103,9

de locuințe iese afară din tipul caracteristic al clădirilor, căci, după cum am văzut mai sus, 88%, din clădirile noastre sunt constituite dintr'o singură locuință, totuși nu va fi lipsit de interes de a examina, în ce proporție sunt locuințele față de clădiri și față de corpurile de casă și în acest scop am întocmit tab. No. 17.

Am socotit în acest tablou pe diviziuni istorice câte locuințe revin la 100 clădiri și am văzut că pentru țara întreagă avem 118,7 locuințe sau gospodării la 100 clădiri. Acest procent este mai ridicat în Dobrogea și în Muntenia-Mare unde clădirile cu mai multe locuințe sunt mai numeroase; dimpotrivă în Oltenia tipul clădirilor cu o singură locuință este foarte răspândit. Proporția clădirilor cu mai multe locuințe este mai mare în comunele urbane, unde se urcă la 170,5%, pe când la sate scade la 110,7.

Dacă însă raportăm locuințele la corpuri de casă, în accepțiunea dată acestor cuvinte, constatăm că procentele de mai sus nu se mențin. Sunt locuințe care dispan de mai multe corpuri de casă și din această cauză găsim de ex. în Moldova că numărul acestor din urmă întrece pe al locuințelor. Cu modul acesta, la sate unde clădirile sunt formate din mai multe părți distincte, cari constituiesc diferite corpuri de casă, ajungem la proporția de 99,1 locuințe la 100 corpuri de casă.

Aceste raporturi urmărite pe județe și localități dau indicațiuni interesante despre modul așezării și împărțirii clădirilor și locuințelor în România.

§ 3. Numărul și destinațiunea locuințelor.

Locuințe locuite și goale.

Prin definițiunea ce s'a dat locuințelor în această statistică, definițiune practică în toate lucrările de această natură, ideea de locuință este legată de faptul adăpostirii unui menaj, unei gospodării. Cu toate acestea am arătat mai sus că la recensământul din 1912 s'au găsit clădiri întregi nelocuite, goale și am arătat numărul acestora, care în unele părți ale țării, mai ales la satele dela munte, prezintă un fenomen curios. După cum sunt clădiri goale, tot așa am găsit și înregistrat locuințe goale, neocupate în momentul recensământului. Înregistrarea lor este cu atât mai necesară, cu cât în studiul locuințelor și raportul lor la populațiune nu poate fi vorba decât de casele locuite, deci cele goale trebuiesc scoase afară (ia socotelile noastre.

Din tabela No. 18, întocmită după tabelele generale dela finele lucrării, se constată că în toată țara existau la 1912 un număr **1.760.959** locuințe, adică grupe de încăperi destinate adăpostului omenesc și că din acestea 126.448, adică 7,2% s'au găsit goale, nelocuite. Care poate fi explicațiunea acestui procent atât de însemnat de locuințe

Numărul și destinațiunea locuințelor

Nombre et destination des logements

TABELA No. 18

TABLÉAU No. 18.

Diviziuni istorice <i>Divisions historiques</i>	NUMARUL LOCUINTELOR <i>Nombre des logements</i>				NUMARUL LOCUINTELOR LOCUITE <i>Nombre des logements habités</i>					
	Locuite <i>Habités</i>	Goale <i>Non-habités</i>	TOTAL	Câte la % sunt goale? <i>% des logements non-habités</i>	Servind numai pentru locuit <i>Utilisés exclusivement pour habitation</i>		Servind pentru locuit și ca ateliere, prăvălii, etc. <i>Utilisés comme habitation et comme ateliers, magasins, etc.</i>		TOTAL	
					Cifre abs.	%	Cifre abs.	%	Cifre abs.	%
A.—Comunele rurale										
Moldova	422 027	34 127	456 154	7,5	405 971	96,2	16 056	3,8	422 027	100,0
Muntenia-Mare	576 642	41 409	618 051	6,7	555 648	96,3	21 094	3,7	576 642	100,0
Oltenia	279 425	27 113	306 538	8,8	271 686	97,2	7 739	2,8	279 425	100,0
Dobrogea	57 511	5 085	62 596	8,1	58 735	93,4	3 776	6,6	57 511	100,0
Total	1 335 605	107 734	1 443 339	7,5	1 286 940	96,14	48 665	3,90	1 335 605	100,0
B.—Comunele urbane										
Moldova	86 672	5 295	91 967	5,8	77 354	89,2	9 318	10,3	86 672	100,0
Muntenia-Mare	161 009	9 161	170 170	5,4	145 273	90,2	15 736	9,8	161 009	100,0
Oltenia	29 803	2 033	31 866	6,5	26 701	89,6	3 102	10,4	29 803	100,0
Dobrogea	21 422	2 195	23 617	9,3	19 884	92,3	1 538	7,3	21 422	100,0
Total	238 906	18 714	317 620	5,90	269 212	90,1	29 694	9,90	238 906	100,0
C.—Comunele rurale și urbane întrunite (ensemble)										
Moldova	508 699	39 422	548 121	7,2	403 325	95,0	25 374	5,0	508 699	100,0
Muntenia-Mare	737 651	50 570	788 221	6,4	790 821	95,0	36 830	5,0	737 651	100,0
Oltenia	309 228	29 176	338 404	8,6	278 387	96,5	10 841	3,5	309 228	100,0
Dobrogea	78 933	7 280	86 213	8,4	53 619	93,3	5 314	6,7	78 933	100,0
România	1 634 511	126 448	1 760 959	7,2	1 561 152	95,2	78 359	4,8	1 634 511	100,0

nelocuite. Sunt 2 cauze principale care explică prezența acestor locuințe goale: una provine din faptul că în acea vreme¹⁾ s'a mai putut găsi apartamente libere, neînchiriate și nefolosite de proprietarii lor²⁾; a doua cauză este că în rândul locuințelor goale s'au trecut și apartamentele destinate de obicei pentru adăpostul familiilor, dar care în timpul recensământului erau ocupate exclusiv de birouri, autorități etc. și deci nu serveau drept locuințe. Dacă însă în asemenea apartamente, se găsea adăpostită vr'o gospodărie, încăperile destinate acelei gospodării constituiau o locuință locuită.

Din observarea cifrelor procentuale rezultă că locuințele goale sunt mai frecvente în comunele rurale. Cu deosebire în Oltenia se întâlnesc cele mai multe case nelocuite, fiindcă tot acolo s'au înregistrat cele mai multe clădiri goale.

În orașe, procentul locuințelor goale nu ajunge la 6, totuși în Dobrogea în chip simptomatic s'a constatat un număr relativ mare de asemenea lo-

cuințe neocupate. Semnalăm ca un fapt curios în raport cu situațiunea de astăzi, că în București s'a putut înregistra atunci 3373 apartamente nelocuite din totalul de 83.943 locuințe ce se aflau în Capitală; la Iași 657 față de 17.853, la Galați 935 locuințe goale la un total de 17.522³⁾.

În comunele rurale numărul locuințelor goale, relativ mai mare, este în legătură cu deplasările locuitorilor și cu densitatea mai mică a populațiunii; deaceia cazurile sunt mai frecvente în județele de munte, unde populațiunea este rară; așa de ex. în jud. Bacău s'au înregistrat 6076 locuințe goale din totalul de 56.808; în Prahova 8448 din totalul de 79.329; cu deosebire în Oltenia și județele Valcea, Gorjiu și Mehedinți, proporția locuințelor neocupate trece de 10%.

Evenimentele petrecute după 1912 și mai ales prefacerile războiului au modificat desigur această situație și astăzi credem că a găsi locuințe goale, chiar la sate, este ceva cu totul rar și excepțional. Cifrele noastre sub acest raport cată deci să servească numai ca o înfățișare a trecutului și ca termen de comparațiune pentru starea ce se va oglindi din recensământul viitor.

Dacă în accepțiunea dată noțiunii de locuință se cuprinde implicit ideea de adăpost pentru o gospodărie omenească sau măcar pentru un sin-

1) Desigur că astăzi cu afluența de populațiune venită în Regatul vechiu din toate părțile și cu criza de case, este improbabil să mai înregistrăm atâtea locuințe neocupate.

2) O locuință din care lipsea în ziua recensământului toți membrii menajului, fiind duși vremelnic în altă parte, nu era considerată ca locuință goală, ci locuită.

3) În Berlin la 1912 din totalul de 590062 locuințe s'au găsit goale un număr de 24336. În Paris, la finele anului 1912 la un total de 1.009223 localuri s'au înregistrat numai 7337 libere.

gur om, nu rezultă de aici că în practica vieții locuințele să aibe numai această destinațiune exclusivă; dimpotrivă sunt foarte numeroase cazurile când aceeaș casă sau apartament servește pe lângă locuit, la alte scopuri comerciale sau industriale, sau la alte necesități ale vieții omenești. Distincțiunea sub acest raport a locuințelor își are utilitatea sa, întrucât din destinațiunea caselor se va putea vedea pe deoparte întrebuințarea ce dă omul casei; de altă parte se vor putea întrezări condițiunile și raporturile în care își exercită locuitorii profesiunile lor.

Am deosebit locuințele locuite din acest punct de vedere în două categorii: locuințe care ser-

s'au înregistrat în țară, 1.556.152, adică 95,2% au destinația exclusivă pentru locuit și numai 78.359 sau 4,8% servesc în acelaș timp pentru locuit și pentru alte scopuri, industriale, comerciale, etc.

Proporția mică a locuințelor cu destinația mixtă pune în relief nota caracteristică a caselor românești și a felului lor de întrebuințare. Acest fapt este tocmai în legătură cu caracterul profesional al populațiunii noastre, care în majoritate fiind agricol, determină și modul de întrebuințare a caselor. Agricultorul se servește de încăperile sale numai pentru locuit, căci profesiunea și-o exercită în cea mai mare parte pe câmp.

Locuințele cu grădini

TABELA No. 19.

Logements avec jardins

TABLEAU No. 19.

Diviziuni Istorice <i>Divisions historiques</i>	Numărul locuințelor <i>Nombres des logements</i>				Cifre proporționale <i>%</i>			
	Cu grădini <i>Avec jardins</i>	Fără grădini <i>Sans jardins</i>	Nu se arată <i>Sans indications</i>	TOTAL	Locuințe cu grădini <i>Logements avec jardins</i>	Locuințe fără grădini <i>Logements sans jardins</i>	Nu se arată <i>Sans indications</i>	TOTAL
A. Comunele rurale								
Moldova	327 688	79 701	14 638	422 027	77,6	18,0	3,8	100,0
<i>Moldavie</i>								
Muntenia-Mare	334 278	206 910	35 454	576 642	58,0	35,0	6,1	100,0
<i>Grande-Valachie</i>								
Oltenia	184 627	83 810	10 938	279 425	66,1	30,0	3,0	100,0
<i>Olténie</i>								
Dobrogea	31 355	21 917	4 239	57 511	54,5	38,1	7,4	100,0
<i>Dobroudja</i>								
Total	877 948	392 338	65 319	1 335 605	65	29,1	4,0	100,0
B. Comunele urbane								
Moldova	28 144	53 958	4 570	86 672	32,5	62,2	5,3	100,0
<i>Moldavie</i>								
Muntenia-Mare	40 079	108 743	12 187	161 009	24,9	67,5	7,6	100,0
<i>Grande-Valachie</i>								
Oltenia	10 474	17 718	1 611	29 803	35,1	59,3	5,1	100,0
<i>Olténie</i>								
Dobrogea	4 325	14 718	1 779	21 422	23,0	68,7	8,3	100,0
<i>Dobroudja</i>								
Total	83 622	195 137	20 147	298 906	28,0	65,3	6,7	100,0
C. Comunele urbane și rurale intrunite (ensemble).								
Moldova	355 832	133 659	19 208	508 699	69,9	26,3	3,8	100,0
<i>Moldavie</i>								
Muntenia-Mare	374 357	315 653	47 641	737 651	50,7	42,8	6,5	100,0
<i>Grande-Valachie</i>								
Oltenia	195 101	101 528	12 599	309 228	63,1	32,8	4,1	100,0
<i>Olténie</i>								
Dobrogea	36 280	36 635	6 018	78 933	46,0	46,4	7,6	100,0
<i>Dobroudja</i>								
România	961 570	587 475	85 466	1 634 511	58,8	36,0	5,2	100,0

vesc numai pentru locuit, pentru gospodăria casei; și locuințe care în afară de locuit mai servesc ca ateliere, prăvălii, birouri profesionale, etc¹⁾.

Tabela No. 18 cuprinde în a doua parte cifrele generale extrase din tabelele cu amănunte. Din totalul de 1.634.511 locuințe locuite, câte

1.) Apartamentele, casele, prăvăliile, etc; care n'au caracterul de a fi locuibile și care erau destinate exclusiv comerțului, industriei, etc. nu au intrat în numărul locuințelor.

Indeletnicirile industriale la care ar trebui să se dea în timpul liber de ocupațiunea principală a agriculturii, așa zisele industrii casnice apar din nefericire numai sporadic și nici din această statistică a locuințelor nu reiesă în comunele rurale decât în mod excepțional practicarea unor asemenea meșteșeguri, care constituiesc ocupațiuni lăturalnice pe lângă profesiunea de căpetenie a plugăriei. La sate procentul locuințelor întrebuin-

țate în afară de locuit ca ateliere, prăvălii, etc. este redus la 3,8‰; mai mic în Oltenia, mai mare în Dobrogea.

La orașe el se ridică la 9,9‰, ceea ce este în raport cu variațiunea profesiunilor ce le au locuitorii, dintre cari unii sunt nevoiți, după cum se vede, să-și exercite meseria chiar în încăperile ce le servesc de locuit. Așa de ex. în București din numărul de 80.570 locuințe locuite s'au înregistrat: 73.489 sau 91,2‰ ca servind exclusiv pentru locuit și 7081 sau 8,8‰ cu destinațiune mixtă; în Iași am avut 15.312 locuințe numai de locuit și 1884 adică 10‰ utilizate și ca ateliere, prăvălii, etc.

CAP. VII.

Higiena locuințelor

Mai multe întrebări din buletinul statistic al clădirilor au avut de obiect să arate în ce condițiuni de igienă și salubritate se găsesc locuințele noastre. Neapărat nu putea fi vorba aici de o cercetare amănunțită cu caracter științific, ci numai de o schițare generală, prin câteva indicii externe, a stărei în care se află locuințele din punct de vedere igienic. Unele din aceste întrebări au cuprins toate clădirile, atât cele din orașe cât și cele de la sate; altele în legătură cu edilitatea orașelor s'au adresat numai locuințelor urbane.

O cestiune pe care o calificăm igienică, dar care în realitate ține mai mult de felul de viață și de gustul poporului, este aceea privitoare la grădini. Am întrebat prin buletinul clădirilor, câte locuințe sunt prevăzute cu grădini și câte nu, înțelegându-se prin grădini orice plantație de flori sau pomi roditori, care împodobește casa omului. Răspunsurile obținute, pe care le-am concentrat în tab. No. 19, sunt interesante, căci ele caracterizează locuința românească.

La sate s'au înregistrat 877.948 locuințe cu grădini, 392.338 fără, iar pentru 65.319 agenții au omis să dea vr'un răspuns. Față cu totalul de 1.335.605 case avem două treimi din locuințele rurale înconjurate de grădini, ceea ce este un semn bun și din punct de vedere igienic, fiindcă grădina de lângă casă care purifică aerul, este oarecum un indice al unei gospodării mai îngrijită, mai curată, și din punct de vedere economic, fiindcă în majoritate aceste grădini sunt plantațiuni de pomi roditori, din care țăranul trage un venit accesoriu. Grădinile sunt mai frecvente în satele moldovenești, unde procentul locuințelor cu grădini se urcă la 77,6‰; mai rare în Dobrogea, probabil din cauza climei prea uscată, care în-

greuiază întreținerea unei grădini fie de flori, fie de pomi fructiferi.

La orașe, locuințele fiind îngrămădite și așezate pe etaje, grădinile nu pot fi așa de numeroase. Din totalul de 298.906 locuințe urbane s'au găsit 83.622 cu grădini, 195.137 fără și la 20.147 s'au omis indicațiile trebuitoare. Procentul locuințelor cu grădini este de 28‰ mai mare în orașele din Oltenia și Moldova, mai slab în Dobrogea. În București printre 80.570 locuințe înregistrate ca locuite s'a semnalat 15.530 cu grădini; procentul este deci de aproape 20‰, ceea ce înseamnă că una din cinci locuințe este împodobită cu o grădiniță. Față cu alte centre mari de populațiune, prezența unui număr atât de însemnat de grădinițe de agrement pe lângă locuințele din Capitală, este un semn îmbucurător. Dealtminteri e știut că aceste grădinițe dau aspectul pitoresc al clădirilor din București.

Procentul locuințelor cu grădini din țara întreagă este de 58,8‰; mai ridicat în Moldova și Oltenia, mai scăzut în Dobrogea 1).

Modul de alimentare cu apă a clădirilor din orașe.

Adduction des eaux dans les bâtiments des villes.
TABELA No. 20. TABLEAU No. 20.

Alimentarea cu apă Adduction des eaux	Moldova	Muntia- Mare	Oltenia	Dobrogea	TOTAL
a) prin țevi scire abs. par tuyaux (%)	7 631 14,2	23 083 26,8	2 673 13,0	748 5,2	34 135 19,0
b) dela fântâni (puțuri) des puits (chiff. abs. (%)	5 083 9,5	7 344 8,5	1 451 7,4	1 146 8,0	15 024 8,6
c) dela râu scire abs. des rivières (%)	2 302 4,3	2 186 2,5	535 2,7	4 118 28,0	9 141 5,3
d) alt mod sciff. abs. Autres moyens (%)	37 753 70,4	51 577 59,8	14 636 74,4	8 126 56,5	112 092 64,5
e) Nu se arată scire abs. Sans indications (%)	866 1,0	2 048 2,4	371 1,9	241 1,7	3 526 2,0
Totalul lo- cuințelor (chiff. abs. Total des lo- gements (%)	53 635 100,0	86 238 100,0	19 666 100,0	14 379 100,0	173 918 100,0

O altă cestiune importantă pentru igiena locuințelor este aceea a modului cum sunt alimentate cu apă. În tab. No. 20 s'au înscris răspunsurile culese prin buletinele clădirilor din orașe. După aceste răspunsuri aducerea apei în clădiri se face prin unul din chipurile următoare:

a) Prin țevi; este vorba aici de orașele unde există alimentarea cu apă prin mijloace mecanice, uzină, etc. și unde deci e posibil ca apa să fie adusă în casă prin țevi metalice. Acesta reprezintă de sigur mijlocul cel mai perfecționat și care denotă o stare de salubritate mai ridicată. Din nenorocire

1) Regretăm că în statisticele străine n'am găsit înregistrat acest element, pentru a prezintă date comparative. Numai statistica austriacă din 1910, oferă câte va date pentru principalele orașe. În Viena la 100 locuințe, numai 4,6 erau înzestrate cu grădini.

alimentarea cu apă pe această cale este redusă până acum în România numai la câteva orașe mari: București, Galați, Brăila, Iași, Craiova, Ploești, Focșani, Botoșani, etc., astfel că felul acesta de aducerea apei în locuințe nu reprezintă decât procentul de 19,6 din totalul clădirilor urbane.

b) *Dela fântânile* sau puțurile săpate fie chiar în curtea casei, fie pe stradă, șosea, etc. Prin acest sistem primitiv s'au găsit alimentate 15.024 clădiri adică 8,6% din total.

c) Al treilea mod de aducerea apei în casă este cu sacua sau donițele *dela râul* care trece prin oraș sau în apropierea lui. Totalul clădirilor în care se întrebuințează acest sistem este de 9141, adică 5,3% din total.

Cel mai mare număr de clădiri s'a înscris în a patra rubrică: „alt mod de aducerea apei“, care cuprinde căratul cu donițele dela cișmeaua sau puțul din apropiere sau vr'un alt mijloc primitiv de transport. Numărul caselor alimentate astfel se

apă prin țevi, 51 în care apa se cară dela râu și 16.930 clădiri, unde apa se cară dela cișmelele din vecinătate, ect.

Tot în raport cu salubritatea și igiena locuințelor din orașe am mai rezumat în Tab. No. 21 câteva însemnări utile, din care unele privesc clădirile, iar altele privesc locuințele.

S'a întrebat prin buletinul statistic al clădirilor dacă imobilul este sau nu prevăzut cu canal pentru scurgerea apelor murdare. Răspunsurile adunate ne arată că din totalul de 173.918 clădiri urbane, numai 17.481; adică ceva mai mult de 10% sunt inzestrate cu asemenea instalațiuni; în 144.014 clădiri s'a notat lipsa canalelor de scurgere, iar în 12.420 clădiri agenții n'au dat răspuns la această întrebare; desigur însă că cea mai mare parte din acestea sunt tot fără canale. Dealtminteri prezența canalelor de scurgerea apelor este legată de instalațiunile orașelor și cum canalizările nu s'au introduse până acum decât în câteva centre

Higiena locuințelor din orașe.

TABELA No 21.

Quelques détails sur l'hygiène des logements dans les villes

TABLEAU No. 21.

DIVIZIUNI ISTORICE <i>Divisions historiques</i>	Numărul clădirilor.— <i>Bâtiments</i>				Numărul locuințelor.— <i>Nombre des logements</i>				
	Cu canal de scurgere <i>Avec égout</i>	Fără canal de scurgere <i>Sans égout</i>	Nu se arată <i>Sans indication</i>	Totalul clă- dirilor <i>Total des bâ- timents</i>	Cu latrină deosebită <i>Ayant la relirade se- parée</i>	Cu latrina în comun cu alte locuințe <i>Ayant la re- tirade en commun</i>	Fără la- trină în cu- prinsul clă- dirii <i>Sans reli- rade dans le bâtiment</i>	Nu se arată <i>Sans indication</i>	Total lo- cuințelor <i>Total des logements</i>
Moldova . . . { cifre abs. %}	2 665 5,0	47 439 88,4	3 531 6,6	53 635 100,0	37 402 43,2	39 823 45,9	7 444 8,8	2 008 2,3	86 672 100,0
Muntenia-Mare { chif. abs. %}	13 985 16,2	66 296 76,9	5 957 6,9	86 238 100,0	60 980 37,9	83 742 52,0	12 378 7,7	3 909 2,4	161 009 100,0
Oltenia . . . { cifre abs. %}	325 1,7	18 092 92,0	1 249 6,3	19 666 100,0	12 588 42,2	11 453 38,4	4 870 16,4	892 3,0	29 803 100,0
Dobrogea . . . { chif. abs. %}	509 3,5	12 187 84,8	1 683 11,7	14 379 100,0	11 732 54,8	8 522 39,8	702 3,1	466 2,2	21 422 100,0
Total . . . { cifre abs. %}	17 484 10,1	144 014 82,8	12 420 7,1	173 918 100,0	122 702 41,1	143 540 48,0	25 394 8,5	7 270 2,4	298 906 100,0

ridică la 112.092, reprezentând 64,5% adică aproape 2 treimi din totalul clădirilor orașenești.

Mai avem 3526 clădiri sau 2% pentru care agenții au omis de a răspunde la cerșuirea aducerei apei.

Pe diviziuni istorice se constată că orașele din Muntenia-Mare au clădirile cele mai numeroase prevăzute cu alimentație sistematică de apă. În prima linie apare aici orașul București, în care s'au găsit: 15.104 clădiri prevăzute cu instalațiuni de

și încă și aici pe raze scurte ¹⁾ se explică pentru ce numărul caselor prevăzute cu acest mijloc de salubritate, este atât de redus.

Constatări tot atât de puțin favorabile avem de făcut și în privința latrinelor din locuințele orașenești. Prin întrebarea pusă s'a căutat să se determine, câte locuințe sunt prevăzute cu latrină deosebită; câte au latrina în comun cu alte locuințe din aceeași clădire și câte în fine sunt fără latrină în cuprinsul clădirii. Cifrele din a doua parte a tab. No. 21 ne arată că din totalul locuințelor urbane numai 122.702, reprezentând 41,1%

1) În această privință a se consulta însemnările de edilitate ale orașului din *Dictionarul statistic al României*.

sunt prevăzute cu latrină aparte: un număr mai mare: 143.540, adică 48% sunt locuințe care au latrina în comun; și s'au înregistrat 25.394 locuințe în orașele noastre cari n'au nici o latrină în cuprinsul clădirii. Un procent destul de însemnat: 8,5% denotă această stare primitivă a clădirilor din orașele țării. În Oltenia se arată mai accentuată această lipsă a celei mai elementare instalațiuni de salubritate. Chiar în București situațiunea exprimată prin cifrele următoare nu este pe deplin satisfăcătoare; din totalul de 79.488 locuințe s'au găsit 26.430 sau 33% prevăzute cu latrină separată; 52.690 sau 66% cu latrina în comun și 968 locuințe sau 0,4% neavând nici o latrină în cuprinsul clădirii.

CAP. VIII.

Numărul și utilizarea încăperilor

Pornind dela noțiunea clădirii, care reprezintă primul element ce a trebuit cercetat în această statistică, am trecut succesiv la corp de casă și apoi la apartament sau locuință, pentru a desvăli prin cifre condițiunile în care populațiunea noastră își satisface această necesitate esențială a vieții: locuința. Aceia ce însă hotărăște modul de trai nu este apartamentul sau locuința, ci este încăperea, camera, odaia, ori cum am vrea să-i zicem, adică spațiul limitat în care fiecare om își găsește adăpostul și culcușul necesar. Numai raportul dintre numărul persoanelor și numărul încăperilor este în stare să ne înfățișeze mai de aproape condițiunile locuirii.

De altă parte încăperea mai servește ca o măsură a locuințelor; după numărul lor se poate judeca și aprecia mărimea și starea locuințelor, chiar dacă nu putem obține prin statistică date asupra dimensiunilor încăperilor.

Din aceste puncte de vedere utilitatea de a se ști numărul încăperilor din fiecare locuință eră evidentă și buletinul statistic al clădirii a cuprins această noțiune, făcând distincțiunea între corpurile destinate exclusiv pentru locuit și între acelea care mai erau întrebuițate și ca ateliere, prăvălii, etc.

Dar înainte de toate trebuia să definim înțelesul cuvântului «încăpere» pe care l-am ales ca unitatea cea mai mică în această statistică. Definițiunea nu eră ușor de găsit, întrucât statisticile străine diferă mult în alegerea accepțiunii ce trebuie dată acestei unități. În anumite investigațiuni asupra locuințelor s'a căutat să se numere camerele sau încăperile (pièces) care se pot încălzi, legându-se de posibilitatea încălzirii noțiunea adăpostului omenesc; în altele s'au numărat camerele propriu zis de locuit, scăzându-se sălile, bucătăriile, etc. 1)

În considerațiunea scopului ce am urmărit prin această statistică, de a înfățișa pe cât se poate mai aproape cu realitatea condițiunile și starea în care se găsesc locuințele din România, am dat «încăperii» înțelesul cel mai larg, definind-o astfel: *Prin încăpere se înțelege ori-ce despărțitură a casei care slujește de locuință, mărginită și separată de altele prin pereți cari merg până în tavan și în cari poate încăpea un pat de om mare.*

S'au numărat deci între încăperi: toate camerele de locuit, sălile, bucătăria și odaile servitorilor, chiar dacă erau deosebite de locuință. Nu s'au numărat între încăperi: privățiile, podurile caselor (afară numai dacă nu conțin despărțituri făcute pentru locuit) spălătoriile, magaziiile, pivnițele (beciurile) și altele de felul acestora.

Prăvăliile, atelierele, grajdurile, șoproanele, etc. nu s'au socotit printre încăperi decât numai atunci când *serviau și la locuit*, adică atunci când dormia de obicei una sau mai multe persoane.

Din definițiunea de mai sus și din instrucțiunile ce s'au dat rezultă că prin numărătoare s'a urmărit scopul de a se prezenta starea de fapt a clădirilor și locuințelor noastre, pentru ca pusă în raport cu cifra locuitorilor să se poată determina condițiunile în care populațiunea noastră își satisface această principală trebuință a vieții: locuința.

Numărul și utilizarea încăperilor înregistrate la recensământul din 1912 sunt cuprinse în tab. No. 22, în care am rezumat pe diviziuni istorice datele amănunțite din partea tabelară, adăugând câteva relațiuni interesante între locuințe și încăperi și altele privitoare la destinațiunea încăperilor.

În toate cestiunile privitoare la locuințe a n avut în vedere numai apartamentele locuite, făcând abstracție de clădirile sau locuințele ce s'au găsit goale și despre care am vorbit într'unul din capitolele precedente.

La totalul de 1.634.511 apartamente locuite a corespuns un număr de 4.062.751 încăperi înregistrate după distincțiunile de mai sus. Raportul între cifra totală a locuințelor și aceia a încăperilor se stabilește la 2,5 încăperi la 1 locuință (sau 250 încăperi la 100 locuințe). Această cifră de 2,5 indică coeficientul mediu pe țara întreagă. Pentru o mai de aproape cercetare a condițiunilor locuințelor noastre, se va arăta într'un capitol următor rezultatele unei repartizări mai amănunțite a locuințelor după numărul încăperilor și al persoanelor ce locuiesc în ele.

Coeficientul de 2,5 încăperi la o locuință suferă oarecari variațiuni dela o regiune la alta. În comunele rurale el este redus la 2,1, iar în comunele urbane, unde populațiunea este mai îngrămădită și locuințele mai mari, s'a înregistrat 2,9 încăperi la o locuință.

Pe diviziuni istorice se distinge Dobrogea, în care locuințele au mai multe încăperi; pe când în Moldova coeficientul este numai de 2,1 la sate și

1) A se vedea asupra cestiunii: «Essai de statistique comparée du surpeuplement des habitations à Paris» de Dr. I. Bertillon, și «Die Sicherung internationaler Vergleichbarkeit der Wohnungstatistik» de Dr. R. Van der Borcht.

Numărul și destinația încăperilor. Raportul lor la locuințe.

Nombre et destination des pièces. Leur rapport au nombre des logements

TABELA No. 22.

TABLEAU No. 22.

DIVIZIUNI ISTORICE <i>Divisions historiques</i>	Numărul locuințelor locuite <i>Nombre des logements habités</i>	Numărul încăperilor <i>Nombre des pièces</i>				Câte încă- peri revin la 1 locuință <i>Nombre des pièces par 1 logement</i>	La 100 încăperi. <i>Sur 100 pièces</i>		
		Utilizate numai pen- tru locuit <i>Utilisées seulement pour habitation</i>	Pentru lo- cuit și ca atel., pră- vălii. etc. <i>Utilisées pour loge- ment et comme ateliers</i>	Șoproane, grajduri etc. locuite <i>Remises, écuries, ha- bités</i>	Totalul încăperi- lor <i>Total</i>		Sunt utili- zate numai pentru lo- cuit <i>Utilisées se- ulement pour habitation</i>	Utilizate pentru lo- cuit și ca ateliere etc. <i>Utilisées pour habitation et comme até- liers, etc.</i>	Șoproane, grajduri, lo- cuite <i>Remises, écuries habitées</i>
A.—Comunele rurale									
Moldova	422 027	883 744	28 542	549	912 835	2,11	96,8	3,11	0,1
Muntenia-Mare	576 642	1 420 426	40 385	916	1 461 727	2,53	97,3	2,17	0,1
Oltenia	279 425	646 143	15 067	153	661 363	2,4	97,7	2,3	0,0
Dobrogea	57 511	146 017	7 539	339	153 895	2,7	94,9	4,3	0,12
Total	1 335 605	3 096 330	91 533	1 957	3 189 820	2,1	97,1	2,8	0,1
B.—Comunele urbane									
Moldova	86 672	235 720	19 130	236	245 086	2,8	92,1	7,18	0,1
Muntenia-Mare	161 090	448 089	28 410	899	477 398	3,0	93,9	5,19	0,2
Oltenia	29 803	79 162	7 558	165	86 885	2,9	91,1	8,7	0,3
Dobrogea	21 422	60 359	3 149	54	63 562	3,0	95,9	4,3	0,1
Total	298 906	813 330	58 247	1 354	872 931	2,9	93,2	6,7	0,1
C.—Comunele rurale și urbane întrunite (Ensemble)									
Moldova	508 699	1 109 464	47 672	785	1 157 921	2,3	95,8	4,1	0,1
Muntenia-Mare	737 651	1 868 515	68 795	1 815	1 939 125	2,6	96,4	3,5	0,1
Oltenia	309 228	725 305	22 625	318	748 248	2,4	96,9	3,0	0,1
Dobrogea	78 933	206 376	10 688	393	217 457	2,8	94,9	4,9	0,12
România	1 634 511	3 909 660	149 780	3 311	4 062 751	2,5	96,2	3,7	0,1

pe 2,8 la orașe. În orașele din Muntenia-Mare și Dobrogea raportul dintre locuință și încăperi este de 1: 3.

În București cele 80.570 locuințe ocupate erau compuse din 233.368 încăperii, ceea ce indică un coeficient de 2,8 încăperi la o locuință¹⁾.

Fără a anticipa asupra cestiunii densității și suprapopulațiunii față de locuințe și încăperi, putem spune de pe acum că un raport strâns există între compunerea menajelor și între coeficientul încăperilor la locuințe. În țara întregă media locuitorilor la un menaj care este de 4,4 corespunde la coeficientul de 2,5 încăperi, arătat mai sus. Cu alte cuvinte, 44 locuitori din 10 menaje sunt adăpostiți în termen mijlociu în 25 încăperi, ceea ce revine aproximativ *câte 2 persoane într-o încăpere*. În mod general vorbind, acest raport indică o stare normală, din care se poate deduce că trebuința locuinței se satisface la noi în condițiuni bune; bineînțeles fără a ține seamă de cazurile particulare, care vor reieși în evidență, atunci când vom analiza în amănunte distribuția numerică a încăperilor, în raport cu numărul persoanelor ce adăpostesc.

1) Date comparative în această privință cu alte țări ne lipsesc din cauza lipsei de uniformitate la întocmirea statistice locuințelor, de care se plânge d-l Van der Borght în memoriul citat mai sus, adresat Institutului int. de statistică în sesiunea dela Viena (1913). Pentru câteva orașe am găsit următorul coeficient al încăperilor la locuințe la data 1890. Berlin 2,11; Breslau 2,107; Lipsca 3,61; Frankfurt a. M. 4,22; Hamburg 3,45.

La orașe ca și la sate compunerea menajelor este identică: 4,1 persoane la un menaj; cu toate acestea clădirile din orașe au în medie mai multe încăperi decât cele de la sate; 2,9 față de 2,4, ceea ce dovedește o stare relativ mai confortabilă a locuințelor urbane, întrucât la același număr mediu de persoane corespund mai multe încăperi.

Relațiunea strânsă între compunerea menajelor și numărul încăperilor din locuințe apare în evidență și pe diviziuni istorice:

Comunele rurale.

	Locuitori la un menaj	Încăperi la o locuință
Moldova	4,11	2,11
Muntenia-Mare	4,53	2,56
Oltenia	4,36	2,4
Dobrogea	4,39	2,7
Total	4,34	2,4

Comunele urbane

Moldova	4,35	2,38
Muntenia-Mare	4,34	3,10
Oltenia	4,37	2,39
Dobrogea	4,36	3,10
Total	4,34	2,39

Acolo unde compunerea menajelor este mai rară, ca de ex. în satele Moldovei, coeficientul

încăperilor este și el mai redus; dimpotrivă în Dobrogea cu menaje numeroase s'a înregistrat și coeficientul cel mai ridicat al încăperilor.

Întrebuințarea ce se da încăperilor într'o locuință este în legătură cu buna stare a populațiunii și cu modul cum poate ea să satisfacă această necesitate vitală. În mod normal încăperile din casă trebuie să servească numai pentru locuit; în ele să șadă omul și să doarmă. De îndată ce camerele de locuit sunt destinate și la alte întrebuințări industriale sau comerciale, înseamnă o restrângere a traiului și o înrăutățire a condițiilor de locuit, căci de sigur că o încăpere care servește și de atelier nu mai prezintă aceleași condițiuni igienice ca o încăpere întrebuințată exclusiv pentru locuit.

Distincțiunea pe care am stabilit-o în această privință în formularul statistic, ne-a îngăduit să constatăm, ce extensiune are la noi întrebuințarea încăperilor la alte scopuri decât a locuinței.

În toată țara s'au numărat 149,780 sau 3,7% încăperi cu destinațiune mixtă. Amestecul acesta de întrebuințare a încăperilor pare mai răspândit în Dobrogea și în Moldova, decât în celelalte părți ale țării.

În comunele rurale procentul încăperilor cu destinație mixtă se reduce la 2,8, tot mai pronunțat în Dobrogea. La orașe însă, unde locuitorii cu ocupațiuni industriale și comerciale sunt mai numeroși, este mult mai răspândit obiceiul de a folosi încăperile și pentru îndeletnicirea unor asemenea profesii, 58.247 încăperi în orașe care servesc de obicei pentru locuit, sunt transformate ziua în ateliere, prăvălii etc. sau vice versa săli destinate lucrărilor industriale sau comerțului, servesc în acelaș timp noaptea și de culcuș locuitorilor. Proporția față de totalul încăperilor din orașe este de 6,7%, mai mare în Moldova și Oltenia, mai mică în Dobrogea.

Cu deosebire orașele mari, cu aglomerațiunea lor cunoscută de meseriași și de mici negustori și cu scumpetea și stămtoarea locuințelor, prezintă cazurile cele mai numeroase de dublă întrebuințare a încăperilor, care n'ar trebui să aibă decât o singură destinațiune. În București situațiunea apare astfel: din cele 233.368 încăperi numărate în locuințele ocupate, 221.100 erau destinate numai pentru locuit, iar 11.703 încăperi serveau și pentru alte întrebuințări, ca ateliere, prăvălii, etc. Procentul acestora din urmă nu trece de 5%. În Iași la 41.059 încăperi servind exclusiv de locuit s'au mai găsit 3.147 sau 7% încăperi destinate și la alte întrebuințări.

Dar pe lângă încăperile situate în corpul locuințelor și în afară de bordeie, am arătat într'unul din capitolele precedente că s'au găsit adăposturi omenești așezate în șoproane, grajduri, magazii și alte dependințe ale clădirilor, cari conform instrucțiunilor, au fost socotite aparte, însă tot ca încăperi, întrucât ele serveau de culcuș oamenilor. Numărul acestor încăperi se ridică la 3.311, dintre cari 1.957 s'au înregistrat la sate și 1.354 în comunele

rurale. Din totalul încăperilor, asemenea adăposturi primitive nu reprezintă din fericire decât 0,1%.

CAP. IX.

Densitatea populațiunii în locuințe și încăperi

§ 1. Raportul între locuințe și încăperi

Condițiunile în care populațiunea locuiește și de care depinde modul de traiu și posibilitatea dezvoltării fizice și morale a locuitorilor, au fost relativ puțin cercetate și studiate la noi, cu toate că cestiunea locuinței și în trecut și actualmente este de o importanță neasemănată. Lucrările mai însemnate asupra acestui subiect sunt acelea ale regretaților doctori N. Manolescu și C. Istrati¹⁾.

Din nefericire acești autori n'au avut la îndemână nici un material statistic, care să-i ajute la oglindirea situațiunii locuințelor; ci descrierile lor, care se mărgineau la viața și locuința țăranilor și le prezintau în culorile cele mai sombre, erau bazate mai mult pe observațiuni personale, culese în excursiunile și vizitățile ce autorii avuseseră ocaziunea să facă în diferitele părți ale țării, precum și pe impresiile călătorilor străini, pe care îi izbiau starea miseră a locuințelor noastre în genere și mai cu seamă a caselor și bordeielor dela țară.

În afară de câteva monografii de comune rurale, în care descrierile privesc negreșit situațiuni particulare, într'un domeniu limitat, trebuie să mai menționăm în aceiaș privință meritoasa operă a d-lui G. D. Scraba: «Starea socială a săteanului», care cuprinde un capitol cu date statistice și tabele grafice asupra locuințelor populațiunii rurale. Datele conținute în această lucrare au fost culese pe cale oficioasă, în vederea Expozițiunii generale din 1906. Nefiind bazate pe un recensământ nominal și cu mijloacele de control, de care s'a dispus în 1912, rezultatele obținute trebuiesc considerate ca date aproximative, de care totuș ne vom putea servi ca comparațiune cu trecutul.

Ajungând la încheierea studiului nostru asupra clădirilor și locuințelor din România, vom căuta în capitolul de față să concentrăm elementele adunate, și din relațiunile ce se vor stabili pedeparte între locuințe și încăperi, pe de altă parte între locuințe, divizate pe categorii după numărul încăperilor ce conțin și numărul persoanelor adăpostite, se va putea trage concluziuni luminoase asupra stărei locuințelor dela noi.

Raportul între numărul locuințelor și acela al încăperilor ne arată modul de compunere a caselor noastre. În acest scop locuințele au fost cla-

1) Vezi: *Igiena țăranului* de Dr. N. Manolescu, București 1895. *O pagină din istoria contemporană a României* de Dr. C. I. Istrati, București 1880.

sificate în următoarele categorii, după numărul încăperilor: cu o încăpere, cu 2, cu 3, cu 4—5 și cu mai mult de 5 încăperi. Tabela No. 23

căpere, care se ridică la 68.395 și reprezintă 22,9%, adică mai mult de o cincime din totalul apartamentelor. Aici apare indicele stării mizere

Repartizarea locuințelor după numărul încăperilor

TABELA No. 23.

Logements répartis selon le nombre des pièces

TABLEAU No. 23

Diviziuni istorice <i>Divisions historiques</i>	Numărul locuințelor compuse din: <i>Nombre des logements composés d :</i>					TOTAL	La 100 locuințe sunt cu: <i>Sur 100 logements il y a des logements à :</i>					Total
	1	2	3	4-5	Peste 5 <i>au de sus de 5</i>		1	2	3	4-5	Peste 5 <i>au des- sus de 5</i>	
	încăperi <i>pièces</i>						încăperi <i>pièces</i>					
A.—Comunele rurale												
Moldova	136 510	164 621	75 708	37 084	8 104	422 027	32,4	39,0	17,9	8,8	1,9	100,0
Muntenia-Mare	98 429	252 993	127 470	78 488	19 262	576 642	17,1	43,2	22,1	13,6	3,3	100,0
Oltenia	26 374	166 286	61 564	21 399	3 802	279 425	9,4	59,5	22,0	7,7	1,4	100,0
Dobrogea	8 783	22 313	15 232	8 802	2 331	57 511	15,8	38,8	26,6	15,3	4,0	100,0
Total	270 096	606 213	280 024	145 773	33 499	1 335 605	20,2	45,1	21,0	10,8	2,5	100,0
B.—Comunele urbane												
Moldova	21 144	28 057	16 786	13 526	7 159	86 672	24,4	32,1	19,4	15,0	8,2	100,0
Muntenia-Mare	36 144	52 742	30 429	25 783	15 911	161 009	22,4	32,8	18,9	16,0	9,9	100,0
Oltenia	7 207	10 034	5 246	4 227	3 039	29 803	24,2	33,3	17,6	14,2	10,2	100,0
Dobrogea	3 900	7 242	4 632	3 706	1 942	21 422	18,2	33,8	21,6	17,3	9,1	100,0
Total	68 395	98 125	57 093	47 242	28 051	298 906	22,9	32,3	19,1	15,8	9,4	100,0
C.—Comunele rurale și urbane împreună (Ensemble)												
Moldova	137 651	192 678	92 494	50 610	15 263	508 699	31,0	37,9	18,1	9,9	3,0	100,0
Muntenia-Mare	134 573	305 735	157 899	104 271	35 173	737 651	18,2	41,5	21,4	14,1	4,8	100,0
Oltenia	33 581	176 370	63 810	25 626	6 841	309 228	10,2	57,0	21,6	8,3	2,2	100,0
Dobrogea	12 683	29 555	19 914	12 508	4 273	78 933	16,1	37,4	25,2	15,9	5,4	100,0
România	338 491	704 338	337 117	193 015	61 550	1 634 511	20,7	43,1	20,6	11,8	3,8	100,0

conține în cifre absolute și proporționale această repartizare a locuințelor după felul comunelor și de diviziuni istorice.

Intrucât coeficientul mediu general al încăperilor de locuințe a fost stabilit în Cap. precedent la 2,5 era indicat ca cele mai numeroase apartamente să fie compuse din 2 încăperi. Examinând în prima linie datele privitoare la țara întreagă (com. urbane și rurale întrunite), găsim că din cele 1.634.511 locuințe ocupate, 704.338 sau 43% sunt compuse din câte 2 încăperi.

Acest tip al casei cu 2 încăperi este mai răspândit în Oltenia, unde proporția se ridică la 57%. În Moldova din cauza numărului mare de case cu o singură încăpere, procentul celor cu 2 încăperi este redus la 37,3; iar în Dobrogea casele cu 2 încăperi reprezintă 37,4%, fiindcă sunt numeroase locuințele cu 3 și mai multe încăperi.

Dar rezultatele statistice devin mai caracteristice și mai interesante, când examinăm deosebit compunerea locuințelor din orașe și din sate.

În orașe deși proporțiile nu sunt așa de concentrate, totuși grupa locuințelor cu 2 încăperi este cea mai numeroasă. Din totalul de 298.906 apartamente locuite s'au înregistrat 98.125, compuse din 2 încăperi, reprezentând deci aproape o treime. Această proporție apare constantă în toate orașele țării, deși la celelalte grupe de apartamente procentele variază.

În ordinea importanței numerice vine apoi grupa locuințelor din orașe, compuse din o singură în-

a unei mari părți din locuințele în care se adăpostește populațiunea noastră urbană, înghesuită într'o singură încăpere, insalubră, incomodă și neîncăpătoare pentru sufletele ce conține. În orașele din Moldova și Oltenia procentul ce dă această grupă de locuințe este aceiași și se apropie de un sfert din totalul locuințelor. În Dobrogea procentul este scăzut la 18,2%, din cauză că locuințele cu mai mult de 3 încăperi sunt relativ mai numeroase, ceea ce denotă o stare mai favorabilă a caselor din orașele dobrogene.

Aven pe urmă grupa locuințelor cu câte 3 încăperi, care pentru toate orașele din România înseamnă 57.093, reprezentând 19,1% din total. Ea pare mai răspândită în Dobrogea (21,6%) și în Moldova, mai rară în Oltenia.

Desigur că cu cât încăperile sunt mai multe, cu atât proporțiile scad. Grupa locuințelor cu 4-5 încăperi, care de obicei înfățișează traiul unei populațiuni mai înstărite, se compune în orașe din 47.242 apartamente și înseamnă 15,8% din totalul locuințelor. Proporția este intrucâtva mai ridicată în Dobrogea, mai scăzută în Oltenia.

Locuințele mari cu peste 5 încăperi sunt reduse în orașe la 28.051, ceea ce reprezintă proporția de 9,4%. Ele apar mai frecvente în Muntenia-Mare și în Oltenia.

Făcând o recapitulare mai strânsă a locuințelor în 2 grupe: dela 1—2 încăperi și dela 3 încăperi în sus; considerând prima grupă ca neîn-

destulătoare și cealaltă mai corespunzătoare cu trebuințele vieții, găsim în locuințele noastre din orașe 55,7% făcând parte din grupă întâi și 42,3% din a doua.

Majoritatea locuințelor orașenești sunt deci necăpătoare, fapt ce va apărea mai în evidență din raportul între locuințe, încăperi și numărul persoanelor ce viețuiesc în ele.

În București compunerea celor 80.570 locuințe este următoarea: 21.772 sau 27% locuințe cu o încăpere; 36.354 sau 32,7% cu 2 încăperi; 12.943 sau 16,1% cu 3 încăperi; 11.361 sau 14% cu 4—5 încăperi și 8.140 sau 10,1% locuințe cu 6 și mai multe încăperi.

În sate aspectul locuințelor este mult diferit de acela al orașelor, fapt cunoscut în deobște, care apare în evidență și prin cifrele statistice noastre.

Locuințele cele mai numeroase sunt și aici compuse din 2 încăperi: din totalul de 1.335.605 locuințe sătești, 606.213 s'au înscris în această grupă, care reprezintă 45,4% din total, adică o proporție mult mai mare decât a înregistrat aceeași grupă de case în orașe. Se desinează așa dară și prin cifrele noastre tipul casei țărănești, compusă în cea mai mare parte din 2 încăperi — în înțelesul ce l-am dat și accentuat în această lucrare — tip pe care îl găsim descris și caracterizat și în publicațiunile autorilor mai sus citați¹⁾

Proporția de 45,4% a locuințelor cu 2 încăperi variază oarecum dela o diviziune la alta a țării, grupa totuși menționându-și preponderanța. În Moldova procentul scade la 39, din cauză că aici s'au înregistrat numeroase case cu câte o singură încăpere. În satele din Dobrogea deasemenea procentul e redus la 38,8, pentru un alt motiv: aici sunt mai numeroase casele cu 3 și mai multe încăperi. Proporția cea mai mare de case cu 2 încăperi este în Oltenia: aproape 60%²⁾.

Grupa caselor sătești cu o singură încăpere este destul de importantă: 270.096, reprezentând 20,2% adică mai mult de o cincime din total. Cifra și proporție destul de mare, când ne gândim că la sate în mare parte este vorba de casa întreagă, sau mai bine zis de coliba redusă la o singură încăpere, iar nu de despărțituri în apartamente a caselor, cum se obișnuiește în orașe. Este adevărat că în numărul de mai sus se cuprind și bordeiele, despre care am avut ocaziunea a vorbi într'un paragraf precedent.

Distribuția locuințelor cu o singură încăpere variază mult dela o regiune la alta a țării, ceea ce dovedește că compunerea caselor depinde și de influențele locale. În Moldova într'un mod caracteristic și izbitor apare mulțimea acestor locuințe reduse la o singură cameră: 136.510 din 422.027, adică aproape o treime din casele sătești în Moldova nu au decât o încăpere³⁾. Este o stare îngrijitoare ce se reflectă din datele statistice și care trebuie să atragă atențiunea tuturor conducătorilor noștri. Nu este oare o apropiere între această compunere nefericită a locuințelor

din Moldova și între fenomenele demografice particulare populațiunii rurale din această parte a țării, cu mortalitatea excesivă, chiar în anii normali, și cu o natalitate din ce în ce mai slăbită?

În Oltenia, în afară de bordeiele destul de numeroase, locuințele cu o singură încăpere sunt rare și procentul scăzut la 9,4%. În satele din Muntenia-Mare și Dobrogea proporția acestei grupe este între 15 și 17%⁴⁾.

1) Din *Igiena țărânului* de Dr. N. Manolescu (pag. 37 sq); „Casa țărânului cuprinde maximum două camere ce se pot locui, o sală la mijloc numită tindă și o căsuță numită celar, în care păstrează deosebite lucruri de mâncare: saci cu mălai, făină și felurite, semințe etc., băuturi, un butoi de vin sau de rachiu, lucruri pentru cultura pământului ca seceri, coase, târnăcoape, sape, cosoare, funii, etc.

Mulți din sătenii, cari au aceste încăperi în casa lor, mai au un bordeiaș în care pe timpul iernei pun substanțele ce înghețând se strică, cum sunt diferite zarzavaturi.“

Dintre cele două camere ce se pot locui, în fapt numai una se locuiește, iar cealaltă servește ca cameră de primire. În aceasta sunt așezate lucrurile de zestre ale tinerei gospodării sau ale fetei de măritat, în ea se primește vizita prietenilor și în ea se culcă mosafiri.

Am vizitat multe case în multe părți ale țării, înă nu am văzut nici una în care camera de locuit să aibă un spațiu mai mare decât 75 metri cubi, regulați în chipul următor: 5 metri lungimea și lărgimea și 3 metri și câțiva centimetri înălțimea.

Pot afirma că cele mai puține case sunt acelea în care o cameră are acest spațiu.

Din contră, multe sunt în care acest spațiu abia se urcă la 20—30 metri cubi. Într-o casă cu acest spațiu dorm toți ai case și câteva animale.

Casele cu numărul camerilor ce descriem sunt ale celor mai chiaburi țărani; cei mai săraci n'au nici atâta, toate încăperile casei se compun dintr-o săliță (tindă) și o cameră singură cu intrarea în aceasta.

Din «O pagină din Istoria Contemporană a României» de Dr. C. I. Istrati cităm (pag. 328):

Modul însă cum aceste case sunt situate și făcute importă mult pe igienist.

Primul lucru este numărul camerilor. Se înțelege că nu un lux de camere se poate cere săteanului care abia are mijloace cu ce să-și înghebeze o căsuță mică și un pat pentru repaos. Cu toate acestea este un mare rău că adesea el dispune numai de o singură cameră. Bucătăria sa nu consistă decât rar în substanțe grase, alterabile prin foc care să infecteze atmosfera; dar modul cum el construiește soba sa face ca aerul să fie totdeauna încărcat cu produsele combustiei și temperatura să fie mai mult ca ridicată, cu deosebire în timpul veri.

Pe urmă considerând numai 5 (ca pentru Ungaria și Austria, 4 ca în Rusia, țări vecine, sau 3 ca în Franța) termenul de mijlociu al membrilor unei familii, vedem că mai ales iarna, este o supra aglomerațiune pentru o cameră care adesea nu numără decât 2¹/₂ m. lungimea peretelui și 1,80 m. înălțime.

În această cameră el adesea ține o parte din animalele sale, vițelul iarna, găini, etc. etc., și tot aci venit udat de ploaie, el își usucă hainele, opincele, efecte adesea ori încărcate de sudoare, și substanțe fermentescibile ce dau nu numai o odoră infectă, dar și nesănătoasă.

Să adăugăm încă că ventilațiunea la ei nici nu este cunoscută. Ea se face mai mult inconștient de voință lor prin crăpături și coș.

2) În 1916, după cum reiese din tabelele publicate de D-I G. Scraha, la un total de 1.109.905 locuințe sătești, casele cu 2 încăperi erau în număr de 583.866, adică 53%; răspândite în toată țara, dar mai cu seamă în Oltenia (65%).

3) Este probabil că spațiul ce conține „vatra“ și în care dă ușa exterioră a casei țărănești nu s'a socotit de agenți ca o „încăpere“, întrucât de cele mai multe ori despărțitura de cameră de locuit nu merge până sus și locul este așa de redus, încât nu încapă un pat de om mare, ca să intrunească elementele noțiunii de încăpere. Dealtminteri această particularitate a caselor moldovenești reiese și din datele culese de D-I G. Scraha. La un total de 371.746 case, numărul celor cu o încăpere se ridică în 1906 la 166.284, adică 44%; deci și ca cifră absolută și ca proporție mai mare decât acelea constatate în 1912.

4) În tabelele publicate de D-I G. Scraha locuințele rurale cu o încăpere se ridicau în toată țara la 305.442, reprezentând un procent de 28%.

Compunerea locuințelor (menajelor) după numărul persoanelor.
Ménages répartis selon le nombre des personnes

TABELA No. 24

TABLEAU No. 24.

Diviziune istorice <i>Divisions historiques</i>	Numărul locuințelor (menajelor) cuprinzând <i>Nombre des logements (ménages) composés par</i>						La 100 locuințe, (menage) avem locuințe cu <i>Sur 100 logements (ménages) il y a des ménages à</i>					
	1	2	3-5	6-10	Peste 10	TOTAL	1	2	3-5	6-10	Peste 10	Total
	Persoane Personnes						Persoane Personnes					
A. — Comunele rurale												
Moldova	32 530	78 930	204 375	104 138	2 054	422 027	7,7	18,7	48,4	24,7	0,5	100,0
Muntenia-Mare	27 064	82 766	293 313	171 209	3 290	576 642	4,7	14,3	50,8	29,7	0,5	100,0
Oltenia	10 453	33 696	150 453	83 568	1 255	279 425	3,7	12,1	53,8	29,9	0,5	100,0
Dobrogea	2 574	7 254	26 096	20 632	955	57 511	4,5	12,8	45,1	35,9	1,6	100,0
Total	72 621	202 646	673 237	379 547	7 554	1 335 605	5,4	15,2	50,4	28,4	0,6	100,0
B. — Comunele urbane												
Moldova	7 157	18 448	38 424	21 446	1 197	83 672	8,1	21,4	44,3	21,9	1,4	100,0
Muntenia-Mare	13 828	34 389	73 501	36 717	2 574	161 003	8,6	21,4	45,6	22,7	1,6	100,0
Oltenia	2 744	5 561	13 745	7 191	562	29 803	9,2	18,7	46,1	24,8	1,9	100,0
Dobrogea	1 858	4 066	9 843	5 366	289	21 422	8,7	19,0	45,9	25,1	1,3	100,0
Total	25 587	62 464	135 513	70 720	4 622	208 906	8,6	20,9	45,3	23,7	1,5	100,0
C. — Comunele rurale și urbane împreună (Ensemble)												
Moldova	39 687	97 378	242 799	125 584	3 251	508 699	7,8	19,1	47,7	24,5	0,9	100,0
Muntenia-Mare	40 892	117 155	365 814	207 926	5 864	737 651	5,5	15,9	49,6	28,1	0,6	100,0
Oltenia	13 197	39 257	164 198	90 759	1 817	309 228	4,3	12,7	53,1	29,2	0,6	100,0
Dobrogea	4 432	11 320	35 939	25 998	1 244	78 933	5,6	14,1	45,5	32,5	0,8	100,0
România	98 208	265 110	808 750	450 267	12 176	1 634 511	6,0	16,2	49,0	27,6	0,7	100,0

Locuințele cu 3 camere sunt întrucâtva mai numeroase decât cele cu o singură încăpere. În total s'au înregistrat în această grupă 280.024 locuințe, însemnând un procent de 21%. Proportia este mai ridicată în Dobrogea, mai scăzută în Moldova 1).

În grupa locuințelor cu 4—5 camere s'au înregistrat 145 773, reprezentând 10,9% din totalul caselor dela sate. De remarcat proporția mare a unor asemenea case în Dobrogea.

Locuințele spațioase cu mai mult de 5 încăperi sunt rare în comunele noastre rurale. În total s'au înscris în această categorie 33,499 locuințe, ceea ce înseamnă un procent de 2,5%. Asemenea case se întâlnesc ceva mai des în câteva sate din Muntenia-Mare și Dobrogea, unde se poate constata o îmbunătățire ușoară a condițiilor de locuit 2).

§ 2. Raportul între locuințe, încăperi și oameni.

Pentru a lămuri mai bine condițiile de locuit a populației noastre, trebuie să examinăm mai întâi compunerea locuințelor după numărul persoanelor ce sunt adăpostite în ele. Prin tehnica lucrării locuințele s'au confundat cu menajele, așa că afară de micile deosebiri pe care le am arătat în cap. VI, numărul locuințelor corespunde cu acela al menajelor.

Compunerea menajelor (locuințelor) face obiectul tabelii No. 24, în care s'au înscris următoarele grupe: de 1 pers., de 2 pers., de 3—5, de 6—10 și menaje cu peste 10 persoane.

În termen mediu, fără a face distincțiunea menajelor de persoane singuratice, coeficientul este de 4,4 persoane la un menaj sau locuință și acest coeficient se menține atât la populațiunea urbană cât și la cea rurală. De aci se vede că descompunând menajele pe grupe după numărul persoanelor, grupa celor cu 3—5 persoane trebuie să fie cea mai numeroasă. În adevăr din totalul general de 163451 locuințe (menaje) 808750, adică aproape jumătate (49,5%) cuprind 3—5 persoane. Cu deosebire în Oltenia această grupă se arată a fi mai bine reprezentată, proporția atingând aici 53,1%. În Dobrogea ea e scăzută la 45,5% din cauză că aici grupa următoare a menajelor cu 6—10 persoane este mai bine reprezentată.

În țara întreagă se observă că grupa persoanelor singuratice, în cari s'au înregistrat 98208 menaje, reprezintă 6% din total; menajele sau locuințele compuse din 2 persoane în număr de 265110 dau un procent de 16,2%. Menajele numeroase cu 6—10 persoane au atins cifra de 450267, reprezentând 27,6% din total; iar cele cu mai mult de 10 persoane sunt numai 12176, adică 0,7% 3).

1) La D-1 Scraba găsim numai 168.655 case cu 3 încăperi, dând procentul de 15%.

2) În tabelele d-lui Scraba se citește numai 51942 case cu mai mult de 3 încăperi, reprezentând procentul de 4,7%, pe când în 1912 cele 2 din urmă categorii dau un total de 179.272 locuințe și reprezintă 13,4%.

3) În linii generale compunerea menajelor, așa cum rezultă din recensământul dela 1912, nu diferă mult de rezultatele obținute la 1899. Cf. cap. VI, din „Recensământul general al populațiunii României” București 1905.

Între orașe și sate se constată o deosebire în privința compunerii menajelor și deci și a locuințelor, deși media generală e constantă la 4,4 persoane de un menaj. În orașe menajele de persoane singuratică sunt mai frecvente și proporția lor se ridică la 8,6% în loc de 5,4 la sate; de asemenea sunt mai numeroase ca la sate menajele de 2 persoane; 20,9% față cu 15,2%. Grupa menajelor (locuințelor) cu 3—5 persoane ia la orașe 45,8%, pe când la sate trece de jumătate. Menajele și locuințele cu 6—10 persoane reprezintă la orașe 23,7%, la sate 28,4% din total; iar cele cu peste 10 persoane sunt ceva mai numeroase la orașe.

Condițiunile în care populațiunea își satisface trebuința vitală a locuinței nu depind de compunerea menajului, ci mai cu seamă de mărimea locuinței, adică de numărul încăperilor ce sunt întrebuințate de fiecare menaj.

vor putea urmări și deduce din aceste tabele condițiunile în care locuiește populațiunea din fiecare localitate.

Spre a obține o înfățișare generală a cestiunii am alcătuit trei tabele recapitulative, din care primul privește întreaga populațiune urbană și rurală a României. Tab. No. 25 exprimă în cifre absolute numărul locuințelor repartizate pe categorii, după cifra încăperilor, în dreptul fiecărei categorii de locuințe se deosebește apoi câte menaje locuiesc, menajele fiind și ele repartizate în categorii după numărul persoanelor ce le compun.

Partea doua a tabelii cuprinde cifre proporționale în care s'a calculat: 1°) la suta de locuințe de fiecare categorie (după încăperi), câte menaje de 1 pers. de 2 pers. de 3 pers. etc. . . . locuiesc?. Cu alte cuvinte din aceste proporții se va vedea câte menaje de 1 pers. de 2, de 3, etc. ocupă locuințe cu 1 încăpere; câte ocupă locuințe cu 2 încăperi, cu 3, etc.

Raportul între locuitori și încăperile locuite în România

Rapport des habitants aux pièces logées en Roumanie

Tabela No. 25

Tableau No. 25.

Numărul locuințelor compuse din: <i>Nombre des logements composés de:</i>	CIFRE ABSOLUTE						CIFRE PROPORȚIONALE											
	Compunerea menajelor din aceste locuințe <i>Nombre des ménages composés de</i>						La 100 locuințe de fiecare categorie, câte sunt ocupate de menaje de fiecare categorie? <i>Sur 100 logements de chaque catégorie combien sont habités par des ménages de chaque catégorie</i>						La 100 menaje de fiecare categorie, câte locuiește în locuințe de fiecare categorie <i>Sur 100 ménages de chaque catégorie, combien sont logés des logements de chaque catégorie.</i>					
	1	2	3—5	6—10	Peste 10	TOTAL	1	2	3-5	6-10	Peste 10	Total	1	2	3-5	6-10	Peste 10	Total
	Persoane Personnes						Persoane Personnes						Persoane Personnes					
1 Incăpere <i>pièce</i>	44 619	83 389	155 930	53 653	900	338 491	13,2	24,6	46,1	15,1	0,3	100,0	45,4	31,1	19,3	11,9	7,3	20,7
2 Incăperi <i>pièces</i>	36 673	117 569	368 648	179 349	2 099	704 338	5,2	16,7	52,3	25,5	0,3	100,0	37,4	44,3	45,6	39,6	17,3	43,1
3 Incăperi <i>pièces</i>	10 693	40 984	167 988	115 026	2 426	337 117	3,2	12,2	49,8	34,1	0,7	100,0	10,9	15,5	20,8	25,6	19,9	20,6
4—5 Incăperi <i>pièces</i>	4 846	18 974	91 244	75 068	2 883	193 015	2,5	9,8	47,3	38,9	1,5	100,0	4,9	7,2	11,3	16,7	23,8	11,8
Peste 5 încăperi <i>6 pièces et au dessus</i>	1 377	4 194	24 940	27 171	3 868	61 550	2,3	6,8	40,5	44,2	6,2	100,0	1,4	1,6	3,0	6,0	31,7	3,8
Total . . .	98 208	265 110	808 750	450 267	12 176	1634511	6,0	16,2	49,5	27,6	0,7	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

În buletinul statistic al locuințelor (apartamentelor) fiecare menaj a fost înscris cu numărul încăperilor destinate fie exclusiv pentru locuit, fie în același timp pentru locuit și ca atelier, prăvălii, etc. Această dispozițiune a formularului ne-a permis ca la despuiera datelor să întocmim tablouri, în care menajele clasificate după numărul persoanelor ce le compun, să fie combinate cu numărul încăperilor întrebuințate. Datele amănunțite cuprinzând aceste raporturi și combinațiuni interesante pentru elucidarea cestiunii locuințelor din vechiul regat, sunt cuprinse pe fiecare județ și comună urbană, la finele lucrării în tab. . . . Cititorii

2°) luând fiecare categorie de menaje (de 1 pers., de 2 pers., etc.) s'a calculat câte la% de menaje locuiesc în apartamente cu 1 încăpere, câte în apartamente de 2 încăperi, și așa mai departe.

Examinând tab. No. 25 din punctul de vedere al compunerii menajelor, să ne ocupăm mai întâi de menajele singuratică. Din totalul de 98208 menaje de persoane singuratică, cele mai multe: 44619 sau 45,4% locuiesc în apartamente compuse din o singură încăpere; 36673 sau 37,4% ocupă 2 încăperi, ceia ce denotă o situațiune mai bună; 10693 sau 10,9% locuiesc câte 3 încăperi. Sau

Aceste cifre sunt indicii că o bună parte din populația României nu dispune de spațiul strict necesar pentru locuit în condițiuni igienice și morale. Faptul acesta pus în legătură cu fenomenele demografice va putea explica în parte cauzele mortalității intense ce domină la noi și cu deosebire a mortalității infantile, care atinge proporții excesive.

Felul de viață fiind adânc diferit la noi în orașe și în sate, este necesar să examinăm în parte cum se înfățișează condițiunile de locuit în cele două grupări de comune și în acest scop am alcătuit tab. No. 26 și 27.

Tab. No. 26 conține datele privitoare la comunele rurale din vechiul regat, extrase după tabelele amănunțite dela finele lucrării.

Menagele singuratice de o persoană, în cifră totală de 72.621 se adăpostesc în cea mai mare parte în locuințe de 1 încăpere (41,3%) și de 2 încăperi (40,6%). Se relevă totuși cazurile anormale, când peste 13.000 persoane ocupă locuințe de 3 și mai multe încăperi.

incâte o singură încăpere: 130.147 sau 19,3%; și de abia o treime din aceste menage se poate considera că locuiește în condițiuni mai favorabile.

Menagele compacte cu 6—10 persoane, în număr de 379.547 sau 28,4%, trăesc relativ în mai bune condițiuni de locuit: 42,1% ocupă locuințe de câte 2 încăperi, 26,1% stau în locuințe de câte 3 încăperi, 15,1% în locuințe cu 4 încăperi și 3,9% dispun de locuințe spațioase de 6 și mai multe încăperi.

La menagele suprapopulate cu peste 10 persoane remarcăm un număr de 710 (9,4%) înghesuite în locuințe de câte o singură încăpere, unde deci omul nu are nici aerul suficient de respirat; și alte 1666 menage (22,1%) îngrămădite în locuințe de câte 2 încăperi, în care (admițând media de 7 pers. la un menaj) revine câte 1/35 spațiul din cameră de care dispune fiecă om. Restul acestor menage se compune în cea mai mare parte din menage colective: spitale, cazărmi, etc. și sunt adăpostite în locuințe cu încăperi mai multe.

Raportul între locuitori și încăperile locuite în orașele României

Rapport des habitants aux pièces logées dans les villes de la Roumanie

TABELA No. 27.

Tableau No. 27

Numărul locuințelor compuse din: <i>Nombre des logements composés de:</i>	CIFRE ABSOLUTE						CIFRE PROPORZIONALE											
	Compunerea menajelor din aceste locuințe <i>Nombre des ménages composés de:</i>						La 100 locuințe de fiecare categorie, câte sunt ocupate de menage de fiecare categorie? <i>Sur 100 logements de chaque catégorie combien sont habités par des ménages de chaque catégorie</i>						La 100 menage de fiecare categorie câte locuiește în locuințe de fiecare categorie <i>Sur 100 ménage de chaque catégorie, combien sont logés dans des logements de chaque catégorie</i>					
	1	2	3-5	6-10	Peste 10	TOTAL	1	2	3-5	6-10	Peste 10	Total	1	2	3-5	6-10	Peste 10	Total
	Persoane Personnes						Persoane Personnes						Persoane Personnes					
1 încăpere <i>pièce</i>	14 493	20 873	25 783	7 051	190	68 395	21,2	30,7	37,7	10,3	0,3	100,0	56,6	33,4	19,9	10,0	4,1	22,8
2 încăperi <i>pièces</i>	7 159	24 235	46 902	19 396	433	98 125	7,3	24,7	47,8	19,8	0,1	100,0	28,0	38,8	34,6	27,4	9,4	32,8
3 încăperi <i>pièces</i>	2 264	10 056	28 356	15 827	590	57 093	4,0	17,0	49,7	27,7	1,0	100,0	8,8	16,1	20,9	22,1	12,7	19,2
4-5 încăperi <i>pièces</i>	1 251	5 705	23 264	15 955	1 067	47 242	2,6	12,1	49,2	33,8	2,3	100,0	4,9	9,1	17,2	22,5	23,1	15,8
Peste 5 încăperi <i>6 pièces et au dessus</i>	420	1 590	11 208	12 491	2 342	28 051	1,5	5,7	40,0	44,5	8,3	100,0	1,7	2,8	8,3	17,7	50,7	9,4
Total . . .	25 587	62 464	135 513	70 720	4 622	298 906	8,4	20,9	45,3	23,7	1,5	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Menagele de 2 pers. care se ridică la 202.646 (15,2% din total) sunt așezate în o bună parte în locuințe de 2 încăperi (46,1%). Remarcăm însă că aproape o treime din ele (62.511 sau 30,8%) sunt reduse la o singură încăpere.

Grupa menajelor de 3—5 persoane este la țară, ca și la oraș, cea mai numeroasă: 673.237 menage, reprezentând mai mult de jumătate din totalul gospodăriilor rurale. Cea mai mare parte din acestea ocupă locuințe compuse din 2 încăperi: 321.746 sau sau 47,8%; o cincime stă îngrămădită

în mod abstract vorbim fără a ține seamă de modul imperfect de construcțiune al caselor țărănești și de condițiunile insalubre în care ele sunt ținute, populațiunea rurală pare că dispune, în afară de cazurile anormale arătate mai sus, de mai mult spațiu.

Desimea locuitorilor în raport cu locuințele apare mai izbitoare în comunele urbane și mai cu seamă în orașele mari.

Examinând tab. No. 27, constatăm dela început că menagele singuratice sunt aici mai numeroase,

cum am observat și mai sus, reprezentând 8,8% din total. Aceasta se explică din cauza prezenței în orașe a o mulțime de persoane venite din afară sau care trăiesc izolat, precum funcționarii, studenții, străinii, etc. Marea lor majoritatea ocupă locuințe de câte o singură încăpere (56,6%) sau de câte 2 încăperi (28,0%). Este însă de remarcat că sunt aproape 4,000 persoane singuratice care dispun de locuințe cu încăperi numeroase, ceea ce de sigur constituie o anomalie față de penuria de camere în care trăiesc alte atâtea menage supra-populate.

Menagele de 2 persoane iau în orașe o cincime din total. O treime din ele e adăpostită în locuințe de câte o singură încăpere; mare parte (38,8%) în locuințe de 2 încăperi și restul (28%) dispune de apartamente mai spațioase.

Cele mai numeroase sunt ca și la țară menagele de 3—5 persoane (45,3% din total). Această grupă, care reprezintă tipul gospodăriei românești, în ceiace privește condițiunile de locuit, se bucură de o situație întru câtva mai avantajoasă ca la sate. Ceva mai mult ca o treime (34,0) ocupă locuințe de câte 2 încăperi, în timp ce o cincime stă înghesuită în locuințe de o singură încăpere. Sunt 25.783 asemenea menage, în care deci locuitorul nu dispune decât $\frac{1}{4}$ parte dintr-o cameră. Cine cunoaște spațiul și dispoziția camerelor dela orașe își poate face o idee clară în ce condițiuni grele sunt reduse să trăiască aceste familii. Restul însă de menage din această grupă (circa 63.000 sau 46%), care constituie burghezimea înstărită a orașelor, locuiește în apartamente cu încăperi îndestulătoare.

Cât privește menagele compacte de 6—10 pers. care la orașe se ridică la 70.720, constatăm că ele locuiesc în condițiuni relativ mai avantajoase ca la sate. Avem, ce e drept, și aici un număr de 7051, (10%) asemenea gospodării înghesuite în locuințe de câte o singură încăpere, unde deci fie ce suflet nu dispune decât de a 7^a parte; mai avem alte 19.396 menage (27,4%) îngrămădite în câte 2 încăperi, dispunând fiecare om de $\frac{1}{3,5}$ dintr-o cameră; dar restul de circa 44.000 menage de această categorie, reprezentând 62% ocupă locuințe cu încăperi îndestulătoare (dela 3 în sus) și constituie o altă pătură a burghezimei înstărite care poate duce un trai mai comod.

S'au mai înregistrat 4622 menage cu mai mult de 10 persoane, în cari s'au cuprins cu deosebire menagele colective: internate de școli, cazărmi, spitale, etc. În afară de cazurile anormale, în care se vede 190 asemenea menage bătute într-o singură cameră și alte 433 în locuințe cu 2 încăperi, cea mai mare parte sunt instalate în locuințe spațioase, corespunzătoare cu numărul membrilor care compun menagiul colectiv.

Dacă ținem seamă de tipul general al construcțiilor noastre urbane și de mărimea obicinuită ce se dă încăperilor, putem aprecia fără exagerare că de îndată ce raportul între încăpere și persoanele locuitoare este mai mic de $\frac{1}{3}$ condițiunile

în care omul își satisface această vitală trebuință a locuinței sunt dezavantajoase. Admițând această premisă și dând la o parte dintabela No. 27, menagele urbane cu un raport superior celui de $\frac{1}{3}$ găsim următorul rezultat:

Raportul între încăperi și persoane:	$\frac{1}{3,5}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{12}$
Numărul menajelor	35.223	73.285	7.484	190
TOTAL	116.182			

Așa dară există un număr de 116.182 menage, reprezentând aproape 39% din totalul gospodăriilor orașenești, cari locuiesc în condițiuni rele, fără spațiul suficient, fără aer, înfățișând cartierele mizeriei și ale promiscuității atât de frecvente în aglomerările urbane ¹⁾.

Aceleași calcule făcute pentru situațiunea locuitorilor din comunele rurale, dau următorul rezultat:

Raportul între încăperi și persoane	$\frac{1}{3,5}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{12}$
Numărul menajelor	161.789	130.147	48.268	710
TOTAL	340.914			

Se recunoaște prin urmare și la sate un număr de 340.914 menage, ceea ce înseamnă 25% din total, care trăiesc în condițiuni grele și nesănătoase. Procentul e mai mic ca la orașe, nu e însă mai puțin adevărat că bordeiele și colibe sunt mai numeroase la sate.

Față de aglomerarea populațiunii și de importanța politică și economică a orașului București, este interesant să cunoaștem compunerea menajelor și condițiunile în care se locuiește în Capitala țării, după situațiunea cercetată în 1912. În acest scop am alcătuit tab. No. 28, în care am reprodus cifrele absolute din tabellele generale, calculând proporțiile după sistemul aplicat mai sus.

Numărul menajelor, corespunzător cu acela al locuințelor sau apartamentelor locuite ce au fost înscrise în București, la acea epocă, este de 80.570. Din acestea locuințele cu o singură încăpere sunt 21.772, reprezentând un procent de 27%, mai ridicat decât în celelalte orașe ale țării ²⁾. Cine se adăpostește în aceste locuințe? În prima linie numeroase menage de câte o singură persoană, care afluează aici ca în orice oraș mare și cari dau un contingent de 21,4%. În al doilea rând locuiesc menagele de 2 persoane: 7.025, reprezentând o treime din total. Mai numeroase însă sunt menagele de 3—5 persoane: 8.040 sau 36,9%, care se adăpostesc în câte o singură încăpere. Dar îngrămădirea de suflete, care transpiră condițiunile grele și neigienice de locuit, se vede din grupele următoare de menage: 1956 de 6—10 pers. și 82 cu peste 10 pers., care se înghesuiesc în câte o încăpere, ca să poată trăi în Capitală.

¹⁾ Pentru completarea tabloului vom releva faptul că în câteva orașe ale țării, mai ales în porturi, s'au găsit 56 menage, compuse din 110 persoane, locuind câte două menage la un loc într-o singură încăpere!

²⁾ În Paris la 1891 (statistica D-lui Bertillon) locuințele cu o singură încăpere reprezentau 35%.

Raportul între locuitori și încăperile locuite în orașul București

Rapport des habitants aux pièces logées dans la ville de Bucarest.

TABELA No. 28.

TABLEAU No. 28.

Numărul locuințelor compuse din: <i>Nombre des logements composés de:</i>	CIFRE ABSOLUTE						CIFRE PROPORȚIONALE											
	Componerea menajelor din aceste locuințe <i>Nombre de ménages composés de:</i>						La 100 locuințe de fiecare categorie, câte sunt ocupate de menaje de fiecare categorie? <i>Sur 100 logements de chaque catégorie, combien sont habités par des ménages de chaque catégorie?</i>					La 100 menaje de fiecare categorie, câte locuiesc în locuințe de fiecare categorie? <i>Sur 100 ménages de chaque catégorie, combien sont logés dans des logements de chaque catégorie?</i>						
	1	2	3-5	6-10	Peste 10	TOTAL	1	2	3-5	6-10	Peste 10	Total	1	2	3-5	6-10	Peste 10	Total
	Persoane Personnes						Persoane Personnes					Persoane Personnes						
1 Incăpere <i>pièce</i>	4 669	7 025	8 040	1 956	82	21 772	21,3	32,2	36,9	9,0	0,1	100,0	62,8	38,1	22,0	11,3	5,9	27,9
2 Incăperi <i>pièces</i>	1 900	7 204	12 735	4 399	116	26 354	7,3	27,3	48,3	16,7	0,3	100,0	25,6	39,1	34,9	26,0	8,1	32,7
3 Incăperi <i>pièces</i>	473	2 399	6 672	3 262	137	12 943	3,7	18,3	51,5	25,2	1,1	100,0	6,4	13,1	18,3	19,3	9,9	16,1
4-5 Incăperi <i>pièces</i>	277	1 307	5 936	3 563	278	11 361	2,4	11,5	52,1	31,1	2,5	100,0	3,7	7,2	16,2	21,0	20,2	14,1
Peste 5 încăperi <i>5 pièces et au dessus</i>	110	344	3 153	3 767	766	8 140	1,1	4,2	38,7	46,3	9,4	100,0	1,3	1,9	8,6	22,3	55,6	10,1
Total . .	7 429	18 279	36 536	16 947	1 379	80 570	9,2	22,7	45,4	21,0	1,7	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Locuințele cu 2 încăperi, în număr de 26.354 sunt cele mai frecvente în București, reprezentând o proporție de aproape o treime din totalul apartamentelor. În ele se adăpostesc 1.900 menaje de o singură persoană (7,2%) și 7.204 sau 27,3% menaje de 2 persoane. Cele mai numeroase sunt și aici menajele obicinuite de 3-5 pers.: 12.755 sau 48%. Mai notăm 4.399 menaje de 6-10 pers. și 116 de peste 10 pers. îngrămădite în asemenea locuințe.

În apartamentele cu 3 încăperi, care s'au găsit în număr de 12.943 (16,1%) și care înfățișează condițiuni de locuit mai priincioase, locuiesc în număr mai mare menajele de 3-5 pers. (6.672 sau 51,5%) și apoi cele cu 6-10 pers. (3.262 sau 25,2%). S'au mai notat tot aici 2.399 menaje de 2 persoane.

Apartamentele spațioase cu 4-5 încăperi și mai multe sunt relativ puțin numeroase. Notăm 11.361 locuințe cu 4-5 încăperi (14,1%), în care se adăpostesc în mare parte menaje dela 3 persoane în sus; și 8.140 apartamente cu 6 încăperi și mai multe (10,1%) în care locuiesc de preferință menajele cu suflete multe dela 3 în sus.

Din punctul de vedere al menajelor, constatăm din cifrele proporționale înscrise în partea doua a tab. No. 28, că menajele singuratice ocupă de preferință locuințele de o singură încăpere (62,8%) și de 2 încăperi (25,6%); menaje de 2 persoane locuiesc în proporții aproape egale în locuințe de câte o singură și câte 2 încăperi. Cele mai numeroase menaje sunt acelea de 3-5 pers. și

din acestea o cincime este îngrămădită în câte o singură încăpere; ceva mai mult de o treime ocupă locuințe de 2 încăperi și restul de 40% se poate considera că locuiește mai confortabil. În grupa menajelor de 6-10 pers. se constată că o bună parte (mai mult de o treime) este redusă la locuinți neîncăpătoare de 1 și 2 încăperi; două treimi însă se arată a avea un trai mai bun, în apartamente cu mai multe încăperi. De asemenea și menajele suprapopulate cu peste 10 pers., în afară de cazuri excepționale (14%) în care se văd înghesuite în locuințe strâmte, restul ocupă locuințe spațioase.

Calculând după numărul încăperilor, câte sunt menajele din București cari sunt reduse la locuințe cu spațiu insuficient, găsim următorul rezultat:

Raportul între încăperi și persoane	$\frac{1}{3,5}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{12}$
Numărul menajelor	4.536	8.156	1.956	82
TOTAL	14.730			

Numărul de 14.730 menaje, care trăiesc în apartamente neîncăpătoare, reprezintă proporția de 18% din totalul locuințelor Capitalei, ceea ce în raport cu situațiunea constatată în celelalte orașe ale României, dovedeste că populațiunea Bucureștilor trăește în condițiuni mai bune în afară bine înțeles de cazurile de suprapopulare și îngrămădire, semnalate mai sus și cari dealtminteri se întâlnesc în toate centrele mari.

30 Iulie 1920.

STATISTICA CLADIRILOR ȘI LOCUINTELOR DIN ROMANIA
DUPĂ RECENSĂMÂNTUL GENERAL DIN 1912
TABELE GENERALE

STATISTIQUE DES BÂTIMENTS ET DES HABITATIONS DE LA ROUMANIE
D'APRÈS LE RECENSEMENT GÉNÉRAL DE 1912
TABLEAUX GÉNÉRAUX

C. — Comunele urbane, pe

C. — Communes urbaines

TABELA I. (urmare și fine)

Diviziuni istorice <i>Divisions historiques</i>	JUDEȚELE <i>Départements</i>	No. de ordine al orașului <i>No. d'ordre</i>	NUMELE COMUNEI <i>Villes</i>	Numărul clădirilor <i>Nombre des bâtiments</i>				Proprietățile cu clădiri dobândite prin: <i>Propriétés acquises par:</i>								Corpuri de casă <i>Nombre des maisons</i>				
				Aparținând: <i>Appartenant:</i>				Moștenire <i>Héritage</i>	Cumpărare <i>Achat</i>	Zestre <i>Dot</i>	Danie <i>Donation</i>	Construcție proprie <i>Construction propre</i>	Altele <i>Autres manières</i>	Nu se arată <i>Non indiqué</i>	Fără caturi <i>Sans étage</i>	Cu 1 cut <i>A 1 étage</i>	Cu 2-3 caturi <i>A 2-3 étages</i>	Cu 4 și mai multe caturi <i>A 4 et plusieurs</i>	TOTAL	
				Particularilor <i>Aux particuliers</i>	Soc. com. și ind. <i>Aux sociétés com. merciales et ind.</i>	Instal. publice <i>Aux institutions publiques</i>	Bordete <i>Nombre des battes</i>													TOTAL
MUNTENIA-MARE	21. Teleorman	38	T-Măgurele	1507	6	78	37	1628	433	874	159	6	50	2	104	1870	114	—	—	1984
	39	Alexandria	3042	10	34	29	3115	946	1552	452	9	84	—	72	3456	39	1	—	—	3496
	40	R.-de-Vede	2317	2	30	10	2359	814	956	517	21	15	9	27	2683	33	4	—	—	2720
	41	Zimnicea	1276	1	23	40	1340	586	601	59	2	49	4	39	1532	6	—	—	—	1538
	22. Vlașca	42	Giurgiu	3107	10	108	38	3263	830	1667	472	30	126	4	134	3962	226	—	—	4188
	23. Ilfov	43	București	31569	371	905	15	32860	6368	20094	3437	343	1834	128	656	41350	6088	1536	29	49003
		44	Oltenița	1161	4	27	12	1204	314	724	80	15	50	3	18	1337	66	—	—	1403
	24. Ialomița	45	Călărași	1926	26	64	73	2089	412	1095	368	24	143	7	40	2302	48	3	—	2353
		46	Slobozia	792	1	28	1	822	484	191	76	2	34	3	32	942	10	—	—	952
		47	Urziceni	620	1	27	3	651	228	278	116	7	15	1	6	699	10	—	—	709
25. Brăila	48	Brăila	7626	43	130	12	7811	1534	4424	1348	66	352	22	65	9399	780	94	12	10275	
Totalul Munteniei-Mari				87829	669	2318	34691	16222	32548	02743	058964	4483514	1791108	4339976	1898	41	120348			
OLTENIA	26. Vâlcea	49	R.-Vâlcea	1404	4	64	1	1473	433	716	247	28	33	6	10	1784	114	6	—	1904
	50	Drăgășani	1204	5	22	13	1244	593	419	175	16	5	17	19	1465	46	—	—	1511	
	51	Ocenele-Mari	1216	—	33	3	1252	719	292	172	10	39	6	14	1345	37	2	—	1384	
	27. Gorjiu	52	Târgu-Jiu	1305	4	80	1	1390	396	725	164	51	22	1	31	1605	59	1	—	1705
	28. Mehedinți	53	T.-Severin	2913	29	100	—	3042	694	1764	427	44	51	8	54	3668	124	6	—	3798
		54	B.-de-Aramă	368	—	13	10	391	223	92	46	6	1	—	23	382	27	—	—	409
	29. Doljiu	55	Craiova	6500	16	153	24	6693	1690	3626	978	109	187	31	72	7633	1049	48	—	8730
		56	Calafat	1109	2	35	27	1173	477	549	81	15	30	14	7	1314	38	2	—	1354
	30. Romanați	57	Caracal	2272	4	61	412	2749	1132	1164	370	31	16	2	34	3020	214	4	—	3238
		58	Corabia	1348	3	30	136	1517	536	813	117	20	13	13	5	1726	28	1	—	1755
Totalul Olteniei				19639	67	591	62720	9246893	101602	777330	39798	269	23942	1776	70	25788				
DOBROGEA	31. Tulcea	59	Tulcea	3599	3	100	20	3722	949	2328	222	24	144	14	41	4589	194	8	—	4791
	60	Babadag	792	2	35	74	903	162	535	12	14	115	2	63	1018	21	1	—	1040	
	61	Chilia-Veche	636	—	137	—	773	115	191	1	—	316	—	150	813	—	—	—	813	
	62	Isaccea	911	—	24	18	953	221	514	19	5	130	45	19	1051	21	1	—	1073	
	63	Mahmudia	347	—	26	2	375	57	259	6	—	33	1	19	413	2	—	—	415	
	64	Măcin	1078	—	30	11	1119	217	550	47	10	253	8	34	1296	8	—	—	1304	
	65	Sulina	1292	10	76	2	1380	220	520	72	8	553	1	6	1255	363	6	—	1624	
	32. Constanța	66	Constanța	3005	22	230	24	3281	294	1433	80	77	1306	10	81	3206	924	165	—	4295
		67	Cerna-Voda	602	9	74	108	793	63	562	17	3	93	9	46	876	105	118	—	1099
		68	Cuzgun	290	1	7	22	320	42	22	3	2	250	—	1	372	—	—	—	372
69		Hârșova	780	1	40	66	893	123	464	34	3	187	11	71	1033	22	1	—	1056	
70		Mangalia	302	—	32	39	373	54	232	15	2	60	1	5	382	25	1	—	408	
71		Medgidia	790	4	49	69	912	152	527	10	13	196	6	8	1146	41	4	—	1191	
72		Ostrov	647	—	18	2	667	356	208	67	2	29	—	5	731	7	—	—	738	
Totalul Dobrogei				15071	52	884	15716	4643024	7779927	3863	353	10762	9343623	218392	17221	2522	52	238187		
Totalul comunelor urbane din România				177911	1075	5600	169586	23944	7779927	9927	3863	353	10762	9343623	218392	17221	2522	52	238187	

STATISTICA

STATISTIQUE

UTILIZAREA CLĂDIRILOR

UTILISATION DES BÂTIMENTS

A.—Comunele rurale și urbane intrunite,

Communes rurales et urbaines ensemble

TABELA II

Diviziuni istorice <i>Divisions historiques</i>	No. de ordine al județului <i>No. d'ordre du département</i>	JUDEȚUL <i>Départements</i>	NUMĂRUL CLĂDIRILOR <i>Nombre des bâtiments</i>						TOTALUL CLĂDIRILOR <i>Total des bâtiments</i>	
			LOCUITE <i>Habités composés</i>				NELOCUITE <i>Non habités</i>			
			Cu 1 locuință <i>De 1 logement</i>	Cu 2 locuințe <i>De 2 logements</i>	Cu 3 locuințe <i>De 3 logements</i>	Cu 4 sau mai multe locuințe <i>De 4 et plusieurs</i>	TOTAL	Goale <i>Vides</i>		In construcție <i>En construction</i>
MOLDOVA	1	Suceava	30 142	2 146	154	107	32 549	1 895	123	34 567
	2	Neamțu.	32 812	3 387	289	179	36 667	2 818	155	39 640
	3	Bacău.	46 115	3 763	399	271	50 548	5 015	295	55 858
	4	Putna.	32 850	3 872	493	263	37 478	3 324	183	40 985
	5	Dorohoi.	33 853	3 271	259	95	37 478	1 941	152	39 571
	6	Botoșani.	34 476	3 757	528	304	39 065	2 228	111	41 404
	7	Iasi	30 841	4 315	1 083	1 239	37 479	2 190	78	39 747
	8	Roman	25 471	1 962	187	110	27 730	1 957	139	29 826
	9	Vaslui.	27 008	1 870	156	73	29 107	1 868	97	31 072
	10	Fălciu.	21 606	2 294	158	64	24 122	3 237	105	27 464
	11	Tutova	25 803	2 318	243	120	28 484	1 851	113	30 448
	12	Tecuci	27 419	2 781	189	64	30 453	1 604	141	32 198
	13	Covurlui.	22 779	4 571	1 082	905	29 337	1 290	33	30 660
		Total	391 175	40 307	5 221	3 794	440 497	31 218	1 725	473 440
MUNTENIA-MARE	14	Râmnicu-Sărat	29 007	3 728	250	74	33 059	1 993	97	35 149
	15	Buzău.	47 543	6 632	505	244	54 924	3 825	139	58 888
	16	Prahova.	68 780	7 443	958	519	77 700	5 729	419	83 848
	17	Dâmbovița	50 109	3 689	252	73	54 123	3 088	295	57 506
	18	Muscel	26 645	1 918	111	42	28 716	3 336	119	32 201
	19	Argeș.	47 142	2 458	289	194	50 083	4 246	739	55 068
	20	Olt	33 289	1 683	110	31	35 113	2 413	353	37 879
	21	Teleorman.	46 860	5 656	541	162	53 219	2 223	261	55 708
	22	Vlașca.	37 486	7 443	741	219	45 889	1 868	185	47 942
	23	Ilfov.	64 347	17 156	5 309	6 683	93 495	3 004	247	96 746
	24	Ialomița.	37 106	6 595	646	151	44 498	1 654	67	46 219
25	Brăila	20 634	5 094	1 447	1 250	28 425	1 137	24	29 586	
		Total	508 948	69 495	11 159	9 642	599 244	34 553	2 945	636 740
OLTENIA	26	Vâlcea]	47 991	2 162	221	151	50 525	4 807	376	55 708
	27	Gorjiu	43 600	1 140	100	63	44 903	5 329	382	50 614
	28	Mehedinți	57 380	2 683	401	303	60 772	6 381	378	67 531
	29	Doljiu	75 384	5 600	906	586	82 476	4 388	233	87 097
	30	Romanați.	41 966	3 690	296	90	46 042	1 886	119	48 047
		Total	266 321	15 280	1 924	1 193	284 718	22 791	1 488	308 997
DOBROGEA	31	Tulcea	26 158	3 907	420	160	30 645	2 607	124	33 376
	32	Constanța	29 635	3 742	765	656	34 798	2 262	87	37 147
		Total	55 795	7 649	1 185	816	65 443	4 869	211	70 523
		România	1 222 237	132 731	19 489	15 445	1 389 902	93 420	6 369	1 489 700

CLADIRILOR

DES BĂTIMENTS

PENTRU LOCUINȚE

COMME LOGEMENTS

pe județe și diviziuni istorice

par départements et divisions historiques

Numărul corpurilor de casă destinate <i>Nombre des maisons destinées :</i>				NUMARUL LOCUINTELOR <i>Nombre des bâtiments</i>						NUMARUL INCAPERILOR <i>Nombre des pièces</i>				HIGIENA LOCUINTELOR <i>Hygiène des logements</i>				
Numai pentru locuit <i>Exclusivement comme habitation</i>	Numai pentru prăvălii, ateliere, administrații, etc. <i>Exclusivement comme boutiques, ateliers, bureaux etc.</i>	Și pentru locuit și ca ateliere etc. <i>Comme habitation et atelier, boutique, etc.</i>	Nu se arată <i>Non-indiqué</i>	TOTALUL corpurilor de casă <i>Total des maisons</i>		LOCUITE <i>Habités</i>		NELOCUITE <i>Non habités</i>		TOTALUL LOCUINTELOR <i>Total des logements</i>	Dependințe locuite de oameni <i>Pièces attenantes utilisées comme logement</i>	Numai pentru locuit <i>Destinées exclusivement pour habitation</i>	Pentru locuit și ca ateliere, prăvălii, administrații, etc. <i>Utilisées en même temps, comme boutiques, ateliers, etc.</i>	Ca supraan, grajduri, etc. <i>Remises, écuries etc. habités</i>	TOTALUL INCAPERILOR <i>Total des pièces</i>	GRĂDINI <i>Jardins</i>		
				Servind numai pentru locuit <i>Destinés exclusivement pour habitation</i>	Servind și pentru locuit și ca atel., prăvălii etc. <i>Utilisés en même temps comme boutiques, atel. etc.</i>	G o a l e <i>V i d e s</i>	Nu se arată <i>Sans indication</i>	TOTALUL LOCUITE <i>Total des logements</i>	TOTALUL INCAPERILOR <i>Total des pièces</i>							Locuințe cu grădini <i>Logements avec jardins</i>	Fără grădini <i>Logements sans jardins</i>	Nu se arată <i>Sous indication</i>
36 900	625	1 935	—	39 460	33 714	1 770	2 604	—	38 088	31	69 749	3 210	31	72 990	26 070	7 790	1 624	
44 051	948	2 596	1	47 596	39 242	2 250	3 337	—	44 829	47	88 730	4 973	47	93 750	30 906	9 275	1 311	
58 365	1 289	2 770	30	62 454	54 247	2 209	6 413	—	62 869	183	112 782	3 678	183	116 643	42 462	12 255	1 739	
47 499	1 081	3 443	10	51 983	41 109	2 584	4 563	—	48 256	113	103 555	5 390	113	109 058	32 917	8 635	2 141	
40 017	705	2 480	7	43 209	39 895	1 780	2 595	—	44 270	16	85 802	3 171	16	88 989	31 711	9 330	634	
44 273	970	2 788	23	48 054	42 749	2 889	2 537	13	47 688	128	92 354	3 984	128	96 466	34 402	9 582	1 154	
44 575	779	2 915	—	48 269	46 956	3 125	2 962	—	53 043	60	103 657	5 471	60	109 188	31 544	16 810	1 727	
34 009	647	1 630	—	36 286	29 224	1 330	2 840	—	33 394	46	58 434	1 974	46	60 454	24 291	5 259	1 004	
36 145	665	1 538	—	38 348	30 219	1 388	2 478	—	34 085	42	64 296	3 669	42	68 007	24 703	5 953	951	
32 947	1 779	1 486	—	36 212	25 837	1 147	2 253	—	29 237	12	62 628	1 865	12	64 505	17 932	8 523	520	
34 320	577	1 936	—	36 833	30 160	1 621	2 652	—	34 433	19	71 802	3 357	19	75 178	19 462	10 177	2 142	
35 164	469	1 696	9	37 338	32 800	1 068	1 952	—	35 820	42	78 163	1 791	42	79 996	22 862	9 228	1 778	
36 009	741	3 001	1	39 752	37 173	2 713	2 223	—	42 109	46	117 512	5 139	46	122 697	16 570	20 833	2 483	
524 274	11 225	30 214	81	565 794	483 325	25 374	39 409	13	548 121	785	1 109 464	47 672	785	1 157 921	355 832	133 659	19 208	
36 077	587	2 100	—	38 764	35 696	1 875	2 473	—	40 044	68	111 508	3 557	68	115 133	23 766	11 413	2 392	
59 624	1 259	4 180	4	65 067	59 610	3 964	4 654	7	68 235	193	173 736	6 659	193	180 588	38 833	20 750	3 991	
88 512	1 986	5 326	87	95 911	84 772	4 932	10 863	—	100 567	344	225 917	9 347	344	235 608	59 781	24 665	5 258	
59 939	1 039	2 354	—	63 332	56 496	2 110	4 134	—	62 740	96	121 214	4 277	96	125 587	38 942	17 422	2 242	
34 772	951	1 774	—	37 497	29 688	1 338	3 453	—	34 479	51	71 694	2 876	51	74 621	25 416	4 648	962	
58 518	1 259	1 677	10	61 464	52 712	1 300	5 312	—	59 324	66	121 429	2 308	66	123 803	36 467	16 487	1 058	
38 660	799	986	—	40 445	36 302	851	3 541	—	40 694	27	85 559	1 406	27	86 992	26 477	9 383	1 293	
55 838	1 249	2 789	32	59 908	58 128	2 505	3 036	—	63 669	60	136 999	4 696	60	141 755	28 465	27 521	4 647	
48 659	732	1 944	—	51 335	53 955	1 748	2 479	—	58 182	36	123 113	3 648	36	126 797	24 165	25 534	6 004	
107 016	2 922	9 135	2	119 075	144 676	10 338	6 834	—	161 848	718	414 117	17 729	718	432 564	42 577	100 370	12 067	
45 825	761	3 894	—	50 480	49 682	3 391	2 374	—	55 447	61	157 227	7 019	61	164 307	17 093	31 543	4 437	
30 592	853	2 954	1	34 400	39 104	2 478	1 410	—	42 992	95	126 002	5 273	95	131 370	12 375	25 917	3 290	
664 032	14 397	39 113	136	717 678	700 821	36 830	50 563	7	788 221	1 815	1 868 515	68 795	1 815	1 939 125	374 357	315 653	47 641	
56 595	1 126	1 932	—	59 653	52 336	1 454	7 190	—	60 980	8	116 830	3 038	8	119 876	38 886	12 854	2 050	
51 025	1 148	1 479	14	53 666	45 380	1 152	6 266	—	52 798	76	98 644	2 455	76	101 175	33 899	11 268	1 365	
68 389	1 282	2 791	—	72 462	63 322	2 249	7 857	—	73 428	75	156 481	4 974	75	161 530	44 026	19 629	1 916	
87 494	1 522	4 672	11	93 699	88 208	4 289	5 511	8	98 016	119	226 523	8 754	119	235 396	47 540	40 150	4 804	
47 364	822	2 037	—	50 223	49 141	1 697	2 344	—	53 182	40	126 827	3 404	40	130 271	30 747	17 627	2 464	
310 867	5 900	12 911	25	329 703	298 387	10 841	29 168	8	338 404	318	725 305	22 625	318	748 248	195 101	101 528	12 599	
34 626	1 452	2 419	2	38 499	34 229	1 833	2 856	—	38 918	69	94 129	3 932	69	98 130	18 697	14 775	2 590	
36 963	1 631	4 071	23	42 688	39 390	3 481	4 424	—	47 295	324	112 247	6 756	324	119 327	17 583	21 860	3 428	
71 589	3 083	6 490	25	81 187	73 619	5 314	7 280	—	86 213	393	206 376	10 688	393	217 457	36 280	36 635	6 018	
1 570 762	34 605	88 728	267	1 694 362	1 556 152	78 359	126 420	28	1 760 959	3 311	3 909 660	149 780	3 311	4 062 751	961 570	587 475	85 466	

STATISTICA

STATISTIQUE

UTILIZAREA CLĂDIRILOR

UTILISATION DES BÂTIMENTS

B.—Comunele rurale pe

B.—Communes rurales

TABELA II.

Diviziuni istorice <i>Divisions historiques</i>	No. de ordine al județului <i>No. d'ordre du département</i>	JUDEȚUL <i>Départements</i>	NUMĂRUL CLĂDIRILOR <i>Nombre des bâtiments</i>						NELOCUITE <i>Non-habités</i>		TOTALUL CLĂDIRILOR <i>Total des bâtiments</i>
			L O C U I T E <i>Habités composés</i>				T O T A L	Goale <i>Vides</i>	In construcție <i>En construction</i>		
			Cu 1 locuință <i>De 1 logement</i>	Cu 2 locuințe <i>De 2 logements</i>	Cu 3 locuințe <i>De 3 logements</i>	Cu 4 sau mai multe locuințe <i>De 4 et plusieurs</i>					
M O L D O V A	1	Suceava	29 064	1 888	103	76	31 131	1 815	121	33 067	
	2	Neamțu	29 403	2 565	91	52	32 111	2 530	128	34 769	
	3	Bacău	43 492	2 990	169	102	46 753	4 761	279	51 793	
	4	Putna	29 526	2 823	192	69	32 610	2 830	179	35 619	
	5	Dorohoi	31 657	2 691	99	29	34 476	1 767	128	36 371	
	6	Botoșani	31 173	2 476	138	64	33 851	2 022	93	35 966	
	7	Iași	26 317	2 322	157	56	28 852	1 878	64	30 794	
	8	Roman	23 911	1 439	47	20	25 417	1 881	128	27 426	
	9	Vaslui	25 949	1 514	68	31	27 562	1 794	89	29 445	
	10	Fălciu	19 074	1 869	83	23	21 049	2 033	84	23 166	
	11	Tutova	22 880	1 517	59	19	24 475	1 609	98	26 182	
	12	Tecuci	25 600	2 364	109	31	28 104	1 490	134	29 728	
	13	Covurlui	17 923	2 364	139	45	20 471	931	23	21 425	
		Total	355 969	28 822	1 454	617	386 862	27 341	1 548	415 751	
M U N T E N I A - M A R E	14	Râmnicu-Sărat	27 273	3 271	164	32	30 740	1 880	95	32 715	
	15	Buzău	44 265	5 410	209	62	49 946	3 638	124	53 708	
	16	Prahova	58 383	5 069	330	205	63 987	4 645	346	68 978	
	17	Dâmbovița	48 100	3 221	156	34	51 511	2 947	290	54 748	
	18	Muscel	24 197	1 553	53	13	25 816	3 023	115	28 954	
	19	Argeș	44 580	1 810	76	23	46 489	4 013	722	51 224	
	20	Olt	32 149	1 423	48	11	33 631	2 212	349	36 192	
	21	Teleorman	40 568	4 527	342	60	45 497	1 529	240	47 266	
	22	Vlașca	35 488	6 697	564	110	42 859	1 644	176	44 679	
	23	Ilfov	49 750	9 333	921	294	60 298	2 204	180	62 682	
	24	Ialomița	34 739	5 855	476	109	41 179	1 426	52	42 657	
25	Brăila	17 592	3 110	284	67	21 053	710	12	21 775		
		Total	457 084	51 279	3 623	1 020	513 006	29 871	2 701	545 578	
O L T E N I A	26	Valcea	45 035	1 754	88	50	46 927	4 456	356	51 739	
	27	Gorju	42 643	920	28	9	43 600	5 251	373	49 224	
	28	Mehedinți	55 335	2 050	117	41	57 543	6 181	371	64 098	
	29	Dolju	70 605	3 944	269	88	74 906	4 108	217	79 231	
	30	Romanați	38 739	3 133	193	31	42 076	1 610	95	43 781	
		Total	252 357	11 781	695	219	265 052	21 609	1 412	288 073	
D O B R O G E A	31	Tulcea	19 976	2 469	152	16	22 613	1 426	112	24 151	
	32	Constanța	25 571	2 455	278	147	28 451	1 402	55	29 908	
		Total	45 547	4 924	430	163	51 064	2 828	167	54 059	
		R o m â n i a	1 112 957	96 806	6 202	2 019	1 215 984	81 649	5 828	1 303 461	

CLADIRILOR DES BÂTIMENTS PENTRU LOCUINȚE

COMME LOGEMENTS

judete și diviziuni istorice
par départements et divisions historiques

TABLEAU II.

Numărul corpurilor de casă destinate <i>Nombre des maisons destinées:</i>				NUMARUL LOCUINTELOR <i>Nombre des bâtiments</i>					NUMARUL INCAPERILOR <i>Nombre des pièces</i>					HIGIENA LOCUINTELOR <i>Hygiène des logements</i>			
Numai pentru locuit <i>Exclusivement comme habitation</i>	Numai pentru prăvălii, ateliere, administrații, etc. <i>Exclusivement comme boutiques, ateliers, bureaux etc.</i>	Și pentru locuit și ca ateliere etc. <i>Comme habitation et atelier, boutique, etc.</i>	Nu se arată <i>Non-indiqué</i>	LOCUITE <i>Habités</i>		NELOCUITE <i>Non habités</i>		TOTALUL LOCUINTELOR <i>Total des logements</i>	Dependințe locuite de camere <i>Pièces attenantes utilisées comme logement</i>	Numai pentru locuit <i>Destinées exclusivement pour habitation</i>	Pentru locuit și ca ateliere prăvălii, administrații, etc. <i>Utilisées en même temps, comme boutiques, ateliers, etc.</i>	Ca șoproane, grajduri, etc.) locuite <i>Remises, écuries etc. habités</i>	TOTALUL INCAPERILOR <i>Total des pièces</i>	GRĂDINI <i>Jardins</i>			
				Servind numai pentru locuit <i>Destinés exclusivement pour habitation</i>	Servind și pentru locuit și ca ateliere, prăvălii etc. <i>Utilisés en même temps, comme boutiques, ateli., etc.</i>	Goale <i>Vides</i>	Nu se arată <i>Sans indication</i>							Locuințe cu grădini <i>Logements avec jardins</i>	Fără grădini <i>Logements sans jardins</i>	Nu se arată <i>Sans indication</i>	
TOTALUL corpurilor de casă <i>Total des maisons</i>																	
35 647	570	1 499	—	37 716	32 234	1 342	2 508	—	36 084	24	64 556	2 383	24	66 963	25 421	6 608	1 547
39 173	729	1 459	1	41 362	34 007	1 220	2 840	—	38 087	39	73 503	2 526	39	76 068	28 607	5 492	1 128
54 434	1 140	2 277	20	57 871	48 879	1 853	6 076	—	56 808	131	98 305	2 967	131	101 403	39 910	9 364	1 458
42 052	715	2 437	—	45 204	34 450	1 945	3 942	—	40 337	106	81 832	3 550	106	85 488	29 813	4 868	1 714
37 806	569	1 356	7	39 738	36 378	1 131	2 119	—	39 628	14	75 441	2 174	14	77 629	29 893	6 992	624
39 027	771	1 852	5	41 655	35 356	1 566	2 286	13	39 221	79	73 585	2 760	79	76 424	30 704	5 284	934
34 804	440	1 217	—	36 461	30 706	1 028	2 207	—	33 941	19	60 600	1 750	19	62 369	25 907	4 955	872
31 751	523	1 046	—	33 320	26 170	883	2 592	—	29 645	32	49 113	1 202	32	50 347	23 162	3 235	656
34 521	586	1 118	—	36 225	28 365	994	2 304	—	31 663	42	59 310	2 208	42	61 560	23 950	4 602	807
29 326	893	965	—	31 184	22 435	754	1 830	—	25 019	2	53 079	1 193	2	54 274	16 750	6 004	435
29 873	462	1 207	—	31 512	25 249	966	2 314	—	28 529	9	57 173	1 633	9	58 835	18 339	6 211	1 665
32 760	420	1 354	9	34 543	29 855	962	1 808	—	32 625	42	69 059	1 634	42	70 735	21 974	7 144	1 699
25 205	387	1 549	—	27 141	21 887	1 412	1 288	—	24 587	10	68 188	2 542	10	70 740	13 258	8 942	1 099
466 379	8 205	19 336	42	493 962	405 971	16 056	34 114	13	456 154	549	883 744	28 542	549	912 835	327 688	79 701	14 638
33 786	501	1 740	—	36 027	33 003	1 460	2 342	—	36 805	57	102 565	2 995	57	105 617	22 566	9 662	2 235
54 476	994	3 168	4	58 642	53 145	2 944	4 355	7	60 451	160	151 088	5 002	160	156 250	36 839	15 573	3 677
72 570	1 401	3 300	—	77 271	68 063	2 817	8 448	—	79 328	214	171 521	5 336	214	177 071	51 685	15 849	3 346
57 120	921	1 917	—	59 958	53 516	1 686	3 981	—	59 183	78	112 332	3 739	78	116 149	37 305	15 865	2 032
31 499	866	1 373	—	33 738	26 543	991	3 068	—	30 602	39	61 647	1 959	39	63 645	23 154	3 607	773
54 651	1 054	990	10	56 705	47 759	800	5 006	—	53 565	48	106 219	1 356	48	107 623	34 030	13 615	914
37 057	663	692	—	38 412	34 597	612	3 366	—	38 575	12	80 324	1 044	12	81 380	25 330	8 710	1 169
47 684	733	1 753	—	50 170	49 405	1 582	2 435	—	53 422	44	110 773	2 712	44	113 529	25 408	21 158	4 421
45 112	608	1 427	—	47 147	49 881	1 243	2 111	—	53 238	27	111 854	2 456	27	114 337	23 351	22 720	5 056
63 814	1 147	3 706	2	68 669	69 953	3 028	3 301	—	76 282	148	189 232	5 506	148	194 886	26 609	39 132	7 240
42 671	612	3 183	—	46 466	45 561	2 949	2 089	—	50 599	44	143 272	6 321	44	149 637	16 384	28 275	3 851
22 483	357	1 285	—	24 125	24 119	982	900	—	26 001	45	79 599	1 959	45	81 603	11 617	12 744	740
562 923	9 857	24 534	16	597 330	555 548	21 094	41 402	7	618 051	916	1 420 426	40 385	916	1 461 727	334 278	206 910	35 454
52 465	980	1 409	—	54 854	48 096	1 04	6 610	—	55 747	5	105 611	2 153	5	107 769	36 343	10 802	1 992
49 688	1 068	1 191	14	51 961	43 714	902	6 108	—	50 724	12	94 221	1 460	12	95 693	33 433	9 885	1 298
64 999	1 156	2 100	—	68 255	58 385	1 609	7 494	—	67 488	61	142 261	3 177	61	145 499	42 504	15 823	1 667
79 051	1 262	3 294	8	83 615	76 763	3 070	4 998	8	84 839	43	191 461	6 077	43	197 581	43 222	32 907	3 704
43 282	641	1 307	—	45 230	44 728	1 117	1 895	—	47 740	32	112 539	2 200	32	114 821	29 125	14 393	2 327
289 485	5 107	9 301	22	303 915	271 686	7 739	27 105	8	306 538	153	646 143	15 067	153	661 363	184 627	83 810	10 988
25 389	626	1 424	—	27 439	24 228	1 221	1 832	—	27 281	52	62 959	2 675	52	65 686	15 601	7 695	2 153
29 790	890	2 846	3	33 529	29 507	2 555	3 253	—	35 315	287	83 058	4 864	287	88 209	15 754	14 222	2 086
55 179	1 516	4 270	3	60 968	53 735	3 776	5 085	—	62 596	339	146 017	7 539	339	153 895	31 355	21 917	4 239
1 373 966	24 685	57 441	83	1 456 665	1 286 940	48 665	107 706	28	1 443 339	1 957	3 096 330	91 533	1 957	3 189 820	877 948	392 338	65 319

STATISTICA STATISTIQUE UTILIZAREA CLĂDIRILOR UTILISATION DES BÂTIMENTS

C.—Comunele urbane,

C.—Villes par départements

TABELA II.

Diviziuni istorice <i>Divisions historiques</i>	JUDEȚELE <i>Départements</i>	No. de ordine al orașului <i>No. d'ordre des villes</i>	Numele Orașului <i>Villes</i>	NUMĂRUL CLĂDIRILOR <i>Nombre des bâtiments</i>								NUMĂRUL CORPUILOR DE CASĂ DESTINATE <i>Nombre des maisons destinées</i>					
				LOCUITE <i>Habités composés</i>					NELOCUITE <i>Non habités</i>			Numai pentru locuit <i>Exclusivement pour habitation</i>	Numai pentru prăvălii, ateliere, administratii, etc. <i>Exclusivement pour boutiques, ateliers, bureaux etc.</i>	Și pentru locuit, și ca ateliere etc. <i>Comme habitation et atelier, etc.</i>	Nu se arată <i>Non indiqué</i>	Totalul corpurilor de casă <i>Total des maisons</i>	
				Cu 1 locuință <i>D'un logement</i>	Cu 2 locuințe <i>De 2 logements</i>	Cu 3 locuințe <i>De 3 logements</i>	Cu 4 și mai multe locuințe <i>De 4 et plusieurs</i>	TOTAL <i>Total</i>	Goale <i>Vides</i>	In construcție <i>En construction</i>	Totalul clădirilor <i>Total des bâtiments</i>						
M O L D O V A	1. Suceava	1	Fălțiceni	1 078	258	51	31	1 418	80	2	1 500	1 253	55	436	—	1 744	
	2. Neamțu	2	Piatra	1 977	577	165	118	2 837	147	20	3 004	3 139	123	672	—	3 934	
		3	T-g.-Neamțu	1 432	245	33	9	1 719	141	7	1 867	1 739	96	465	—	2 300	
	3. Bacău	4	Bacău	1 432	559	192	147	2 330	84	10	2 424	2 314	72	271	10	2 667	
		5	Târgu-Ocna	1 191	214	38	22	1 465	170	6	1 641	1 617	77	222	—	1 916	
	4. Putna	6	Focșani	2 367	770	215	142	3 494	197	3	3 694	3 481	207	770	10	4 468	
		7	Odobești	720	173	50	30	973	280	1	1 254	1 506	81	73	—	1 660	
		8	Panciu	237	106	36	22	401	17	—	418	460	28	163	—	651	
	5. Dorohoi	9	Dorohoi	1 236	422	140	64	1 862	109	10	1 981	1 489	81	605	—	2 175	
		10	Herța	434	84	7	—	525	21	13	559	288	21	303	—	612	
		11	Mihăileni	526	74	13	2	615	44	—	660	434	34	216	—	684	
	6. Botoșani	12	Botoșani	2 724	1 148	369	224	4 465	171	12	4 648	4 490	168	826	18	5 502	
		13	Hârlău	579	133	21	16	749	35	6	790	756	31	110	—	897	
7. Iași	14	Iași	3 820	1 853	892	1 171	7 736	260	11	8 007	8 905	293	1 488	—	10 686		
	15	Târgu-Frumos	704	140	35	12	891	52	3	946	866	46	210	—	1 122		
8. Roman	16	Roman	1 560	523	140	90	2 313	76	11	2 400	2 258	124	584	—	2 966		
9. Vaslui	17	Vaslui	1 059	356	88	42	1 545	74	8	1 627	1 624	79	420	—	2 123		
10. Fălciu	18	Huși	2 532	425	75	41	3 073	*) 1204	21	4 298	3 621	*) 886	521	—	5 028		
11. Tutova	19	Bârlad	2 923	801	184	101	4 009	242	15	4 266	4 447	115	729	—	5 291		
12. Tecuci	20	Tecuci	1 819	417	80	33	2 349	114	7	2 470	2 401	49	342	—	2 795		
13. Covurlui	21	Galați	4 856	2 207	943	860	8 866	359	10	9 235	10 804	354	1 452	1	12 611		
		Totalul Moldovei	35 206	11 485	3 767	3 177	53 635	3 877	177	57 689	57 895	3 020	10 878	39	71 830		
M U N T E N I A - M A R E	14. Râmnicu-Sărat	22	Râmnicu-Sărat	1 734	457	86	42	2 319	113	2	2 434	2 291	86	360	—	2 737	
	15. Buzău	23	Buzău	2 392	1 027	277	174	3 870	112	9	3 991	4 080	209	772	—	5 061	
		24	Mizil	886	195	19	8	1 108	75	6	1 189	1 068	56	240	—	1 364	
	16. Prahova	25	Ploești	6 480	1 835	461	176	8 952	366	10	9 328	9 782	356	1 473	—	11 611	
		26	Câmpina	566	213	112	107	998	63	6	1 067	1 403	93	164	—	1 660	
		27	Filipești	268	44	3	1	316	20	5	341	389	14	19	—	422	
		28	Sinaia	300	91	39	24	454	116	16	586	786	24	90	—	900	
		29	Slănic	1 156	50	1	1	1 208	139	10	1 357	1 396	42	84	—	1 522	
		30	Urlați	909	60	6	3	978	159	13	1 150	1 228	17	54	—	1 299	
		31	Văleni-de-Munte	718	81	6	2	807	221	13	1 041	958	39	142	87	1 226	
	17. Dâmbovița	32	Târgoviște	1 531	332	70	28	1 961	112	3	2 076	2 076	91	346	—	2 513	
		33	Găești	478	136	26	11	651	29	2	682	743	27	91	—	861	
	18. Muscel	34	Câmpulung	2 448	365	58	29	2 900	343	4	3 247	3 273	85	401	—	3 759	
	19. Argeș	35	Pitești	1 504	548	194	160	2 406	134	11	2 551	2 565	168	563	—	3 296	
		36	Curtea-de-Argeș	1 058	100	19	11	1 188	99	6	1 293	1 302	37	124	—	1 463	
	20. Olt	37	Slatina	1 140	260	62	20	1 482	201	4	1 687	1 603	136	294	—	2 033	

*) In acest număr se cuprind și cramele de la vii.

STATISTICA STATISTIQUE UTILIZAREA CLĂDIRILOR UTILISATION DES BÂTIMENTS

C.—Comunele urbane,

C.—Villes par départements

TABELA II. (urmare și fine)

Diviziuni Istorice <i>Divisions historiques</i>	JUDEȚELE <i>Départements</i>	No. de ordine al orașului <i>No. d'ordre des villes</i>	NUMELE ORAȘULUI <i>Villes</i>	NUMARUL CLĂDIRILOR <i>Nombre des bâtiments</i>										NUMARUL CORPURILOR DE CASA DESTINATE <i>Nombre des maisons destinées</i>					
				LOCUITE <i>Habités composés</i>					NELOCUITE <i>Non habités</i>					Numai pentru locuit <i>Exclusivement pour habitation</i>	Numai pentru prăvălii, ateliere administraț. etc. <i>Exclusivement pour bouis- ques, ateliers, bureaux, etc.</i>	și pentru locuit și caateriere, etc. <i>Comme habitation et atelier, etc.</i>	Nu se arată <i>Non indiqué</i>	Totalul corpurilor de casă <i>Total des maisons</i>	
				Cu 1 locuință <i>D'un logement</i>	Cu 2 locuințe <i>De 2 logements</i>	Cu 3 locuințe <i>De 3 logements</i>	Cu 4 și mai multe locuințe <i>De 4 plusieurs logements</i>	TOTAL <i>Total</i>	Goale <i>Vides</i>	In construcție <i>En construction</i>	Totalul clădirilor <i>Total des bâtiments</i>	Totalul pentru locuit <i>Total des habitations</i>	Totalul pentru prăvălii, ateliere administraț. etc. <i>Total des bouis- ques, ateliers, bureaux, etc.</i>						și pentru locuit și caateriere, etc. <i>Total des habitations et ateliers, etc.</i>
MUNTENIA MARE	21. Teleorman	38	T. Măgurele	996	323	95	61	1 475	149	4	1 628	1 656	100	228	—	1 984			
		39	Alexandria	2 395	399	52	21	2 867	240	8	3 115	2 805	182	477	32	3 496			
		40	R. de Vede	1 760	275	42	16	2 093	256	10	2 359	2 293	179	248	—	2 720			
		41	Zimnicea	1 141	132	10	4	1 287	52	1	1 340	1 400	55	83	—	1 538			
		42	Giurgiu	1 998	746	177	109	3 030	224	9	3 263	3 547	124	517	—	4 188			
		43	București	13 751	7 614	4 347	6 373	32 085	709	66	32 860	42 075	1 730	5 198	—	49 003			
		44	Oltenești	846	209	41	16	1 112	91	1	1 204	1 127	45	231	—	1 403			
		45	Călărași	1 391	431	102	26	1 950	138	1	2 089	1 874	112	367	—	2 353			
		46	Slobozia	539	180	41	12	772	46	4	822	687	21	244	—	952			
		47	Urziceni	437	129	27	4	597	44	10	651	593	16	100	—	709			
		48	Brăila	3 042	1 984	1 163	1 183	7 372	4 27	12	7 811	8 109	496	1 669	1	10 275			
				Totalul Munteniei-Mari	51 864	18 216	7 536	8 622	86 238	4 678	246	91 162	101 109	4 540	14 579	120	120 348		
	OLTENIA	26. Vâlcea	49	R. Vâlcea	955	235	88	79	1 357	111	5	1 473	1 515	80	309	—	1 904		
			50	Drăgășani	950	125	40	20	1 135	107	2	1 244	1 332	36	143	—	1 511		
			51	Ocnele-Mari	1 051	48	5	2	1 106	133	13	1 252	1 283	30	71	—	1 384		
		52	Târgu-Jiu	957	220	72	54	1 503	78	9	1 390	1 337	80	228	—	1 705			
		53	T. Severin	1 737	616	283	261	2 897	142	3	3 042	3 058	114	262	—	3 794			
		54	B. de Aramă	308	22	1	1	332	55	4	391	332	12	65	—	409			
		55	Craiova	2 142	1 479	587	484	6 463	214	16	6 693	7 299	194	1 234	3	8 730			
		56	Calafat	1 085	177	50	14	1 107	66	—	1 173	1 144	66	144	—	1 354			
		57	Caracal	3 913	361	0	29	2 592	149	8	2 749	2 600	89	549	—	3 238			
		58	Corabia	866	216	43	30	1 374	127	16	1 517	1 482	92	181	—	1 755			
			Totalul Olteniei	13 964	3 449	1 229	974	19 666	1 182	76	20 924	21 382	793	3 610	3	25 788			
DOBROGEA	31. Tulcea	59	Tulcea	2 289	744	167	77	3 277	444	1	3 722	3 958	424	409	—	4 791			
		60	Babadag	657	126	12	5	800	100	3	903	890	75	73	2	1 040			
		61	Chilia-Veche	456	54	1	—	511	261	1	773	768	31	14	—	813			
		62	Isaccea	753	89	7	2	851	101	1	953	949	48	76	—	1 073			
		63	Mahmudia	320	26	1	—	347	28	—	375	372	21	22	—	415			
		64	Măcin	861	143	17	3	1 024	91	4	1 119	1 095	53	156	—	1 304			
		65	Sulina	846	256	63	57	1 222	156	2	1 380	1 205	174	245	—	1 624			
		66	Constanța	1 542	621	314	410	2 887	368	26	3 281	3 263	338	694	—	4 295			
		67	Cerna-Vodă	462	172	62	45	741	49	3	793	876	105	118	—	1 099			
		68	Cuzgun	251	50	8	1	310	10	—	320	337	7	28	—	372			
		69	Hârșova	574	119	25	4	722	169	2	893	841	99	96	20	1 056			
		70	Mangalia	219	59	17	8	303	70	—	373	337	36	35	—	408			
		71	Medgidia	519	172	52	40	783	128	1	912	910	90	161	—	1 191			
	72	Ostrov	497	94	5	1	601	66	—	667	609	66	63	—	738				
			Totalul Dobrogei	10 246	2 725	755	653	14 379	2 041	44	16 464	16 410	1 567	2 220	22	20 219			
			Totalul comunelor urbane din România	111 280	35 925	13 287	13 426	173 918	11 778	543	186 239	196 796	9 920	31 287	184	238 187			

CLADIRILOR

BÂTIMENTS

PE LOCUINȚE ȘI INCĂPERI

LOGEMENTS ET PIÈCES

judete și diviziuni istorice

urbaines réunies

TABLEAU III.

2 INCĂPERI AVÂND: <i>de 2 pièces habités par:</i>							LOCUINȚE CU 3 INCĂPERI AVÂND: <i>Logements composés de 3 pièces, habités par:</i>													
5	6-10		peste 10		TOTAL		1	2		3-5		6-10		peste 10		TOTAL				
PERSONNES							PERSONNES													
Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor			
27 125	3 816	27 001	71	810	14 246	28 492	60 948	211	211	751	1 502	2 585	10 157	1 828	13 150	50	598	5 425	16 275	25 618
30 864	4 225	29 721	54	625	16 796	33 592	69 193	386	386	1 191	2 382	3 680	14 430	2 504	17 981	71	840	7 832	23 495	36 069
46 456	5 937	41 619	69	839	23 532	47 064	98 794	327	327	1 222	2 444	4 275	16 816	2 623	18 522	59	702	8 506	25 518	38 851
28 631	3 183	21 877	28	343	14 784	29 568	58 136	356	356	1 302	2 604	4 324	17 032	2 389	16 588	26	326	8 397	25 191	36 926
34 019	5 080	35 736	63	807	17 199	34 398	76 645	252	252	1 016	2 032	4 328	17 274	3 147	22 523	73	836	8 816	26 448	42 917
35 338	5 397	37 909	90	1 034	18 406	36 812	81 326	251	251	1 011	2 022	3 890	15 597	2 737	19 627	80	947	7 969	23 907	38 444
34 564	4 581	32 176	72	911	18 453	36 906	76 319	269	269	1 109	2 218	3 697	14 547	2 557	18 277	67	968	7 699	23 097	36 279
19 981	2 377	16 631	30	370	10 008	20 016	41 327	136	136	651	1 302	2 213	8 740	1 294	9 133	21	315	4 315	12 945	19 626
24 730	2 793	19 364	30	358	12 819	25 638	50 721	234	234	924	1 848	2 811	11 105	1 677	11 812	30	348	5 676	17 028	25 347
19 056	2 128	14 535	22	256	10 169	20 338	39 275	231	231	944	1 888	2 746	10 739	1 596	11 161	21	241	5 538	16 614	24 314
22 343	2 430	16 803	34	431	11 621	23 242	45 442	282	282	971	1 942	3 223	12 621	1 722	12 134	24	294	6 222	18 666	27 273
24 823	2 779	19 089	30	339	12 402	24 804	49 954	250	250	900	1 800	3 263	12 975	1 964	13 907	36	504	6 415	19 245	29 436
21 830	2 281	15 771	39	478	12 243	24 486	45 481	403	403	1 639	3 318	5 037	19 784	2 543	17 939	42	507	9 684	29 052	41 951
369 760	46 961	328 431	637	7 639	192 678	385 356	798 501	3 588	3 588	13 651	27 302	46 074	181 981	28 581	202 754	600	7 421	92 494	277 482	423 046
20 573	2 183	15 055	24	363	10 646	21 292	41 429	345	345	1 255	2 510	4 213	16 514	2 552	17 719	33	438	8 398	25 194	37 626
45 396	5 441	37 618	60	724	23 082	46 164	94 133	582	582	2 080	4 160	7 397	29 419	4 479	31 250	67	875	14 605	43 815	66 286
70 975	8 769	60 613	113	1 466	35 493	70 986	147 857	886	886	3 149	6 298	12 073	47 848	7 044	49 394	106	1 556	23 260	69 780	105 982
64 793	7 923	54 643	81	944	29 863	59 726	130 168	226	226	901	1 802	4 262	17 194	2 958	20 922	49	589	8 396	25 188	40 736
33 185	4 429	29 207	50	583	16 049	32 098	68 826	212	212	677	1 354	2 758	10 903	1 770	12 513	30	396	5 447	16 341	25 378
72 526	9 440	65 066	87	983	33 429	66 858	148 451	239	239	944	1 888	4 520	18 201	3 009	21 017	45	556	8 757	26 271	41 881
53 642	6 620	45 157	51	629	23 740	47 480	105 901	168	168	705	1 410	4 330	17 670	3 218	22 509	54	642	8 475	23 425	42 399
59 041	9 973	69 646	153	1 841	28 726	57 452	137 741	267	267	969	1 938	5 581	22 929	6 114	44 252	264	3 105	13 199	39 597	72 491
49 962	7 040	48 596	81	1 333	23 521	47 042	106 974	313	313	1 060	2 120	6 183	25 334	4 731	33 227	93	1 282	12 382	37 146	62 276
102 041	11 127	77 321	192	2 862	52 760	105 520	209 615	1 060	1 060	4 466	8 932	16 418	65 116	10 303	72 393	236	3 756	32 503	97 509	151 283
29 413	3 855	23 131	44	552	14 600	29 200	59 663	417	417	1 755	3 510	6 381	25 307	4 074	28 608	60	758	12 687	38 061	53 600
25 425	2 609	18 006	81	452	13 826	27 652	51 912	397	397	1 758	3 516	4 900	19 209	2 688	18 876	47	682	9 730	29 370	42 680
627 572	78 709	543 994	967	12 730	305 735	611 470	1 302 650	5 112	5 112	19 719	39 438	79 024	315 674	52 940	372 682	1 104	14 609	157 890	478 697	747 515
81 250	8 974	64 105	63	741	36 414	72 828	155 067	258	258	854	1 708	4 126	16 484	2 543	17 653	33	409	7 814	23 442	36 512
78 289	8 273	55 971	36	429	34 204	68 408	145 444	194	194	590	1 180	3 364	13 561	1 951	13 443	20	240	6 119	18 357	23 618
73 929	8 518	57 698	43	573	34 585	69 170	147 975	444	444	1 482	2 964	9 821	40 021	6 479	44 638	78	970	18 304	54 912	89 037
104 162	12 322	83 638	97	1 223	46 571	93 142	203 430	394	394	1 641	3 282	11 148	45 987	9 429	66 235	162	1 955	22 774	68 322	117 871
54 417	7 333	50 352	77	919	24 596	49 192	112 322	184	184	759	1 518	5 391	22 431	5 307	37 756	158	1 821	11 799	35 397	63 711
397 056	45 415	308 664	316	3 885	176 370	352 740	764 258	1 474	1 474	5 326	10 652	33 850	138 184	25 709	179 745	451	5 395	66 810	200 430	335 754
24 515	3 746	26 324	82	1 007	13 053	26 106	57 057	276	276	1 043	2 086	4 272	17 175	3 857	27 909	119	1 454	9 567	28 701	48 900
33 869	4 518	31 447	97	1 243	16 502	33 004	72 421	243	243	1 245	2 490	4 768	19 284	3 939	28 196	152	2 155	10 347	31 041	52 368
58 384	8 264	57 771	179	2 250	29 555	59 110	129 478	519	519	2 288	4 576	9 040	36 459	7 796	56 105	271	3 600	19 014	59 742	101 268
1452 772	179 349	1 238 860	2 090	26 504	704 338	1 408 676	2 989 947	10 696	10 696	40 984	81 968	167 988	672 598	115 026	811 286	2 426	31 094	337 117	1 011 351	1 407 579

STATISTICA STATISTIQUE DENSITATEA POPULAȚIUNII DENSITÉ DES HABITANTS

A. — Comunele rurale și urbane

A. — Communes rurales et urbaines

TABELA III

Diviziuni istorice <i>Divisions historiques</i>	No. de ordine al județului <i>No. d'ordre du département</i>	NUMELE JUDEȚULUI <i>Départements</i>	LOCUIŢE CU 4—5 INCĂPERI, AVÂND: <i>Logements composés de 4—5 pièces habités par:</i>												
			1		2		3—5		6—10		Peste 10		TOTAL		
			P E R S O A N E — P E R S O N N E S												
			Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Nombre des logements	Nombre des personnes	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Nombre des logements	Nombre des personnes	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul locuințelor	Numărul incăperilor pièces
M O L D O V A	1	Suceava	75	75	276	552	1 066	4 218	850	6 248	48	592	2 315	9 848	11 685
	2	Neamțu	251	251	464	928	1 590	6 313	1 183	8 543	73	953	3 561	15 196	16 988
	3	Bacău	103	103	420	840	1 883	7 553	1 297	9 338	52	893	3 755	15 908	18 727
	4	Putna	181	181	735	1 470	3 172	12 631	2 136	15 072	53	774	6 277	26 952	30 128
	5	Dorohoi	55	55	194	388	1 038	4 212	974	7 109	47	619	2 308	9 935	12 383
	6	Botoșani	88	88	307	614	1 359	5 460	1 182	8 524	55	651	2 991	12 893	15 337
	7	Iași	107	107	445	890	1 963	7 817	1 593	11 503	77	928	4 185	17 924	21 245
	8	Roman	48	48	228	456	1 001	3 980	780	5 213	27	360	2 034	8 674	10 057
	9	Vaslui	70	70	309	618	1 256	5 027	854	6 156	26	339	2 515	10 664	12 210
	10	Fălciu	106	106	442	884	1 728	6 837	1 170	8 261	37	436	3 483	14 903	16 524
	11	Tutova	99	99	470	940	1 863	7 394	1 296	9 206	55	676	3 783	16 150	18 315
	12	Teacui	95	95	470	940	2 238	9 004	1 632	11 581	56	724	4 491	19 221	22 344
	13	Covurlui	224	224	1 067	2 134	4 402	17 695	3 147	22 401	72	879	8 912	38 760	43 333
		Total	1 502	1 502	5 827	11 654	24 559	98 141	18 044	129 155	678	8 824	50 610	217 028	249 276
MUNȚENIA — MARE	14	Râmnicu-Sărat	203	203	1 069	2 138	5 282	21 301	3 752	26 517	77	976	10 383	45 109	51 135
	15	Buzău	305	305	1 261	2 522	6 097	24 675	4 690	33 127	115	1 366	12 468	51 388	58 296
	16	Prahova	397	397	1 396	2 792	5 860	23 396	4 190	29 814	147	1 897	11 990	51 388	58 296
	17	Dâmbovița	99	99	401	802	1 876	7 580	1 426	10 176	50	671	3 852	16 381	19 328
	18	Mușcel	112	112	302	604	1 480	5 743	1 179	8 331	37	573	3 060	13 106	15 363
	19	Argeș	98	98	289	578	1 538	6 201	1 193	8 536	59	749	3 177	13 610	16 162
	20	Olt	57	57	127	254	764	3 094	592	4 208	15	195	1 555	6 711	7 809
	21	Teleorman	115	115	401	802	1 991	8 173	2 363	17 429	128	1 591	4 998	21 249	28 110
	22	Vlașca	102	102	408	816	2 315	9 507	2 201	15 804	70	993	5 096	21 428	27 222
	23	Ifov	578	578	2 459	4 918	12 568	50 750	9 504	67 806	401	6 707	25 510	109 038	130 759
	24	Ialomița	256	256	1 284	2 568	6 383	25 862	5 193	36 992	131	1 809	13 247	57 655	67 487
25	Brăila	168	168	1 003	2 006	4 259	17 204	3 384	24 226	121	1 482	8 935	39 024	45 086	
		Total	2 490	2 490	10 400	20 800	50 363	203 486	39 667	282 961	1 351	19 009	104 271	448 824	528 746
OLȚENIA	26	Vâlcea	90	90	237	474	1 248	5 010	846	5 984	41	648	2 462	10 518	12 206
	27	Gorjiu	39	39	125	250	787	3 216	586	4 147	24	373	1 561	6 640	8 025
	28	Mehedinți	127	127	369	738	2 352	9 669	1 965	13 865	71	940	4 884	20 802	25 329
	29	Doljiu	240	240	648	1 296	4 187	17 238	4 377	31 387	173	2 250	9 625	40 905	52 411
	30	Romanai	93	93	354	708	2 713	11 401	3 771	27 256	163	1 951	7 094	29 880	41 403
		Total	589	589	1 733	3 466	11 287	46 434	11 545	82 623	472	6 162	25 626	108 745	139 374
DOBROGEA	31	Tulcea	145	145	500	1 000	2 286	9 325	2 556	18 834	137	1 636	5 624	24 398	30 940
	32	Constanța	120	120	514	1 028	2 749	11 297	3 256	23 992	245	3 372	6 884	29 860	39 809
		Total	265	265	1 014	2 028	5 035	20 622	5 812	42 826	382	5 008	12 508	54 258	70 749
		România	4 846	4 846	18 974	37 948	91 244	368 783	75 068	537 565	2 883	39 003	193 015	828 855	988 145

CLĂDIRILOR DES BÂTIMENTS PE LOCUINȚE ȘI ÎNCĂPERI

PAR LOGEMENTS ET PIÈCES

întrunite, pe județe și diviziuni istorice (urmare și fine)

urbaines réunies (suite et fin)

TABLEAU III

LOCUINȚE CU PESTE 5 ÎNCĂPERI, AVÂND: Logements composés de plus 5 pièces, habités par:													TOTAL GENERAL		
1	2	3-5		6-10		Peste 10		TOTAL							
PERSONNE - PERSONNES															
Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Nombre des logements	Nombre des personnes	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Nombre des logements	Nombre des personnes	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul încăperilor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul încăperilor	Numărul persoanelor
22	22	51	102	249	1 026	295	2 184	42	1 671	659	5 536	5 005	35 484	72 990	151 147
59	59	122	241	448	1 798	394	2 912	65	2 276	1 088	9 251	7 289	41 492	93 750	169 849
23	23	84	168	429	1 746	492	3 650	69	3 339	1 097	8 587	8 926	56 456	116 643	232 954
46	46	132	264	855	3 483	858	6 271	102	5 077	1 993	15 105	15 141	43 693	109 058	181 382
17	17	42	84	256	1 062	315	2 309	53	2 020	683	5 539	5 492	41 675	88 989	184 382
21	21	61	122	396	1 634	447	3 327	88	3 131	1 013	8 095	8 235	45 138	96 466	197 404
28	28	96	186	531	2 156	707	5 263	197	7 134	1 553	13 070	14 761	50 081	109 188	212 669
15	15	54	108	260	1 061	260	1 913	50	3 862	639	5 261	6 959	30 554	60 454	128 165
17	17	64	128	236	949	234	1 674	23	1 447	574	4 654	4 215	31 607	68 007	128 804
19	19	76	152	366	1 471	284	2 047	28	840	773	5 629	4 529	26 984	64 505	108 396
29	29	63	126	407	1 640	432	3 218	71	3 757	1 002	7 967	8 770	31 781	75 178	129 819
15	15	59	118	418	1 702	401	2 960	40	2 815	933	7 099	7 610	33 868	79 996	142 384
63	63	225	450	1 384	5 609	1 466	10 702	118	6 789	3 256	24 608	23 613	39 886	122 697	171 799
374	374	1 123	2 246	6 235	25 337	6 585	48 430	946	44 158	15 263	120 401	120 545	508 699	1 157 921	2 139 154
54	54	192	384	1 113	4 532	1 113	8 105	67	2 094	2 539	17 933	15 169	37 571	115 133	163 937
72	72	237	474	1 602	6 565	1 566	11 429	159	4 543	3 636	26 701	23 083	63 574	180 588	277 977
99	99	322	644	1 482	5 983	1 420	10 474	210	8 315	3 533	28 026	25 515	89 704	235 608	389 914
43	43	93	186	472	1 906	490	3 616	67	3 131	1 165	8 962	8 882	58 606	125 587	258 378
47	47	87	174	466	1 901	365	2 656	33	1 961	998	7 604	6 739	31 026	74 621	135 216
27	27	78	156	471	1 942	502	3 757	102	4 474	1 180	9 595	10 356	54 012	123 803	242 917
19	19	42	84	235	987	239	1 743	51	2 520	586	4 579	5 353	37 153	86 992	171 086
45	45	112	224	563	2 278	643	4 786	89	2 558	1 452	11 199	9 891	60 633	141 755	297 445
37	37	68	136	391	1 583	374	2 692	74	2 800	944	7 421	7 248	55 703	126 797	259 395
171	171	496	992	3 993	16 411	4 570	33 858	909	30 484	10 139	86 395	81 916	155 014	432 564	681 759
63	63	292	584	1 910	7 834	2 133	15 595	148	4 365	3 139	28 441	28 441	53 073	164 307	242 848
59	59	268	536	1 809	7 483	2 136	15 560	183	4 289	4 455	30 748	27 927	41 582	131 370	180 864
736	736	2 287	4 574	14 507	59 405	15 551	114 271	2 092	71 534	35 173	270 561	250 520	737 651	1 939 125	3 301 736
28	28	71	142	324	1 333	368	2 704	62	2 957	853	6 841	7 164	53 790	119 876	232 011
18	18	25	50	164	669	195	1 447	54	2 526	456	3 578	4 710	46 532	101 175	200 371
40	40	89	178	531	2 171	607	4 483	90	3 047	1 357	10 205	9 919	65 571	161 530	295 474
73	73	214	428	1 130	4 626	1 289	9 417	185	8 882	2 891	22 391	23 426	92 497	231 396	436 393
28	28	106	212	499	2 040	566	4 173	85	2 501	1 284	9 737	8 954	50 838	130 271	248 600
187	187	505	1 010	2 648	10 839	3 025	22 224	476	19 913	6 841	52 752	54 173	309 228	748 248	1 412 849
34	34	125	250	675	2 704	778	5 828	83	3 206	1 695	12 802	12 022	36 062	98 130	170 640
46	46	154	308	875	3 573	1 232	9 207	271	8 362	2 578	18 862	21 496	42 871	119 327	208 931
80	80	279	558	1 550	6 277	2 010	15 035	354	11 568	4 273	31 664	33 518	78 933	217 457	379 571
1 377	1 377	4 194	8 388	24 940	101 858	27 171	199 960	3 868	147 173	61 550	475 378	458 756	1 634 511	4 062 751	7 233 310

STATISTICA

STATISTIQUE

DENSITATEA POPULAȚIUNII

DENSITÉ DES HABITANTS

B. Comunele rurale, pe
B. Communes rurales

TABELA III

Diviziuni istorice <i>Divisions historiques</i>	No. de ordine al județului <i>No. d'ordre du département</i>	NUMELE JUDEȚULUI <i>Départements</i>	LOCUINȚE CU 4-5 INCĂPERI, AVÂND: Logements composés de 4-5 pièces, habités par :												
			1		2		3-5		6-10		peste 10		TOTAL		
			P E R S O A N E — P E R S O N N E S												
			Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Nombre des logements
M O L D O V A	1	Suceava	66	66	241	482	920	3 655	728	5 358	39	486	1 994	8 441	10 047
	2	Neamțu	222	222	346	692	1 098	4 351	830	6 018	50	670	2 546	10 809	11 953
	3	Bacău	87	87	341	682	1 457	5 828	982	7 053	31	395	2 898	12 217	14 045
	4	Putna	134	134	530	1 060	2 432	9 674	1 650	11 600	35	491	4 781	20 387	22 959
	5	Dorohoi	41	41	144	288	757	3 076	737	5 369	34	467	1 713	7 368	9 241
	6	Botoșani	65	65	219	438	960	3 873	852	6 135	38	446	2 134	9 193	10 957
	7	Iași	67	67	209	418	931	3 754	752	5 412	28	348	1 987	8 405	9 999
	8	Roman	40	40	171	342	726	2 892	537	3 881	15	182	1 489	6 308	7 287
	9	Vaslui	64	64	266	532	1 065	4 258	718	5 167	19	261	2 132	9 016	10 282
	10	Fălciu	88	88	351	708	1 491	5 918	993	6 992	31	365	2 957	12 653	14 071
	11	Tutova	67	67	338	676	1 397	5 555	955	6 691	28	323	2 785	11 828	13 312
	12	Tecuci	81	81	390	780	1 919	7 721	1 421	10 086	42	558	3 853	16 447	19 226
	13	Covurlui	152	152	661	1 322	2 877	11 650	2 096	14 864	29	353	5 815	25 205	28 341
		Total	1 174	1 174	4 210	8 420	18 030	72 205	13 251	94 576	419	5 345	37 084	158 277	181 720
MUNȚENIA — MARE	14	Râmnicu-Sărat	183	183	997	1 994	4 956	20 008	3 512	24 784	64	821	9 712	42 209	47 790
	15	Buzău	276	276	1 089	2 178	5 357	21 711	4 123	29 028	75	865	10 920	47 412	54 058
	16	Prahova	285	285	897	1 794	4 067	16 371	2 945	20 879	56	717	8 250	35 225	40 046
	17	Dâmbovița	89	89	345	690	1 639	6 653	1 244	8 853	37	435	3 354	14 212	16 720
	18	Muscel	81	81	215	430	1 136	4 578	989	7 007	29	477	2 450	10 463	12 573
	19	Argeș	67	67	193	386	1 180	4 815	926	6 601	25	309	2 391	10 162	12 178
	20	Olt	45	45	94	188	623	2 542	505	3 592	7	85	1 274	5 468	6 452
	21	Telcorman	54	54	198	396	1 337	5 606	1 822	13 478	98	1 206	3 509	14 827	20 740
	22	Vlașca	80	80	319	638	1 987	8 226	1 982	14 208	50	747	4 418	18 485	23 899
	23	Ilfov	290	290	1 120	2 240	6 509	26 659	5 857	41 606	117	1 524	13 893	58 310	72 319
	24	Ialomița	235	235	1 168	2 336	5 881	23 893	4 860	34 638	113	1 458	12 257	53 362	62 560
25	Brăila	104	104	597	1 194	2 760	11 280	2 519	18 039	80	975	6 060	26 578	31 592	
		Total	1 789	1 789	7 232	14 464	37 432	152 342	31 284	222 713	751	9 619	78 488	336 713	400 927
OLȚENIA	26	Vâlcea	70	70	188	376	987	3 989	671	4 726	22	369	1 938	8 270	9 530
	27	Gorjiu	33	33	98	196	679	2 797	489	3 426	12	200	1 311	5 550	6 652
	28	Mehedinți	115	115	279	558	1 944	8 027	1 676	11 713	32	405	4 046	17 159	20 818
	29	Doljiu	173	173	445	890	3 298	13 669	3 748	26 780	115	1 436	7 779	32 824	42 948
	30	Romanși	73	73	269	538	2 370	10 032	3 474	25 069	139	1 666	6 325	26 552	37 378
		Total	464	464	1 279	2 558	9 278	38 514	10 058	71 714	320	4 076	21 399	90 355	117 326
DOBROGEA	31	Tulcea	85	85	242	484	1 374	5 687	1 848	13 715	113	1 320	3 662	15 876	21 921
	32	Constanța	83	83	306	612	1 866	7 766	2 672	19 834	213	2 574	5 140	22 301	30 869
		Total	168	168	548	1 096	3 240	13 453	4 520	33 519	326	3 894	8 802	38 177	52 160
		România	3 595	3 595	13 269	26 538	67 980	276 514	59 113	422 552	1 816	22 934	145 773	623 522	752 133

CLADIRILOR DES BÂTIMENTS PE LOCUINȚE ȘI INCĂPERI PAR LOGEMENTS ET PIÈCES

judete și diviziuni istorice (urmare și fine)
par départements et divisions historiques (suite et fin)

TABLEAU III

LOCUIȚE CU PEȘTE 5 INCĂPERI, AVAND: Logements composés de plus de 5 pièces, habités par :													TOTAL GENERAL		
1	2	3-5		6-10		peste 10		TOTAL							
P E R S O A N E — P E R S O N N E S															
Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul încăperilor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul încăperilor	Numărul persoanelor
21	21	42	84	160	659	188	1 393	23	1 402	434	3 639	3 559	33 576	66 963	142 510
50	50	90	180	253	981	191	1 415	24	600	608	5 328	3 226	35 227	76 068	141 789
20	20	72	144	282	1 126	273	2 020	36	577	683	5 350	3 887	50 732	101 403	206 119
33	33	71	142	477	1 935	451	3 279	40	957	1 072	7 695	6 346	36 395	85 488	147 835
14	14	25	50	138	572	194	1 435	36	585	407	3 352	2 658	37 509	77 629	164 380
18	18	41	82	209	848	199	1 483	34	462	501	3 994	2 893	36 922	76 424	160 472
17	17	34	68	166	662	145	1 073	20	1 273	392	3 107	3 093	31 734	62 369	132 454
12	12	36	72	129	507	104	758	16	287	297	2 480	1 636	27 053	50 347	110 037
14	14	52	104	164	648	151	1 082	16	420	397	3 149	2 268	29 359	61 560	118 407
16	16	53	106	246	989	183	1 302	17	318	515	3 675	2 731	23 189	54 274	92 744
20	20	39	78	202	814	212	1 555	27	461	500	3 747	2 928	26 215	58 835	104 531
12	12	49	98	311	1 267	310	2 277	22	458	704	5 126	4 112	30 817	70 735	127 457
39	39	126	252	684	2 784	728	5 321	27	437	1 604	11 040	8 833	23 299	70 740	100 158
286	286	730	1 460	3 421	13 792	3 329	24 393	338	8 237	8 104	61 682	48 168	422 027	912 835	1 748 893
50	50	169	338	1 006	4 089	988	7 186	46	685	2 259	15 692	12 347	34 463	105 617	149 441
58	58	192	384	1 245	5 093	1 162	8 403	78	1 362	2 735	19 316	15 300	56 089	156 250	242 812
72	72	193	386	751	3 064	648	4 763	64	1 949	1 728	13 296	10 234	70 880	177 071	305 781
40	40	77	154	356	1 435	356	2 627	46	566	865	6 539	4 822	55 202	116 149	241 347
35	35	54	108	285	1 118	235	1 715	15	224	624	4 617	3 260	27 534	63 645	119 126
20	20	46	92	234	974	228	1 688	39	668	567	4 440	3 442	48 559	107 623	216 916
16	16	29	58	156	647	159	1 160	33	543	393	3 054	2 424	35 209	81 380	161 261
22	22	42	84	202	820	324	2 436	45	716	635	4 757	4 078	50 987	113 529	252 993
29	29	51	102	251	1 003	239	1 716	52	914	622	4 763	3 764	51 127	114 337	238 766
57	57	142	284	773	3 129	757	5 520	139	4 936	1 868	14 929	13 926	72 981	194 836	333 864
55	55	255	510	1 693	6 964	1 942	14 199	123	2 213	4 068	27 513	23 941	48 510	149 637	221 558
40	40	182	364	1 141	4 769	1 445	10 480	90	2 559	2 898	19 273	18 212	25 101	81 603	116 481
494	494	1 432	2 864	8 093	33 165	8 483	61 892	760	17 335	19 262	138 189	115 750	576 642	1 461 727	2 600 346
18	18	52	104	207	822	201	1 495	26	433	497	3 913	2 872	49 137	107 769	210 553
13	13	15	30	85	339	101	735	16	235	230	1 716	1 352	44 616	95 693	190 608
33	33	57	114	339	1 376	370	2 685	42	624	841	5 987	4 832	59 994	145 499	270 341
43	43	123	246	608	2 327	673	4 856	68	950	1 515	10 625	8 622	79 833	197 581	377 437
24	24	58	116	272	1 111	329	2 428	36	585	719	5 129	4 264	45 845	114 821	224 428
131	131	305	610	1 504	6 175	1 674	12 199	188	2 827	3 802	27 370	21 942	279 425	661 363	1 273 367
21	21	48	96	230	920	349	2 665	47	920	695	5 138	4 622	25 449	65 686	122 738
25	25	89	178	484	1 983	845	6 353	193	3 028	1 636	11 325	11 567	32 062	88 209	159 443
46	46	137	274	714	2 903	1 194	9 018	240	3 948	2 331	16 463	16 189	57 511	153 895	282 181
957	957	2 604	5 208	13 732	56 035	14 680	107 502	1 526	32 347	33 499	243 704	202 049	1 335 605	3 189 820	5 904 787

STATISTICA STATISTIQUE DENSITATEA POPULAȚIUNII

DENSITÉ DES HABITANTS

C. — Comunele urbane, pe

C. —

TABELA III.

Diviziuni istorice <i>Divisions historiques</i>	JUDEȚELE <i>Départements</i>	No. de ordine al orașului <i>No. d'ordre des villes</i>	NUMELE ORAȘULUI <i>Noms des villes</i>	LOCUINȚE CU 1 ÎNCĂPERE, AVÂND: <i>Logements composés d' 1 pièce habités par:</i>												LOCUINȚE <i>Logements</i>				
				1		2		3-5		6-10		peste 10		TOTAL		1		2		
				PERSOANE - PERSONNES												PER-				
				Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	
M O L D O V A	1. Suceava	1	Fălțiceni .	62	62	121	242	155	578	60	428	—	—	398	398	1 310	34	34	127	254
	2. Neamțu	2	Piatra . . .	174	174	381	762	435	1 652	136	944	—	—	1 126	1 126	3 532	71	71	257	514
		3	Tg.-Neamțu	81	81	104	208	136	501	43	309	1	11	365	365	1 110	63	63	181	363
	3. Bacău .	4	Bacău . . .	192	192	367	734	448	1 651	127	855	2	22	1 136	1 136	3 414	44	44	263	526
		5	Tg.-Ocna .	91	91	132	264	195	745	45	308	—	—	463	463	1 408	43	43	153	306
	4. Putna .	6	Focșani . . .	220	220	352	704	355	1 318	89	603	—	—	1 016	1 016	2 845	105	105	366	732
		7	Odobești . .	74	74	144	288	134	507	53	347	1	16	406	406	1 232	30	30	91	182
		8	Panciu . . .	46	46	75	150	61	223	25	164	—	—	207	207	583	17	17	30	60
	5. Dorohoi	9	Dorohoi . . .	100	100	211	422	305	1 171	128	881	3	44	747	747	2 618	40	40	172	344
		10	Herța . . .	16	16	38	76	68	272	20	137	—	—	142	142	501	13	13	36	72
		11	Mihăileni . .	22	22	29	58	29	102	7	50	—	—	87	87	232	14	14	35	70
	6. Botoșani	12	Botoșani . .	370	370	720	1 440	984	3 707	312	2 148	4	45	2 390	2 390	7 710	131	131	530	1 060
		13	Hârlău . . .	48	48	57	114	108	416	54	363	1	12	268	268	953	16	16	78	156
7. Iași . . .	14	Iași	962	962	1 702	3 404	1 954	7 334	604	4 128	15	614	5 237	5 237	16 442	367	367	1 424	2 848	
	15	Tg.-Frumos	42	42	87	174	152	584	73	504	1	14	355	355	1 318	26	26	72	144	
8. Roman . .	16	Roman	164	164	256	512	392	1 475	85	582	—	—	897	897	2 733	67	67	252	504	
9. Vaslui . .	17	Vaslui	88	88	179	358	201	756	66	462	—	—	534	534	1 664	29	29	157	314	
10. Fălciu . .	18	Huși	166	166	217	434	283	1 073	80	544	4	51	750	750	2 268	148	148	328	656	
11. Tutova . .	19	Bârlad	319	317	457	914	497	1 836	114	775	1	12	1 388	1 388	3 856	132	132	422	844	
12. Tecuci . .	20	Tecuci	117	117	187	374	194	707	47	322	2	38	547	547	1 558	79	79	211	422	
13. Covurlui	21	Galați	781	781	887	1 774	805	2 969	206	1 393	5	89	2 685	2 685	7 006	523	523	1 632	3 264	
Total Moldova				4 135	4 135	6 703	13 406	7 891	29 577	2 375	16 247	40 968	21 144	21 144	64 333	1 992	1 992	6 817	13 634	

CLADIRILOR DES BATIMENTS PE LOCUINȚE ȘI ÎNCĂPERI

PAR LOGEMENTS ET PIÈCES

judete și diviziuni istorice

Villes.

TABLEAU III.

CU 2 ÎNCĂPERI AVÂND: <i>composés de 2 pièces, habités par:</i>									LOCUINȚE CU 3 ÎNCĂPERI, AVÂND: <i>Logements composés de 3 pièces, habités par:</i>											No. de ordine al orașului		
3-5		6-10		peste 10		TOTAL			1	2	3-5		6-10		peste 10		TOTAL					
SOANE - PERSONNES									PERSONNE - PERSONNES													
Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul încăperilor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul încăperilor	Numărul persoanelor			
257	985	139	989	10	120	567	1 134	2 382	20	20	56	112	189	749	127	925	5	55	397	1 191	1 861	1
566	2 244	343	2 393	5	57	1 242	2 484	5 279	28	28	132	264	361	1 437	257	1 838	10	137	788	2 364	3 704	2
313	1 229	155	1 100	2	23	714	1 428	2 777	22	22	76	152	249	999	183	1 326	5	61	535	1 605	2 560	3
569	2 229	274	1 956	6	67	1 156	2 312	4 822	14	14	120	240	316	1 242	225	1 595	8	96	683	2 049	3 187	4
340	1 334	154	1 079	3	34	693	1 386	2 796	9	9	53	106	164	635	91	636	5	61	322	966	1 447	5
537	2 013	240	1 679	7	85	1 255	2 510	4 614	50	50	213	426	563	2 195	267	1 898	7	87	1 100	3 300	4 656	6
170	656	71	496	1	11	363	726	1 375	11	11	42	84	123	468	67	464	1	13	244	732	1 040	7
83	319	40	288	2	33	172	344	717	1	1	23	46	58	224	36	250	—	—	118	354	521	8
413	1 634	274	1 966	2	25	901	1 802	4 009	11	11	76	152	292	1 166	218	1 577	4	47	601	1 803	2 953	9
118	461	59	422	1	11	227	454	979	3	3	13	26	77	318	72	521	1	12	166	498	880	10
103	411	47	321	—	—	199	398	816	11	11	37	74	101	388	74	540	2	23	225	675	1 036	11
1 199	4 675	668	4 746	10	111	2 538	5 076	10 723	21	21	165	330	498	1 974	354	2 536	15	182	1 053	3 159	5 043	12
204	802	147	1 048	1	17	446	892	2 039	4	4	17	34	77	301	51	369	3	34	152	456	742	13
2 794	10 744	1 355	9 512	22	326	5 962	11 924	23 797	103	103	495	990	1 299	5 109	839	6 038	34	578	2 770	8 310	12 818	14
223	877	128	897	2	22	451	902	1 956	9	9	27	54	97	385	68	495	2	27	203	609	970	15
513	2 010	248	1 712	8	117	1 088	2 176	4 410	20	20	103	206	303	1 179	194	1 384	9	103	629	1 887	2 892	16
344	1 335	171	1 180	1	12	702	1 404	2 870	16	16	81	162	226	891	126	882	3	37	452	1 356	1 988	17
707	2 724	320	2 210	3	33	1 506	3 012	5 771	38	38	112	224	378	1 470	220	1 552	7	78	755	2 265	3 362	18
754	2 848	303	2 111	10	115	1 621	3 242	6 050	55	55	208	416	510	1 972	273	1 964	11	130	1 057	3 171	4 537	19
486	1 835	164	1 136	4	45	944	1 888	3 517	21	21	102	204	359	1 414	200	1 428	11	169	693	2 079	3 236	20
2 268	8 606	864	6 022	23	263	5 310	10 620	18 678	147	147	767	1 534	1 989	7 687	916	6 542	24	275	3 843	11 529	16 185	21
12 961	49 961	6 164	43 263	123	1 527	28 057	56 114	110 377	614	614	2 918	5 836	8 229	32 203	4 858	34 760	167	2 205	16 786	50 358	75 618	

STATISTICA STATISTIQUE DENSITATEA POPULAȚIUNII

DENSITÉ DES HABITANTS

C.—Comunele urbane

C.—Villes

TABELA III.

Diviziuni istorice <i>Divisions historiques</i>	JUDEȚELE <i>Départements</i>	No. de ordine al orașului <i>No. d'ordre des villes</i>	NUMELE ORAȘULUI <i>Noms des villes</i>	LOCUINTE CU 4—5 INCĂPERI <i>Logements composés de 4—5 pièces</i>																													
				1					2					3—5					6—10					peste 10					T O				
				PERSOANE										PERSON																			
				Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor												
M O L D O V A	1. Suceava	1	Fălțiceni	9	9	35	70	146	563	122	890	9	106	321																			
	2. Neamțu	2	Piatra	17	17	81	162	342	1351	234	1664	17	209	691																			
		3	T-g.-Neamțu	12	12	37	74	150	611	119	861	6	74	324																			
	3. Bacău	4	Bacău	10	10	50	100	295	1197	227	1652	16	227	598																			
		5	Târgu-Ocna	6	6	29	58	131	528	88	693	5	271	259																			
	4. Putna	6	Foeșani	37	37	159	318	548	2203	367	2614	15	212	1126																			
		7	Odobesti	5	5	35	70	123	483	86	624	1	11	250																			
		8	Panciu	5	5	11	22	69	271	33	234	2	60	120																			
	5. Dorohoi	9	Dorohoi	8	8	27	54	185	750	150	1095	7	81	377																			
		10	Herta	—	—	6	12	31	128	31	216	3	35	71																			
		11	Mihăileni	6	6	17	34	65	258	56	429	3	36	147																			
	6. Botoșani	12	Botoșani	19	19	79	158	367	1458	290	2098	16	194	771																			
		13	Hârlău	4	4	9	18	32	129	40	291	1	11	86																			
	7. Iași	14	Iași	39	39	227	454	984	3880	793	5744	48	569	2091																			
		15	Târgu-Frumos	1	1	9	18	48	183	48	347	1	11	107																			
	8. Roman	16	Roman	8	8	57	114	275	1088	193	1382	12	178	545																			
	9. Vaslui	17	Vaslui	6	6	43	86	191	769	136	989	7	78	383																			
	10. Fălciu	18	Iluși	18	18	88	176	237	919	177	1269	6	71	526																			
	11. Tutova	19	Bârlad	32	32	132	264	466	1839	341	2515	27	353	998																			
	12. Tecuci	20	Tecuci	14	14	80	160	319	1283	211	1495	14	166	638																			
	13. Covurlui	21	Galați	72	72	406	812	1525	6045	1051	7537	43	526	3097																			
Totalul Moldovei				328	328	1617	3234	6529	25936	4793	34579	259	3479	13526																			

CLĂDIRILOR DES BÂTIMENTS PE LOCUINȚE ȘI ÎNCĂPERI PAR LOGEMENTS ET PIÈCES pe județe și diviziuni istorice (urmare)

(suite)

TABLEAU III

AVÂND: <i>habités par :</i>		LOCUINTE CU PESTE 3 ÎNCĂPERI AVÂND <i>Logements composés de plus de 5 pièces habités par :</i>														TOTAL GENERAL			No. de ordine al orașului
T A L		1	2	3-5		6-10		peste 10		T O T A L									
N E S		P E R S O A N E - P E R S O N N E S																	
Numărul încăperilor <i>pièces</i>	Numărul persoanelor <i>personnes</i>	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul încăperilor <i>pièces</i>	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul încăperilor <i>pièces</i>	
1 407	1 638	1	1	9	18	89	367	107	791	19	269	225	1 897	1 446	1 908	6 027	8 637	1	
3 004	3 403	4	4	19	38	137	578	164	1 197	31	1 230	358	2 989	3 047	4 205	11 967	18 965	2	
1 383	1 632	5	5	13	26	58	239	39	300	7	446	122	934	1 016	2 060	5 715	9 095	3	
2 577	3 186	1	1	6	12	106	458	179	1 343	29	2 383	321	2 553	4 197	3 894	10 627	18 846	4	
1 114	1 496	2	2	6	12	41	162	40	287	4	379	93	684	842	1 830	4 613	7 989	5	
4 940	5 384	8	8	48	96	306	1 257	345	2 546	53	3 660	760	6 140	7 564	5 257	17 996	25 066	6	
1 094	1 193	4	4	10	20	41	173	41	293	5	414	101	777	904	1 364	3 735	5 744	7	
531	592	1	1	3	6	31	118	21	153	4	46	60	493	324	677	1 929	2 737	8	
1 632	1 988	1	1	10	20	86	357	85	615	13	1 390	195	1 574	2 383	1 282	7 558	13 951	9	
300	391	1	1	—	—	8	35	7	51	1	11	17	117	98	623	1 511	2 849	10	
635	763	1	1	7	14	24	98	29	208	3	34	64	496	355	722	2 291	3 202	11	
3 331	3 927	2	2	19	38	177	748	235	1 750	51	2 633	484	3 896	5 171	2 726	17 852	32 574	12	
369	453	1	1	1	2	10	38	13	94	3	36	28	205	171	980	2 190	4 358	13	
9 055	10 686	10	10	53	106	348	1 422	550	4 109	175	5 839	1 136	9 721	11 486	17 196	44 247	75 229	14	
464	560	1	1	3	6	17	72	12	81	2	22	35	242	182	1 151	2 572	4 986	15	
2 366	2 770	3	3	18	36	131	554	156	1 155	34	3 575	342	2 781	5 323	3 501	10 107	18 128	16	
1 648	1 928	3	3	12	24	72	301	83	592	7	1 027	177	1 505	1 947	2 248	6 447	10 397	17	
2 250	2 453	3	3	23	46	120	482	101	745	11	552	258	1 954	1 798	3 795	10 231	15 652	18	
4 322	5 003	9	9	24	48	205	826	220	1 663	44	3 296	502	4 220	5 842	5 566	16 343	25 288	19	
2 774	3 118	3	3	10	20	107	435	91	683	18	2 357	229	1 973	3 498	3 051	9 261	14 927	20	
13 555	14 992	24	24	99	198	700	2 825	738	5 381	91	6 352	1 652	13 568	14 780	16 587	51 957	71 641	21	
58 751	67 556	88	88	393	786	2 814	11 545	3 256	24 037	608	35 921	7 159	58 719	72 377	86 672	245 086	390 261		

1) 6 menage compuse din 14 persoane locuiesc câte 2 menage într-o locuință având 1 singură încăpere.

2) 4 " " " 13 " " " 2 " " " 1 " " " " " "

3) 8 " " " 23 " " " 2 și 4 " " " " " " " 1 " " " " " "

STATISTICA

STATISTIQUE

DENSITATEA POPULAȚIUNII

DENSITÉ DES HABITANTS

C. — Comunele urbane, pe

C. — villes

TABELA III.

DIVIZIUNI ISTORICE <i>Divisions historiques</i>	JUDEȚELE <i>Départements</i>	No. de ordine al orașului <i>No. d'ordre des villes</i>	NUMELE ORAȘULUI <i>Noms des villes</i>	LOCUINȚE CU 1 ÎNCĂPERE, AVÂND: <i>Logements composés d' 1 pièce, habités par:</i>												LOCUINȚE <i>Logements</i>				
				1		2		3-5		6-10		peste 10		TOTAL		1		2		
				PERSOANE-PERSONNES												PER-				
				Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor
M U N T E N I A - M A R E	14. R.-Sărat	22	R.-Sărat . .	120	120	191	332	238	882	74	519	—	—	623	623	1 903	61	61	177	354
	15. Buzău	23 24	Buzău . . . Mizil . . .	168 37	168 37	403 45	806 90	516 78	1 913 234	108 25	716 164	4 —	44 —	1 199 185	1 199 185	3 647 575	86 22	86 22	422 94	844 188
	16. Prahova	25	Ploești . .	415	415	671	1 342	835	3 124	208	1 430	7	85	2 136	2 136	6 396	260	260	893	1 786
		26	Câmpina . .	62	62	99	198	120	430	31	215	2	58	314	314	963	33	33	123	246
		27	Filipești . .	13	13	14	28	14	50	5	32	—	—	46	46	123	15	15	33	66
		28	Sinaia . . .	97	97	97	194	166	624	43	302	3	41	406	406	1 258	20	20	64	128
		29	Slănic . . .	24	24	17	34	31	112	11	75	—	—	83	83	245	47	47	109	218
		30	Urlești . . .	20	20	27	54	39	142	10	66	—	—	96	96	282	27	27	84	168
		31	Vălenii de Munte	28	28	30	60	48	187	13	94	—	—	119	119	369	33	33	87	174
	17. Dâmbovița	32	Târgoviștea	86	86	175	350	237	896	80	556	1	17	579	579	1 905	64	64	152	304
		33	Găești . . .	29	29	86	172	155	579	45	313	—	—	315	315	1 093	18	18	64	128
	18. Mușcel	34	Câmpulung	136	136	139	278	216	829	56	395	2	31	549	549	1 669	95	95	228	456
	19. Argeș	35	Pitești . . .	206	206	356	712	394	1 453	106	729	5	58	1 067	1 067	3 158	94	94	281	562
		36	Curtea de Argeș	52	52	83	166	135	509	48	340	1	14	319	319	1 081	42	42	105	210
	20. Olt . .	37	Slatina . . .	67	67	150	300	177	627	49	329	—	—	443	443	1 323	42	42	150	300
	21. Teleorman	38	Turnu-Măgurele	117	117	113	226	102	376	18	126	—	—	350	350	845	63	63	199	398
		39	Alexandria	57	57	147	294	206	787	71	482	—	—	481	481	1 620	61	61	218	436
		40	Roșiori de Vede	80	80	165	330	300	1 171	123	862	2	24	670	670	2 467	36	36	149	298
		41	Zimnicea . .	14	14	23	46	66	256	31	206	—	—	134	134	522	22	22	56	112
	22. Vlașca	42	Giurgiu . . .	200	200	347	694	387	1 460	157	1 112	5	68	1 096	1 096	3 534	127	127	366	732
	23. Ilfov	43	București . .	4 669	4 669	7 025	14 050	8 040	29 732	1 956	13 412	82	1357	21 772	21 772	63 220	1 900	1 900	7 204	14 408
		44	Oltenița . . .	35	35	55	110	137	528	58	394	1	11	286	286	1 078	29	29	87	174
	24. Ialomița	45	Călărași . . .	60	60	134	268	164	637	51	344	1	66	410	410	1 375	71	71	234	468
		46	Slobozia . . .	20	20	39	78	63	227	11	74	—	—	133	133	399	13	13	84	168
47		Urziceni . . .	34	34	45	90	53	205	16	111	1	11	149	149	451	20	20	42	84	

CLADIRILOR

DES BÂTIMENTS

PE LOCUINTE ȘI ÎNCĂPERI

PAR LOGEMENTS ET PIÈCES

județe și diviziuni istorice (urmare)

(suite)

TABLEAU III.

CU 2 ÎNCĂPERI AVÂND: <i>composés de 2 pièces, habités par:</i>									LOCUINTE CU 3 ÎNCĂPERI, AVÂND: <i>Logements composés de 3 pièces, habités par:</i>											No. de ordine al orașului		
3-5		6-10		peste 10	TOTAL			1	2		3-5		6-10		p ste 10	TOTAL						
SOANE - PERSONNES									PERSONNE - PERSONNES													
Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor <i>logements</i>	Numărul încăperilor <i>pièces</i>	Numărul persoanelor <i>personnes</i>	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor <i>logements</i>	Numărul încăperilor <i>pièces</i>	Numărul persoanelor <i>personnes</i>			
432	1 668	175	1 216	5	69	850	1 700	3 368	27	27	123	246	328	1 264	199	1 396	7	125	684	2 052	3 058	22
841	3 201	309	2 171	8	94	1 666	3 332	6 396	33	33	192	384	606	2 393	368	2 657	9	116	1 208	3 624	5 583	23
212	815	106	727	—	—	434	868	1 752	16	16	55	110	180	719	90	617	3	36	344	1 082	1 498	24
1 789	6 861	745	5 209	17	209	3 704	7 408	14 325	130	130	499	998	1 397	5 419	719	5 106	29	343	2 774	8 322	11 996	25
220	829	73	518	5	98	454	908	1 724	16	16	103	206	254	957	104	745	3	175	480	1 440	2 099	26
94	362	33	217	—	—	175	350	660	10	10	10	20	44	169	30	207	—	—	94	282	406	27
88	342	43	312	3	57	218	436	859	8	8	15	30	47	186	34	232	1	74	105	315	530	28
277	1 070	123	831	1	11	557	1 114	1 177	15	15	54	108	170	695	87	591	—	—	329	978	1 409	29
170	664	55	379	—	—	336	672	1 238	20	20	41	82	182	719	97	673	1	11	341	1 023	1 505	30
154	596	72	502	3	34	349	698	1 339	10	10	31	62	78	291	46	317	1	19	166	498	699	31
368	1 424	203	1 415	6	67	793	1 586	3 274	21	21	80	160	225	866	123	902	5	62	454	1 362	2 014	32
197	783	109	781	3	36	391	782	1 746	1	1	13	26	39	156	20	137	1	11	74	222	331	33
499	1 941	252	1 759	6	69	1 080	2 160	4 320	59	59	143	286	426	1 654	246	1 728	5	105	879	2 637	3 832	34
512	1 937	198	1 384	4	49	1 089	2 178	4 026	25	25	145	290	339	1 327	183	1 291	9	117	701	2 103	3 050	35
383	1 506	191	1 300	3	35	724	1 448	3 093	6	6	24	48	76	295	47	335	1	11	154	462	695	36
341	1 319	147	1 016	—	—	680	1 360	2 677	12	12	50	100	192	753	90	641	3	33	347	1 041	1 539	37
396	1 562	176	1 223	2	21	836	1 672	3 270	22	22	73	146	182	697	118	831	3	37	398	1 194	1 733	38
624	2 440	312	2 159	8	91	1 223	2 446	5 187	39	39	106	212	403	1 600	239	2 051	10	117	847	2 541	4 019	39
393	1 524	186	1 301	4	49	768	1 536	3 208	24	24	75	150	291	1 141	185	1 357	5	59	580	1 740	2 731	40
261	1 065	215	1 558	7	83	561	1 122	2 840	12	12	36	72	179	731	246	1 793	19	219	492	1 476	2 827	41
788	3 021	387	2 725	9	103	1 677	3 354	6 708	37	37	134	268	411	1 620	208	1 483	13	172	803	2 409	3 580	42
12 735	48 381	4 399	30 783	116	1 786	26 354	52 708	97 258	473	473	2 399	4 798	6 722	25 910	3 262	23 115	137	2 119	12 943	38 829	56 415	43
226	891	135	948	4	44	481	962	2 086	10	10	57	114	150	590	87	639	5	55	309	927	1 408	44
388	1 500	147	1 031	1	11	841	1 682	3 081	25	25	103	206	242	932	122	849	6	68	498	1 494	2 080	45
200	760	65	450	—	—	362	724	1 391	8	8	41	82	140	542	94	661	—	—	283	849	1 293	46
102	399	47	275	2	34	206	412	812	6	6	32	64	110	434	63	454	2	23	213	639	981	47

STATISTICA

STATISTIQUE

DENSITATEA POPULAȚIUNII

DENSITÉ DES HABITANTS

C.—Comunele urbane pe

C. — Villes

TABELA III

Diviziuni istorice <i>Divisions historiques</i>	JUDEȚELE <i>Départements</i>	No. de ordine al orașului <i>No. d'ordre des villes</i>	NUMELE ORAȘULUI <i>Villes</i>	LOCUINȚE CU 4-5 ÎNCĂPERI. <i>Logements composés de 4-5 pièces.</i>										
				1	2	3-5	6-10	peste 10	TO-					
				P E R S O A N E - P E R S O N -										
				Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor
M U N I C I A M A R E	14. R.-Sărat	22	R.-Sărat	20	20	72	144	326	1293	240	1733	13	155	671
	15. Buzău	23	Buzău	21	21	134	268	607	2431	465	3362	30	379	1257
		24	Mizil	8	8	38	76	133	533	102	731	10	122	291
	16. Prahova	25	Ploiești	64	64	327	654	1211	4732	851	6124	69	891	2522
		26	Câmpina	7	7	55	110	223	877	160	1139	14	198	459
		27	Filipești	3	3	8	16	21	76	12	86	1	11	45
		28	Sinaia	4	4	14	28	34	133	27	201	3	34	82
		29	Slănic	12	12	38	76	112	443	62	433	1	12	225
		30	Urlești	6	6	34	68	97	390	81	581	2	22	227
		31	Vălenii-de-Munte	16	16	23	46	95	374	52	371	1	12	187
	17. Dâmbovița	32	Târgoviște	10	10	48	96	201	782	164	1187	12	225	435
		33	Găești	—	—	8	16	36	145	18	136	1	11	63
	18. Mușcel	34	Câmpulung	31	31	87	174	294	1165	190	1324	8	96	610
	19. Argeș	35	Pitești	26	26	81	162	307	1185	222	1612	31	406	667
		36	Curtea de Argeș	5	5	15	30	51	201	45	323	3	34	119
	20. Olt	37	Slatina	12	12	33	66	141	552	87	617	8	110	281
	21. Teleorman	38	Turnu-Măgurele	20	20	54	108	161	623	110	797	8	126	353
		39	Alexandria	23	23	74	148	258	1028	239	1737	11	129	605
		40	Roșiori-de-Vede	10	10	45	90	166	647	124	897	9	108	354
		41	Zimnicea	8	8	30	60	69	269	68	520	2	22	177
	22. Vlașca	42	Giurgiu	22	22	89	178	328	1281	219	1596	20	246	678
	23. Ilfov	43	București	277	277	1307	2614	5936	23576	3563	25599	278	5047	11361
		44	Oltenești	11	11	32	64	123	515	84	601	6	136	256
	24. Ialomița	45	Călărași	13	13	77	154	311	1226	188	1318	11	153	600
	46	Slobozia	7	7	23	46	103	385	79	564	5	172	217	
	47	Urziceni	1	1	16	32	88	358	66	472	2	26	173	

CLADIRILOR

DES BĂTIMENTES

PE LOCUINȚE ȘI ÎNCĂPERI

PAR LOGEMENTS ET PIÈCES

județe și diviziuni istorice (urmare)

(suite)

TABLEAU III

AVÂND: <i>habités par:</i>		LOCUINȚE CU PESTE 5 ÎNCĂPERI, AVÂND: <i>Logements composés de plus de 5 pièces, habités par:</i>													TOTAL GENERAL			No. de ordine al orașului
T A L		1	2	3-5		6-10		peste 10		T O T A L								
N E S		P E R S O A N E - P E R S O N N E S																
Numărul încăperilor <i>pièces</i>	Numărul persoanelor <i>personnes</i>	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor <i>logements</i>	Numărul încăperilor <i>pièces</i>	Numărul persoanelor <i>personnes</i>	Numărul locuințelor <i>logements</i>	Numărul încăperilor <i>pièces</i>	Numărul persoanelor <i>personnes</i>	
2900	3345	4	4	23	46	107	443	125	920	21	1409	280	2241	2822	3108	9516	14496	22
5461	6461	11	11	38	76	311	1285	360	2683	69	2665	789	6500	6720	6119	20116	28807	23
1252	1470	3	3	7	14	46	187	44	343	12	516	112	885	1063	1366	4222	6558	24
10887	12465	16	16	77	154	515	2048	574	4284	101	4776	1283	10436	11278	12419	39189	56460	25
1998	2331	2	2	18	36	82	336	82	598	22	436	206	1695	1408	1913	6355	8525	26
191	192	-	-	-	-	-	-	7	48	3	143	10	88	191	370	957	1572	27
357	400	2	2	11	22	38	152	22	158	5	538	78	742	872	889	2256	3919	28
969	976	-	-	7	14	29	112	38	270	2	309	76	586	705	1267	3730	5512	29
944	1067	3	3	5	10	35	145	21	151	3	40	67	481	349	1060	3216	4441	30
817	819	4	4	11	22	32	126	28	202	10	124	85	702	478	906	2834	3704	31
1894	2300	1	1	14	28	106	429	117	862	27	2228	265	2160	3548	2526	7181	13041	32
275	308	2	2	2	4	10	42	17	127	4	337	35	263	512	878	1857	3990	33
2643	2790	12	12	33	66	181	723	130	941	18	1737	374	2987	3479	3492	10976	16090	34
2932	3391	5	5	25	50	211	863	246	1852	54	3327	541	4563	6097	4065	12843	19722	35
516	593	2	2	7	14	26	105	28	217	9	479	72	592	817	1388	3337	6279	36
1243	1357	3	3	13	26	79	340	80	583	18	1977	193	1525	2929	1944	5612	9825	37
1546	1674	8	8	24	48	117	471	134	973	17	1122	300	2468	2622	¹⁾ 2237	7230	¹⁾ 10144	38
2589	3065	9	9	27	54	130	532	103	750	14	549	283	2162	1894	3439	10219	15785	39
1526	1752	2	2	12	24	63	259	54	404	9	113	140	1077	802	2512	6549	10960	40
761	879	4	4	7	14	51	196	28	223	4	58	94	735	495	1458	4228	7563	41
2943	3323	8	8	17	34	140	580	135	976	22	1886	322	2658	3484	4576	12460	20629	42
49607	57113	110	110	344	688	3153	13021	3767	28001	766	25495	8140	70452	67315	80570	233368	341321	43
1121	1327	4	4	10	20	67	261	46	337	4	53	131	1014	675	1463	4310	6574	44
2617	2864	4	4	27	54	142	562	136	990	14	1985	323	2707	3595	2672	8910	12995	45
942	1174	1	1	8	16	51	211	31	235	9	138	100	768	601	²⁾ 1095	3416	4858	46
734	889	3	3	2	4	24	97	24	171	2	29	55	410	304	796	2344	3437	47

¹⁾ 12 menaje compuse din 19 persoane locuiesc câte 2 menaje într-o locuință, având 1 singură încăpere; afară de acestea nu se cuprind aici 6 menaje compuse din 25 persoane, cari s-au găsit cu locuința pe șlepurile și pontoanele aflate în port.

²⁾ 2 menaje compuse din 5 persoane locuiesc într-o locuință, având 1 singură încăpere.

STATISTICA STATISTIQUE DENSITATEA POPULAȚIUNII

DENSITÉ DES HABITANTS

C. — Comunele urbane, pe

C. — Villes

TABELA III

Diviziuni istorice <i>Divisions historiques</i>	JUDEȚELE <i>Départements</i>	No. de crâine al orașului <i>No. d'ordres des villes</i>	NUMELE ORAȘULUI <i>Noms des villes</i>	LOCUINȚE CU 1 INCĂPERE, AVÂND: <i>Logements composés d' 1 pièce habités par</i>													LO- Lo-	
				1		2		3-5		6-10		peste 10		TOTAL		1		
				PERSOANE - PERSONNES													PER-	
				Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor logements	Numărul incăperilor pièces	Numărul persoanelor
MUNTENIA- MARE	25. Brăila	48	Brăila	820	820	647	1 294	601	2 178	113	792	3	136	2 184	2 184	5 220	675	675
	Total Muntenia-Mare			7 666	7 666	11 323	22 646	13 518	50 198	3 517	24 190	120	2 021	36 144	36 144	106 721	3 976	3 976
	26. R.-Vâlcea	49	Râmnicu-Vâlcea	161	161	185	370	202	726	38	256	—	—	586	586	1 513	49	49
		50	Drăgășani	53	53	76	152	90	340	27	192	—	—	246	246	787	27	27
		51	Oenele-Mari	52	52	116	232	247	942	90	605	1	11	506	506	1 842	25	25
	27. Gorju	52	Târgu-Jiu	164	164	200	400	218	782	33	223	1	11	616	616	1 588	51	51
		28. Mehedinți	53	Turnu-Severin	259	259	361	722	442	1 619	116	794	2	32	1 180	1 180	3 417	140
	54		Baia-de-Aramă	7	7	13	26	19	69	2	14	—	—	41	41	116	15	15
	29. Dolju	55	Craiova	770	770	593	1 186	1 288	5 063	292	1 945	5	153	2 948	2 948	9 117	237	237
		56	Calafat	35	35	44	88	94	369	26	179	1	11	200	200	682	22	22
30. Romanați	57	Carneal	90	90	149	298	302	1 188	95	653	2	22	638	638	2 201	61	61	
	58	Corabia	71	71	78	156	75	274	21	144	1	12	246	246	657	34	34	
		Total Oltenia			1 662	1 662	1 815	3 630	2 977	11 313	740	5 005	13	260	7 207	7 207	21 870	661
31. Tulcea	59	Tulcea	105	105	123	246	207	784	51	340	1	16	487	487	1 491	135	135	
	60	Babadag	30	30	54	108	84	326	64	435	4	44	236	236	943	30	30	
	61	Chilia-Veche	7	7	32	64	48	190	24	171	—	—	111	111	482	8	8	
	62	Isaceea	36	36	37	74	82	307	26	196	—	—	181	181	613	26	26	
	63	Mahmudia	7	7	5	10	8	36	4	29	—	—	24	24	82	10	10	
	64	Măcin	31	31	27	54	60	223	20	130	—	—	138	138	438	41	41	
	65	Sulina	263	263	72	144	69	234	13	91	—	—	417	417	732	37	37	
32. Constanța	66	Constanța	327	327	477	954	507	1 937	126	878	6	154	1 443	1 443	4 270	115	115	
	67	Cernavodă	60	60	75	150	80	292	23	152	1	51	239	239	705	35	35	
	68	Cuzgun	13	13	22	44	42	159	10	66	—	—	87	87	282	3	3	
	69	Harșova	32	32	43	86	84	323	33	234	2	24	194	194	699	16	16	
	70	Mangalia	34	34	17	34	39	145	11	76	—	—	101	1 1	289	15	15	
	71	Mehadia	65	65	42	84	62	229	13	87	3	34	185	185	499	39	39	
	72	Ostrov	20	20	11	22	25	89	1	7	—	—	57	57	138	20	20	
Total Dobrogea			1 030	1 030	1 037	2 074	1 397	5 274	419	2 892	17	323	3 900	3 900	11 593	530	530	
Total comunele urbane din România				14 493	14 493	20 878	41 756	25 783	96 362	7 051	48 334	190	3 572	68 395	68 395	204 517	7 159	7 159

CLADIRILOR DES BATIMENTS PE LOCUINȚE ȘI ÎNCĂPERI

PAR LOGEMENTS ET PIÈCES

judete și diviziuni istorice. (urmare)

(suite)

TABLEAU III

CUINTE CU 2 ÎNCĂPERI, AVÂND: <i>Logements composés de 2 pièces habités par:</i>											LOCUINȚE CU 3 ÎNCĂPERI, AVÂND: <i>Logements composés de 3 pièces habités par:</i>											No. de ordine al orașului			
2		3-5		6-10		peste 10		TOTAL			1		2		3-5		6-10		peste 10		TOTAL				
SOANE - PERSONNES											PERSONNE - PERSONNES														
Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor
1 852	3 704	2 586	9 793	810	5 547	10	135	5 933	11 866	19 854	178	178	852	1 704	1 999	7 689	886	6 223	17	306	3 932	11 796	16 100	48	
13 557	27 114	25 276	96 654	9 706	67 737	227	3 188	52 742	105 484	198 669	1 243	1 243	5 486	10 972	15 362	60 752	8 043	56 031	295	4 413	30 429	91 287	133 411		
143	286	394	1 174	104	713	3	38	603	1 206	2 267	18	18	48	96	153	614	98	708	6	95	325	975	1 531	49	
106	212	338	1 326	196	1 376	4	48	671	1 342	2 989	9	9	32	64	137	543	77	539	7	84	262	786	1 239	50	
78	156	233	924	102	697	—	—	438	876	1 802	14	14	19	38	63	244	40	281	—	—	136	408	577	51	
106	212	286	1 112	114	789	1	11	558	1 116	2 175	13	13	36	72	130	522	81	587	6	75	266	798	1 269	52	
448	896	939	3 556	347	2 396	9	118	1 883	3 766	7 106	34	34	136	272	459	1 806	222	1 549	11	173	862	2 586	3 834	53	
27	54	89	342	43	279	—	—	174	348	690	7	7	10	20	41	161	23	162	2	22	83	249	372	54	
1 034	2 068	1 742	6 492	545	3 760	11	132	3 569	7 138	12 689	96	96	320	640	942	3 647	488	3 456	17	203	1 863	5 589	8 042	55	
72	144	259	1 058	137	94	3	34	493	986	2 212	13	13	39	78	165	689	148	1 101	4	66	369	1 107	1 947	56	
200	400	550	2 176	282	1 998	6	67	1 099	2 198	4 702	27	27	92	184	303	1 206	198	1 338	5	61	625	1 875	2 866	57	
98	196	266	1 031	194	1 369	4	44	596	1 192	2 724	9	9	48	96	214	847	174	1 242	10	113	453	1 367	2 307	58	
2 312	4 624	5 006	19 241	2 064	14 331	41	492	10 084	20 168	39 349	240	240	780	1 560	2 600	10 279	1 549	11 013	68	892	5 246	15 738	23 934	59	
315	630	751	2 916	269	1 894	8	120	1 478	2 956	5 695	48	48	209	418	555	2 188	339	2 557	11	129	1 132	3 546	5 340		
65	130	167	655	110	755	2	24	374	748	1 594	10	10	24	48	94	381	68	488	2	68	198	594	995	60	
41	82	130	547	123	894	5	58	307	614	1 589	1	1	6	12	37	144	42	314	3	34	89	267	505	61	
76	152	190	728	99	697	2	32	393	786	1 635	8	8	33	66	120	474	81	573	2	24	244	732	1 145	62	
12	24	64	256	58	416	3	34	147	294	740	—	—	11	22	43	182	56	407	1	12	111	333	623	63	
88	176	191	742	73	499	1	12	394	788	1 470	16	16	64	128	174	690	112	801	4	50	370	1 110	1 685	64	
122	244	179	668	73	525	3	33	414	828	1 507	21	21	77	154	146	576	103	737	9	111	356	1 068	1 599	65	
425	850	1 002	3 861	293	2 002	11	247	1 846	3 692	7 079	30	30	312	624	486	1 877	223	1 564	23	581	1 074	3 222	4 676	66	
124	248	256	964	85	593	1	12	501	1 002	1 852	11	11	39	78	116	464	72	501	1	12	239	717	1 066	67	
29	58	102	403	45	307	—	—	179	358	711	—	—	10	20	32	126	31	219	1	11	74	222	376	68	
64	128	155	588	68	474	4	47	307	614	1 253	4	4	18	36	84	329	74	527	1	14	181	543	910	69	
33	66	100	391	33	258	2	23	188	376	753	—	—	8	16	31	121	15	100	1	11	53	165	248	70	
105	210	242	924	79	539	—	—	465	930	1 712	11	11	33	66	132	526	66	466	1	12	243	729	1 081	71	
50	100	130	504	49	330	—	—	249	498	954	7	7	28	56	106	448	73	515	—	—	216	648	1 026	72	
1 549	3 098	3 659	14 151	1 462	10 183	42	642	7 242	14 484	28 694	167	167	872	1 744	2 156	8 526	1 377	9 769	60	1 069	4 632	13 896	21 275		
24 235	48 470	46 902	180 007	19 386	135 514	433	5 849	98 125	196 250	376 999	2 264	2 264	10 056	20 112	28 356	111 760	15 827	111 573	590	8 579	57 093	171 279	254 288		

STATISTICA STATISTIQUE DENSITATEA POPULAȚIUNII DENSITÉ DES HAB TANTS

C.—Comunele urbane, pe

C. — Villes

TABELA III (urmare și fine)

Diviziuni istorice <i>Divisions historiques</i>	JUDEȚELE <i>Départements</i>	No. de ordine al orașului <i>No. d'ordre des villes</i>	NUMELE ORAȘULUI <i>Noms des villes</i>	LOCUINTE CU 4-5 ÎNCĂPERI, AVÂND: <i>Logements composés de 4-5 pièces habités</i>												
				1		2		3-5		6-10		peste 10		TOTAL		
				P E R S O A N E - P E R S O N N E S												
				Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor <i>logements</i>	Numărul încăperilor <i>pièces</i>	Numărul persoanelor <i>personnes</i>
MONTENIA-MARE	25 Brăila . . .	48	Brăila	64	64	406	812	1499	5 924	865	6 187	41	507	2 875	12 446	13 494
	Total Muntenia-Mare . . .			701	701	3 168	6 336	12 931	51 144	8 383	60 248	600	9 390	25 783	112 111	127 819
OLTENIA	26 Vâlcea . . .	49	Râmnicu-Vâlcea . . .	10	10	29	58	161	635	98	703	14	180	312	1 344	1 586
	50	Drăgășani . . .	6	6	11	22	70	269	56	397	5	99	148	630	793	
	51	Ocnele-Mari . . .	4	4	9	18	30	117	21	158	—	—	64	274	297	
27 Gorjiu . . .	52	Târgu-Jiu . . .	6	6	27	54	108	419	97	721	12	173	250	1 090	1 373	
28 Mehedinți .	53	Turnu-Severin . . .	10	10	88	176	384	1 543	275	2 046	39	535	796	3 462	4 310	
	54	Baia-de-Aramă . . .	2	2	2	4	24	99	14	96	—	—	42	181	201	
29 Doljiu . . .	55	Craiova	59	59	168	336	773	3 106	557	4 075	54	765	1 611	7 058	8 341	
	56	Calafat, ...	8	8	35	70	116	463	72	532	4	49	235	1 023	1 122	
30 Romanați .	57	Caracal	14	14	61	122	190	752	142	1 040	13	153	420	1 844	2 081	
	58	Corabia	6	6	24	48	153	617	155	1 141	11	132	349	1 484	1 944	
	Total Oltenia			125	125	454	908	2 009	8 020	1 487	10 909	152	2 086	4 227	18 390	22 048
DOBROGEA	31 Tulcea . . .	59	Tulcea	17	17	129	258	473	1 910	351	2 551	12	154	982	4 258	4 890
	60	Babadag	1	1	10	20	62	244	45	312	—	—	118	505	577	
	61	Chilia-Veche . . .	2	2	6	12	22	81	16	122	—	—	46	193	217	
	62	Isaccea	6	6	15	30	55	227	41	283	1	11	118	505	557	
	63	Mahmudia	2	2	2	4	25	96	51	377	1	11	81	350	490	
	64	Măcin	15	15	27	54	87	355	77	560	4	49	210	923	1 033	
	65	Sulina	17	17	69	138	188	725	127	914	6	91	407	1 788	1 885	
32 Constanța .	66	Constanța	13	13	112	224	477	1 909	285	2 049	16	257	903	3 887	4 452	
	67	Cernavoda	3	3	23	46	91	358	62	426	5	134	184	809	967	
	68	Cuzgun	1	1	8	16	19	84	8	57	—	—	36	151	158	
	69	Hârșova	2	2	23	46	86	342	57	418	2	24	170	744	832	
	70	Mangalia	4	4	7	14	27	109	27	191	4	165	69	302	483	
	71	Medgidia	8	8	23	46	102	402	89	631	4	206	226	986	1 293	
	72	Ostrov	6	6	12	24	81	327	56	386	1	12	156	680	755	
Total Dobrogea			97	97	466	932	1 795	7 169	1 292	9 277	56	1 114	3 706	16 081	18 589	
Total Comunele urbane din România				1 251	1 251	5 705	11 410	23 264	92 269	15 955	115 013	1 067	16 069	47 242	205 333	236 012

¹⁾ 20 menaje compuse din 23 persoane locuiesc câte 2 menaje într-o locuință având 1 singură încăpere; afară de acestea nu se cuprind aici 181 menaje compuse din 669 persoane cari s'au găsit cu locuința pe șlepurile ancorate în port.

²⁾ Aici nu se cuprind 24 menaje compuse din 56 persoane, care s'au găsit cu locuința pe pontoanele din portul Calafat.

³⁾ Nu se cuprind aici 14 menaje compuse din 55 persoane care s'au găsit cu locuința pe șlepurile ancorate în port.

CLADIRILOR

DES BATIMENTS

PE LOCUINTE ȘI ÎNCĂPERI

PAR LOGEMENTS ET PIÈCES

județe și diviziuni istorice (urmare și fine)

(suite et fin)

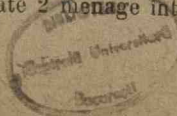
TABLEAU III (suite et fin)

LOCUINTE CU PESTE 5 ÎNCĂPERI, AVÂND : <i>Logements composés de plus de 5 pièces, habités par :</i>													TOTAL GENERAL			No. de ordine al orașului
1	2	3-5		6-10		peste 10		TOTAL				Numărul locuințelor logements	Numărul încăperilor pièces	Numărul persoanelor personnes		
P E R S O A N E - P E R S O N N E S																
Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor	Numărul persoanelor	Numărul locuințelor logements	Numărul încăperilor pièces	Numărul persoanelor personnes	Numărul locuințelor logements	Numărul încăperilor pièces	Numărul persoanelor personnes	
19	19	86	172	668	2714	691	5080	93	1730	1557	11475	9715	¹⁾ 16481	49 767	¹⁾ 64383	48
242	242	855	1710	6414	26240	7068	52379	1332	54199	15911	132372	134770	161009	47 7398	701390	
7	7	9	18	82	349	129	933	18	1431	245	2021	2738	2071	6132	9628	49
3	3	6	12	32	125	31	227	16	588	85	718	952	1412	3722	6710	50
3	3	4	8	10	37	7	49	2	505	26	189	602	1170	2253	5120	51
5	5	10	20	79	330	94	712	38	2291	226	1862	3358	1916	5482	9763	52
7	7	30	60	183	761	229	1737	47	2411	496	4072	4976	5217	15066	23643	53
—	—	2	4	9	34	8	61	1	12	20	146	111	360	965	1490	54
26	26	72	144	472	1898	556	4129	106	7018	1232	10472	13215	11223	33205	51004	55
4	4	19	38	50	201	60	432	11	914	144	1294	1589	²⁾ 1441	4610	²⁾ 7552	56
3	3	33	66	167	676	164	1198	30	1255	397	3246	3198	3179	9801	15648	57
1	1	15	30	60	233	73	547	19	661	168	1362	1492	1814	5649	9124	58
56	56	200	400	1144	4664	1351	10025	288	17086	3039	25382	32231	29803	86885	139182	
5	5	34	68	224	915	228	1683	19	1585	510	4099	4256	³⁾ 4639	15346	³⁾ 21672	59
—	—	5	10	15	60	25	179	1	328	46	336	577	972	2419	4686	60
—	—	3	6	3	14	7	49	1	133	14	102	202	567	1287	2945	61
—	—	3	6	13	53	10	65	2	38	28	192	162	964	2396	4112	62
—	—	—	—	4	19	7	53	1	11	12	75	83	375	1076	2018	63
2	2	10	20	49	188	37	274	1	12	99	727	496	⁴⁾ 1211	3686	⁴⁾ 5122	64
6	6	22	44	137	535	115	860	11	179	291	2133	1624	1885	6234	7347	65
8	8	35	70	262	1077	262	1917	51	3032	618	5072	6104	⁵⁾ 5884	17316	⁵⁾ 26561	66
2	2	6	12	38	157	37	267	11	715	94	733	1153	1257	3500	5743	67
—	—	—	—	1	4	2	13	—	—	3	18	17	379	836	1604	68
—	—	5	10	23	88	24	183	1	15	53	399	296	905	2494	3990	69
2	2	4	8	7	31	10	76	3	39	26	200	156	⁶⁾ 439	1144	1929	70
9	9	12	24	44	169	38	295	7	1170	110	843	1667	1229	3673	6252	71
—	—	3	6	16	64	14	103	5	363	38	272	536	716	2155	3409	72
34	34	142	284	836	3374	816	6017	114	7620	1942	15201	17329	21422	63562	97390	
420	420	1590	3180	11208	45823	12491	92458	2342	114826	28051	231674	256707	298906	872931	1 328 523	

¹⁾ Nu se cuprind aici 43 menaje compuse din 164 persoane care s'au găsit cu locuința pe șlepurile ancorate în port.

²⁾ Nu s'au trecut 10 menaje compuse din 640 persoane care sau găsit cu locuința pe vapoarele S. M. R. și pe crucișătorul Elisabeta (echipagii).

³⁾ 4 menaje compuse din 13 persoane locuiesc câte 2 menaje într-o locuință având o singură încăpere.

TABLA DE MATERII

TABLE DES MATIÈRES

Introducere
 Partea I
TEHNICA LUCRĂRII
 Cap. I
 Culegerea datelor

Introduction
 1ère Partie
TECHNIQUE DES TRAVAUX
 Chap. I
 Rassemblement des données

	P A G I N A		P A G E
1. Recensământul caselor; procedee și organizare	1	1. Recensement des maisons; procédé et organisation	1
2. Formulare și noțiuni statistice privitoare la clădiri	3	2. Formulaire et notions de statistiques concernant les constructions	3
 Cap. II. Prelucrarea și concentrarea		 Chap. II. Travaux préliminaires et concentration	
3. Despoierea datelor	9	3. Dépouillement des données	9
4. Concentrarea datelor	11	4. Concentration des données	11
Partea II		II-e Partie	
Analiza rezultatelor		Analyse des résultats	
A. Statistica clădirilor		A/ Statistique des constructions	
Cap. III. Clădirile din România		Chap. III. Constructions en Roumanie	
1. Numărul și felul clădirilor	12	1. Nombre et espèces de constructions	12
2. Densitatea clădirilor și densitatea specifică a populației	17	2. Densité des constructions et densité spécifique de la population	17
3. Bordeiele ca locuințe omenesti	20	3. Les huttes comme habitations humaines	20
4. Repartiția caselor din punctul de vedere al proprietății	21	4. Répartition des maisons au point de vue de la propriété	21
5. Repartiția clădirilor din punctul de vedere al modului de dobândire a proprietății	22	5. Répartition des maisons au point de vue du mode d'acquisition de la propriété	22
 Cap. IV. Corpurile de casă		 Chap. IV. Corps de bâtiments	
1. Numărul corpurilor de casă și raportul lor la clădiri. Case cu caturi și fără caturi	23	1. Nombre des corps de bâtiments et leur rapport avec les constructions. Maisons avec étages et sans étages	23
2. Materialul de construcțiune al caselor și al acoperișului lor	26	2. Matériaux pour la construction des maisons et de leurs toitures	26
3. Destinațiunea corpurilor de casă	30	3. Destination des corps de bâtiments	30
 Cap. V		 Chap. V	
1. Numărul și felul dependințelor și raportul lor la clădiri	31	1. Nombre et espèces de dépendances, ainsi que leur rapport avec les bâtiments	31

B. Statistica locuințelor

Cap. VI. Numărul și utilizarea locuințelor

Locuințe și menage

1. Raportul între clădiri și locuințe	34
2. Repartizarea clădirilor locuite după numărul locuințelor	35
3. Numărul și destinațiunea locuințelor. Locuințe locuite și goale	36

Cap. VII

Higiiena locuințelor	39

Cap. VIII.

1. Numărul și utilizarea încăperilor	41

Cap. IX. Densitatea populației în locuințe și încăperi

1. Raportul între locuințe și încăperi	44
2. Raportul între locuințe, încăperi și oameni	46

Tabele generale

Tabela I

Numărul clădirilor; modul de dobândire a proprietății; numărul corpurilor de casă; felul construcției și felul acoperișului; dependințele.

A. Comunele rurale și urbane întrunite, pe județe și diviziuni istorice	54-55
B. Comunele rurale pe județe și diviziuni istorice	56-57
C. Comunele urbane pe județe și diviziuni istorice	58-61

Tabela II

Utilizarea clădirilor pentru locuințe

A. Comunele rurale și urbane întrunite, pe județe și diviziuni istorice	62-63
B. Comunele rurale pe județe și diviziuni istorice	64-65
C. Comunele urbane pe județe și diviziuni istorice	66-69

Tabela III

Densitatea populației pe locuințe și încăperi.

A. Comunele rurale și urbane întrunite, pe județe și diviziuni istorice	70-73
B. Comunele rurale pe județe și diviziuni istorice	74-77
C. Comunele urbane pe județe și diviziuni istorice	78-89

B. Statistique des habitations

Chap. VI. Nombre et emploi des habitations

Habitations et ménages

1. Rapport entre les constructions et les habitations	34
2. Répartitions des constructions habitées d'après le nombre des habitations	35
3. Nombre et destination des habitations. Maisons habitées et maisons vides	36

Chap. VII.

1. Hygiène des habitations	39

Chap. VIII

1. Nombre et emploi des pièces	41

Chap. IX. Densité de la population dans les habitations et les pièces

1. Rapport entre les habitations et pièces	44
2. Rapport entre les habitations, les pièces et les habitants	46

Tableaux généraux

Tableau I

Nombre de bâtiments; acquisition de la propriété; nombre des maisons; genre de construction; genre de la toiture; pièces attenantes.

A. Communes rurales et urbaines réunies, par départements et divisions historiques	54-55
B. Communes rurales par départements et divisions historiques	56-57
C. Communes urbaines par départements et divisions historiques	58-61

Tableau II

Utilisation des bâtiments comme logements

A. Communes rurales et urbaines réunies, par départements et divisions historiques	62-63
B. Communes rurales par départements et divisions historiques	64-65
C. Communes urbaines par départements et divisions historiques	66-69

Tableau III

Densité des habitants par logements et pièces

A. Communes rurales et urbaines réunies, par départements et divisions historiques	70-73
B. Communes rurales par départements et divisions historiques	74-77
C. Communes urbaines par départements et divisions historiques	78-89